

rijksuniversiteit groningen

faculteit ruimtelijke
wetenschappen

Cambuurplein, pisgeur en een half kapot stoeltje. Het thuisgevoel van supporters bij het voetbalstadion.

Bachelorscriptie geschreven door:
Jelle Kromhout (s2241609)

Sociale Geografie en Planologie
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

Begeleider: Gijs van Campenhout
Juni 2014

VOORWOORD

Als Leeuwarder, voetballiefhebber en fanatiek Cambuursupporter is het Cambuurstadion voor mij een betekenisvolle plek. Ik heb er vele mooie, maar ook minder mooie momenten meegemaakt. Na het kampioenschap in de Jupiler League vorig seizoen en de daarop volgende promotie naar de Eredivisie, mag Cambuur zich komend seizoen opmaken voor weer een nieuw jaar voetbal op het hoogste Nederlandse niveau. Het stadion waarin dat gebeurt is nog altijd het sfeervolle, maar vervallen Cambuurstadion. Voor hoelang nog is de vraag, gezien de wens van de BVO Cambuur en de gemeente Leeuwarden om een nieuw stadion te ontwikkelen. Maar wat voor gevolgen heeft een dergelijk nieuw stadion voor de supporters, zij die de basis van de club vormen? Voelen zij zich thuis in een nieuw stadion? Dit heeft mij aan het denken gezet over de emotionele binding van de supporters met het Cambuurstadion en in hoeverre het thuisgevoel bij het huidige stadion overdraagbaar is naar een nieuw stadion.

Het onderzoek dat ik in het teken van mijn bachelorscriptie hiernaar heb uitgevoerd, heb ik niet alleen kunnen doen. Allereerst gaat mijn dank uit naar de Cambuursupporters die openhartig over hun emotionele binding met de club en het stadion met mij hebben gesproken. Hierdoor heb ik inzicht gekregen in de betekenis die Cambuur heeft voor de supporters. Ten tweede wil ik Gijs van Campenhout bedanken voor zijn begeleiding bij het opzetten en uitvoeren van het onderzoek en bij het schrijven van mijn bachelorscriptie. Zijn begeleiding motiveerde mij om gefocust te werk te gaan en aan de hand van tips en feedback heb ik mijn scriptie kunnen verbeteren.

Deze bachelorscriptie vormt het eindproduct van de opgedane kennis tijdens mijn bachelorstudie Sociale Geografie en Planologie. Veel leesplezier toegewenst.

Jelle Kromhout

Leeuwarden, juni 2014

SAMENVATTING

Het stadion is voor voetbalsupporters veel meer dan slechts een faciliteit. Het is de fysieke plek waar sociale hechting en emotionele binding met de club tot uiting komt. Door het bezoek aan het stadion wordt er een emotionele binding met de plek ontwikkeld, er is sprake van fysieke hechting. Dit alles resulteert in een emotie die in het stadion ervaren wordt, namelijk een gevoel van thuis. Bij het ontwikkelen van een nieuw stadion wordt de context voor de emotionele binding veranderd. Doordat de locatie, het fysieke stadion en de sociale omgeving veranderd worden, dient er een nieuwe emotionele binding met het stadion aangegaan te worden. De vraag is in hoeverre de supporters zich bij een nieuw stadion weer thuis kunnen voelen. De hoofdvraag luidt dan ook:

In hoeverre is het thuisgevoel van voetbalsupporters plaatsgebonden aan het huidige stadion?

Er worden vier indicatoren gehanteerd die aan de basis staan voor het thuisgevoel van supporters bij het stadion. Dit zijn 'basisvoorwaarden', 'emotionele binding met de club', 'sociale hechting' en 'fysieke hechting'.

Door middel van een case-study naar het thuisgevoel van Cambuursupporters bij het Cambuurstadion is geprobeerd de hoofdvraag te beantwoorden. Hiertoe is een discussieavond over stadionlocaties bezocht, een online supportersforum geobserveerd en zijn er interviews met zes Cambuursupporters afgenomen.

De belangrijkste bevindingen zijn dat supporters ondanks het uitblijven of een verminderd thuisgevoel hun club in een nieuw stadion zullen blijven bezoeken. Basisvoorwaarden voor het thuisgevoel op andere fysieke locaties, zoals de woning, gaan voor supporters in het stadion niet altijd op. Het thuisgevoel dat door supporters bij het huidige stadion ervaren wordt, kan niet rechtstreeks overgedragen worden naar een nieuw stadion op een andere plek. Hiervoor dienen supporters een nieuwe emotionele binding met die plek aan te gaan. Wel kan er als de sociale hechting behouden blijft en er met bepaalde fysieke aspecten rekening gehouden wordt bij een nieuw stadion een gevoel van thuis ontstaan, zij het in mindere mate. Hierbij heeft het verbouwen van het huidige stadion de voorkeur en kan bij een nieuw stadion op een andere locatie rekening gehouden worden door elementen uit het oude stadion mee te nemen.

Kernbegrippen:

Supporter, place-attachment, thuisgevoel, fysieke hechting, sociale hechting.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Probleemstelling	6
1.3 Leeswijzer	7
2. Theoretisch kader	8
2.1 Place Attachment	8
2.2 'Person' en 'Process'	8
2.3 'Place'	8
2.4 Thuisgevoel bij het stadion	9
2.5 Thuisgevoel in een veranderende context	10
3. Methodologie	11
3.1 SC Cambuur	11
3.2 Interviews	13
3.3 Respondenten	13
3.4 Ethiek	14

4. Resultaten	15
4.1 Emotionele binding met de club Cambuur	15
4.1.1 <i>Identiteit</i>	
4.1.2 <i>Verbondenheid met medesupporters</i>	
4.2 Emotionele binding met het Cambuurstadion	16
4.2.1 Sociale en fysieke hechting	
4.2.2 Basisvoorwaarden thuisgevoel	
4.3 Overdraagbaarheid van thuisgevoel naar nieuw/verbouwd stadion	18
5. Conclusie	20
Aanbevelingen voor verder onderzoek	21
Reflectie	21
Literatuurlijst	22
Verantwoording afbeeldingen	23
Bijlagen	
1. Interviewguide	25
2. Transcript Interview Wouter	27
3. Transcript Interview Arjan	38
4. Transcript Interview Douwe	43
5. Transcript Interview Peter/Willem	50
6. Transcript Interview Teun	61

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De term thuis heeft niet enkel betrekking op het huis of het onderkomen, maar kan ook refereren naar andere fysieke plekken zoals de stad, regio of een land (Cuba & Hommon, 1993). Het gevoel van thuis is een emotie die ontstaat in een bepaalde fysieke omgeving. Deze fysieke omgeving is pas een plek van thuis als aan bepaalde (psychologische) voorwaarden wordt voldaan. Charleston (2009) verlegde het concept 'thuis' van de woonomgeving naar een andere door sportliefhebbers geliefde plaats, namelijk het voetbalstadion. Een interessante verlegging, aangezien het opmerkelijk zou zijn als een dergelijke omgeving een thuisgevoel bij mensen op kan roepen. Charleston concludeerde dat er voor supporters overeenkomsten zijn tussen de verbondenheid met het voetbalstadion en hun woonomgeving. Uit enquêtes onder supporters van verschillende Engelse voetbalclubs bleek dat supporters tot in zekere mate het stadion als representatie van thuis ervaren. Dit ontstaat door de binding met de club en de fysieke en sociale hechting bij het voetbalstadion.

Deze thuishavens zijn echter aan veranderingen onderhevig. Het voetballandschap is in de loop der jaren getransformeerd. Voor wat betreft stadions is namelijk als gevolg van technologische ontwikkelingen en commercialisering van de sport naast de primaire functie van het herbergen van toeschouwers ook het belevingsaspect alsmaar belangrijker geworden (Lee et al., 2012). Het belevingsaspect staat voor hoe de supporters de sport beleven en hoe het stadionbezoek ervaren wordt. Het belevingsaspect wordt negatief beïnvloed doordat er een verschuiving in de context van de voetbalstadions plaatsvindt. Het beeld van de oude centraal gelegen stadions midden in woonwijken maakt plaats voor multifunctionele stadions die vanwege veiligheid en bereikbaarheid langs snelwegen aan de rand van de stad worden geplaatst (Bale, 2000). Hierdoor is de club minder bij de stad betrokken en staat het verder van het volk. Daarentegen kan het nieuwbouw stadion (beter) in behoeftes voorzien, zoals comfort en veiligheid.

1.2 Probleemstelling

Het ontwikkelen van dergelijke nieuwe sportaccommodaties is een proces dat zowel vroeger, nu als in de toekomst plaats zal vinden. Technische ontwikkelingen en veranderende normen en waarden resulteren in een veranderende vraag naar de invulling van stadions. Dit in combinatie met de aanwezigheid van huidige en toekomstige voetbalsupporters maakt het onderzoek relevant. Voor deze supporters is het stadion meer dan slechts een faciliteit, het is een plek met betekenis en waar supporters een emotionele binding mee hebben (Bale, 2000). Deze binding dient gewaarborgd te worden, omdat supporters (een deel van) hun identiteit ontleenden aan de club. Het is interessant om te weten in hoeverre de binding tussen supporters en de club aangetast wordt door het verlaten of aanpassen van het oude stadion. De vraag is wat een eventueel nieuw of verbouwd stadion met het thuisgevoel van de supporters doet. Voelen de supporters zich nu thuis in het stadion en kan dat ook aan een (ver)nieuw(d) stadion overgedragen worden? De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom:

In hoeverre is het thuisgevoel van voetbalsupporters plaatsgebonden aan het huidige stadion?

Om tot beantwoording van die hoofvraag te komen, is een aantal sub-vragen opgesteld, namelijk:

1. Welke factoren zorgen voor emotionele binding tussen supporters en een voetbalclub/stadion?
2. Welke plek nemen sociale en fysieke hechting in bij de emotionele binding tussen supporters en een voetbalstadion?
3. Aan de hand van welke fysieke aspecten en welke sociale context voelen Cambuursupporters zich thuis in het (nieuwe) stadion?

Binnen dit onderwerp is al onderzoek gedaan naar place-attachment van supporters/sporters, de beleving van sportevenementen en de binding van supporters met een sportclub. Deze onderzoeken waren op basis van andere sporten dan voetbal (Hill & Green, 2000; Van Campenhout & Van Hoven, 2013;) of in een Engelse context (Charleston, 2009). Binnen Nederland is hier geen onderzoek naar gedaan, met uitzondering van Van Houten (2001), die de binding van supporters met voetbalclub N.E.C. onderzocht heeft. Van der Graaf en Duyvendak (2009) onderzochten het thuisgevoel van bewoners van achterstandswijken die aan stedelijke vernieuwing onderhevig zijn. Hierbij ligt de focus ook op het thuisgevoel in een veranderende context, maar dan als fysieke plek een woonwijk in plaats van het voetbalstadion.

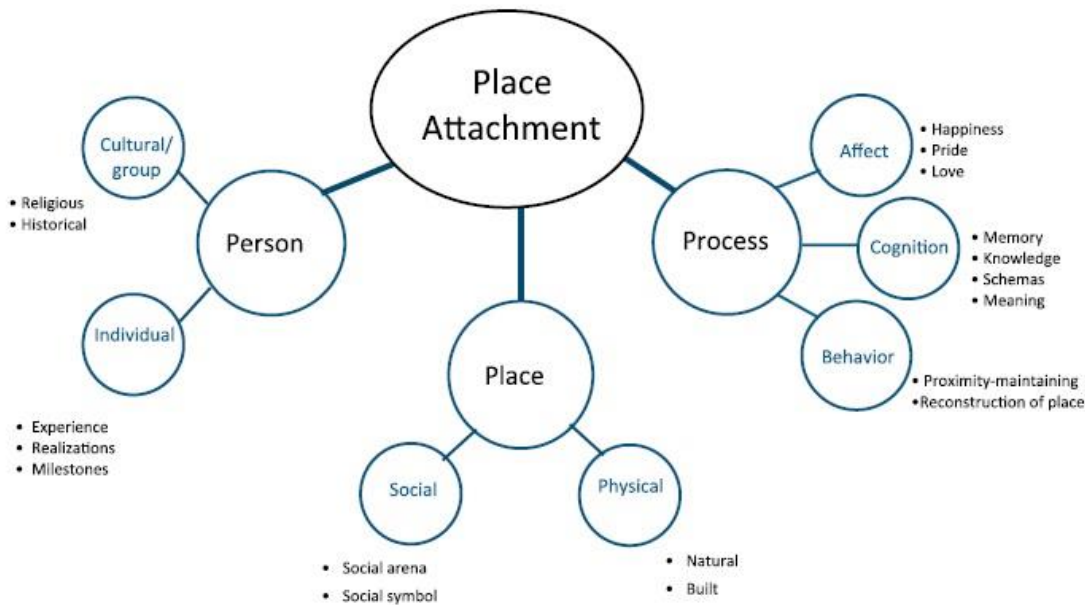
1.3 Leeswijzer

De onderzoeksopzet, probleemstelling en de hoofdvraag en subvragen zijn behandeld in hoofdstuk 1. Het theoretisch kader komt in hoofdstuk 2 aan bod. Allereerst wordt daarin het concept 'place-attachment' besproken. Daarna wordt de focus gelegd op het thuisgevoel en datzelfde thuisgevoel in een veranderende context. Hoofdstuk 3 gaat over de methodologie die gehanteerd is om tot beantwoording van de onderzoeksvragen te komen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de case-study over Cambuur besproken. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 de conclusies getrokken.

2. THEORETISCH KADER

2.1 Place Attachment

De affectieve band tussen personen en plekken (Hidalgo & Hernandez, 2001) wordt gevangen door het concept place-attachment. Om de verbondenheid van mensen met plekken te duiden, hebben Scannell en Gifford (2010, figuur 1) het PPP-model ontwikkeld.

Figuur 1: PPP-model (Scannell & Gifford, 2010)

2.2 'Person' en 'Process'

Scannell en Gifford (2010) stellen dat de drie pijlers 'Place', 'Process' & 'Person' manieren zijn waarop iemand verbonden raakt met een bepaalde plaats. Onder 'Person' vallen zowel individuen als culturele groepen, zij ondergaan het gevoel van verbondenheid met een plek. In dit onderzoek zijn dat supporters. De pijler 'Process' gaat over psychische ontwikkelingen die voor de binding tussen persoon en plek zorgt. Oftewel het geheel van emoties en gedragingen die aan de basis staan voor de place-attachment. Dit ontstaat aan de hand van 3 aspecten, namelijk 'affect', 'cognition' en 'behavior'. 'Affect' staat voor de emotionele connectie met of de verknochtheid aan de plek. Tuan (1974, in Scannell & Gifford, 2010) noemt dit de 'love of place', ofwel 'topophilia'. Dit uit zich in gevoelens van trots. 'Cognition' staat voor de herinneringen, opvattingen, betekenis en kennis die een individu met de plek associeert. Door herinnering aan een plek creëert de mens een persoonlijke betekenis van de plek (Scannell & Gifford, 2010). In sportstadions hebben memorabele momenten en gebeurtenissen voor supporters plaatsgevonden die de betekenis van het stadion als plek gevormd hebben. Het 'behavior' aspect gaat over de uiting van de verbondenheid met de plek door middel van daden. Het menselijk handelen is afgestemd op de drang om dicht bij de plek te zijn. Supporters uiten dit bijvoorbeeld door het stadion te bezoeken.

2.3 'Place'

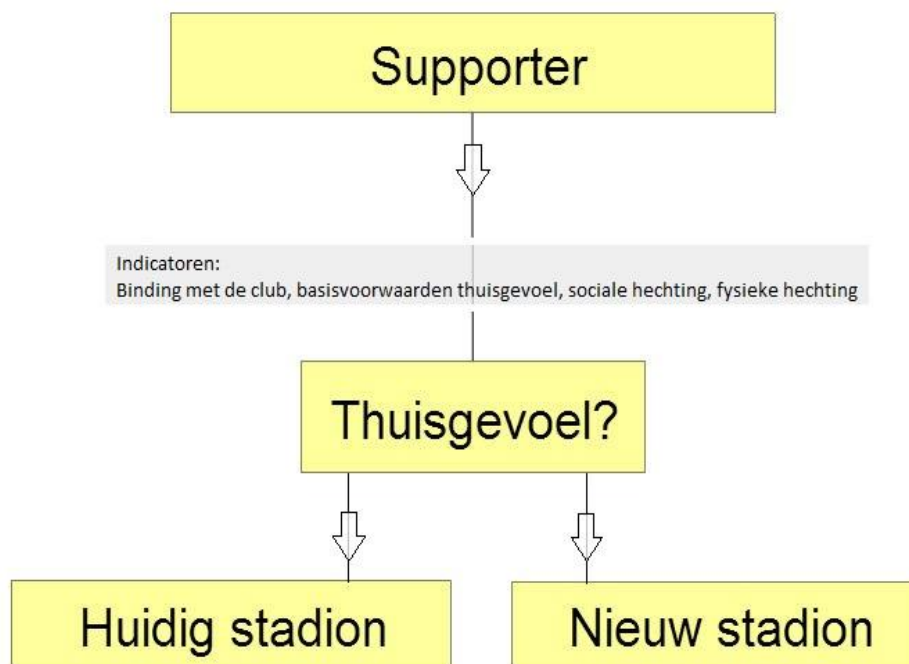
Onder 'Place' verstaan Scannell en Gifford (2010) de daadwerkelijke geografische locatie. Het is de fysieke ruimte en bijbehorende kenmerken die de relatie bewerkstelligt. In dit onderzoek betreft dat het stadion. Er wordt bij dit onderzoek gefocust op de pijler 'place', aangezien de emotionele binding met het voetbalstadion als plek centraal staat. Deze pijler bevat twee aspecten, namelijk het sociale en het fysieke aspect. Beide aspecten staan in verhouding tot elkaar en zijn verweven. Het sociale aspect is volgens Low (2003) de voornaamste reden voor binding met een plek. De plek

fungeert als een medium voor sociale interacties tussen mensen binnen een bepaalde groep en krijgt daarin zowel een individuele als een groepsbetekenis, met als gevolg daarvan waardering en her-bezoek van de plek (Van der Graaf & Duyvendak, 2009). Scannell en Gifford (2010, p 4.) zeggen hierover: *“People are attached to places that facilitate social relationships and group identity.”* Het stadion is een dergelijke plek waar supporters samen komen, het functioneert als 'social arena'. Cuba en Hummon (1993) stellen daarentegen dat de fysieke hechting bepalend is voor de binding aan plekken. Hechting aan een plek ontstaat volgens hen door de kenmerken en kwaliteiten van de tastbare plek. Bij dit onderzoek is dat niet aannemelijk, omdat de binding met de club en de medesupporters dan achtergesteld wordt. Stedman (2003, in Scannell & Gifford, 2010) stelt dan ook dat individuen niet zo zeer gehecht zijn aan de fysieke elementen van een plek, maar meer aan de betekenis die door die elementen gerepresenteerd wordt. De fysieke gewaarwording van het stadion representeert de club en de (groeps)identiteit. Daarmee hebben fysieke elementen een symbolische betekenis gekregen, wat in het model 'social symbol' wordt genoemd.

2.4 Thuisgevoel bij het stadion

Naast de hierboven genoemde sociale en fysieke hechting wordt het gevoel van thuis dat supporters bij het stadion ervaren onderzocht aan de hand van nog twee indicatoren, namelijk binding met de club en basisvoorwaarden voor een thuisgevoel (zie conceptueel model, figuur 2).

Figuur 2: Conceptueel model thuisgevoel supporters

Després (1991) en Sarbin (2005) stellen dat een gevoel van veiligheid, controle over de ruimte en territorium belangrijke basisvoorwaarden zijn om een omgeving als thuis te beschouwen. Verder worden het gevoel van eigenaarschap, comfort en de continuïteit van het verblijf genoemd (Cuba & Hummon, 1993; Després, 1991; Sixsmith, 1986; Werner, 1987; Werner et al., 1985, in Charleston, 2009). Deze aspecten zullen bij het stadion vermoedelijk een andere rol spelen dan bij de woning als gebruikelijke plek van thuis, aangezien de context van de fysieke locatie anders is. Het thuisgevoel ontstaat bij het stadion namelijk door de aanwezigheid van anderen, terwijl bij een

woning er sprake is van een persoonlijke ruimte en bijbehorende macht. Ook anders bij het thuisgevoel bij het stadion is dat er een rol is weggelegd voor de emotionele binding met de club. Supporters gaan een emotionele relatie aan met de club en voelen zich nauw betrokken bij het doen en laten van hun club (Van Houtum & Lagendijk, 2001). De lokale voetbalclub strijdt voor erkenning van buitenstaanders en probeert zo de stad op de kaart te zetten (Van Houten & Lagendijk, 2001). Giulianotti (2002) stelt over de motivering van het supporten van een club dat de supporters een bepaalde verplichting voelen. Dat komt doordat de supporter niet alleen een persoonlijk identiteitselement aan de club ontleent, maar het supporten een complexe en levendige representatie van de publieke identiteit van de supporter is. Zoals Van Houten (2001) stelt worden voetbalwedstrijden hierdoor meer dan alleen een twist om punten, het is een strijd om persoonlijke identiteit en de eer van de club, stad en regio.

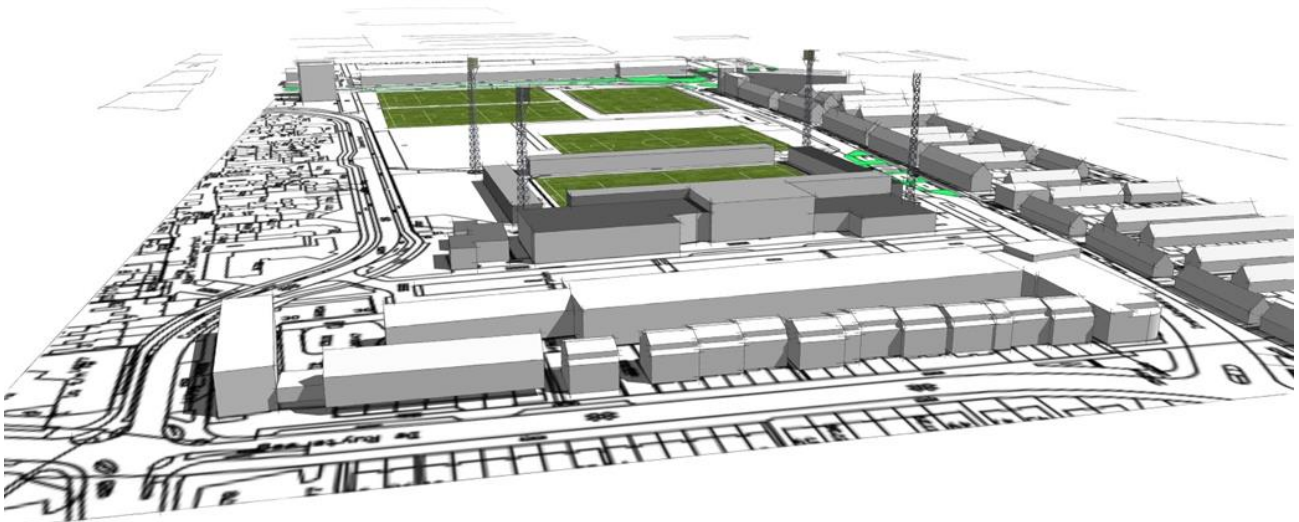
2.5 Thuisgevoel in een veranderende context

Het thuisgevoel is volgens Van der Graaf & Duyvendak (2009, p.3) *“een vaak onuitgesproken, of in ieder geval moeilijk te verwoorden gevoel, waarvan we ons vaak pas bewust worden als we de plek - die met deze gevoelens verbonden is – verlaten, of als de plek zelf verandert en niet meer het vertrouwde gevoel oproept”*. Dit is exact wat er gebeurt wanneer een voetbalclub het oude stadion verlaat. Elke verhuizing heeft invloed op de binding met de plaats. Op de nieuwe plek dienen de mensen opnieuw een binding met de plaats aan te gaan. De plek is niet automatisch een thuis, maar wordt dat door 'homemaking practices' (Downling & Mee, 2007). Dit is een proces waarbij de plek zelf ingericht wordt met de eigen spullen en naar eigen smaak. De emotionele verbintenis moet dan nog groeien door de tijd, maar de basis voor het thuisgevoel is zelf aangebracht. Dit geldt bij een verhuizing van een voetbalclub ook. Een voetbalclub kan bij het ontwikkelen van een nieuw stadion zich inzetten om de supporters zich weer thuis te laten voelen. In dit geval zou dat betekenen dat supporters voor input zorgen bij het ontwikkelen van een nieuw stadion. Hierdoor ontstaat er een overbrugging tussen de identiteit van de gebruikers van de plek en de vormgeving van die plek (Schneeklott & Shibley, 2006). Wortham-Galvin (2008) stelt ook dat bij het (her)maken en (re)presenteren van een plek meer komt kijken dan alleen fysieke ingrepen, er moet rekening gehouden worden met de mentale associatie en de (symbolische) waarde van de plek.

3. METHODOLOGIE

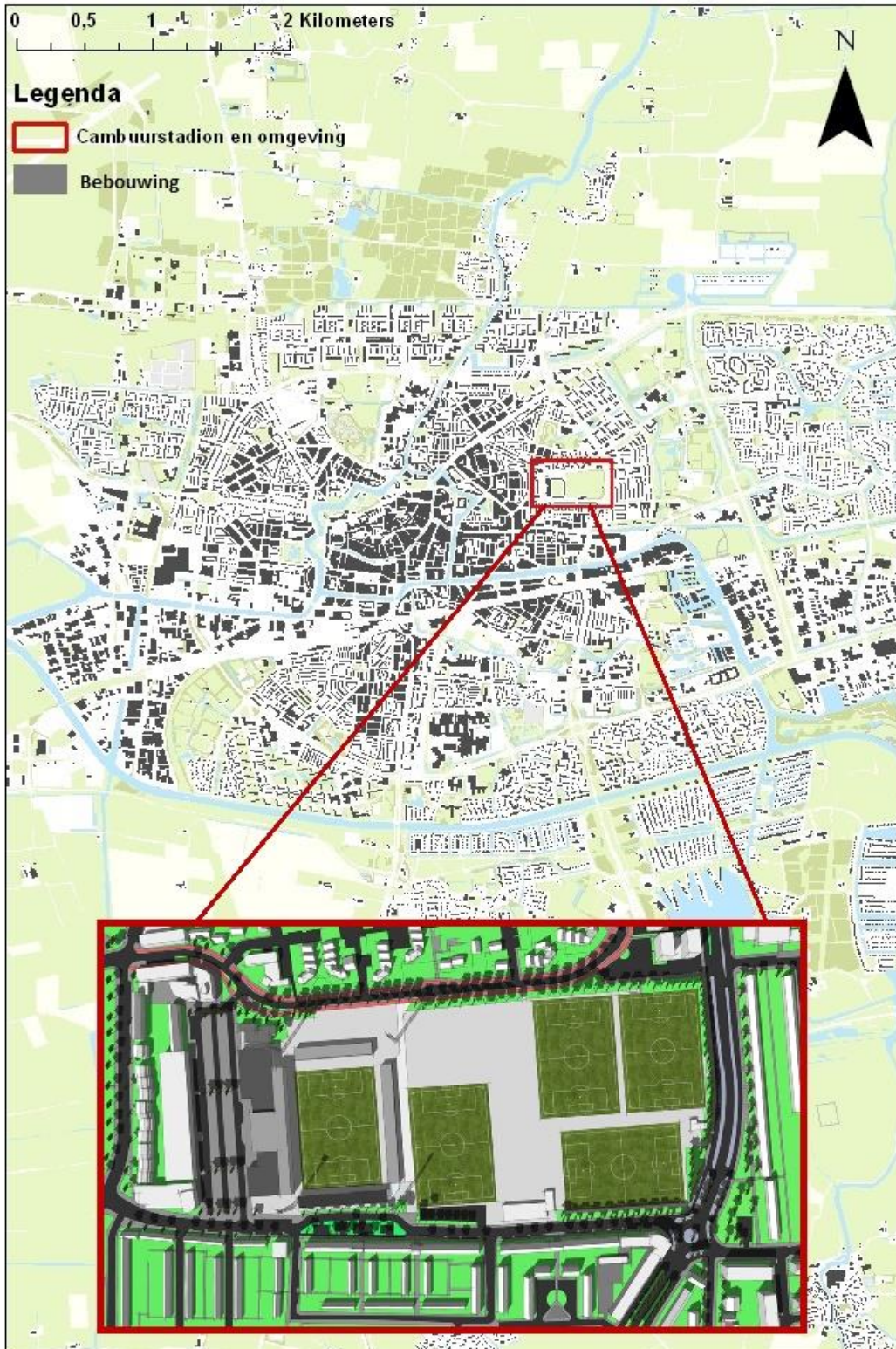
3.1 SC Cambuur

Dit onderzoek probeert door middel van een case-study te beantwoorden in hoeverre het thuisgevoel van voetbalsupporters plaatsgebonden is aan het huidige stadion. De club waarop het onderzoek zich baseert is SC Cambuur uit Leeuwarden. Leeuwarden heeft met de voetbalclub SC Cambuur een van de weinige Eredivisie profclubs in Nederland die speelt in een ouderwets stadion midden in een volksbuurt (zie figuur 3 en 4). De club heeft een grote historische binding met haar omgeving gelet op naamgeving. Zowel de clubnaam Cambuur als de volksbuurt 'het Cambuurkwartier' zijn afgeleid van de familie Van Cammingha, de machtigste en meest aanzienlijke familie van het middeleeuwse Leeuwarden. Daarnaast is het Cambuur wapen een afspiegeling van het familiewapen van de Van Cammingha's (Noomen, 1997). Tegenwoordig is het stadion verouderd, heeft technische mankementen en is vanwege de ligging problematisch voor wat betreft veiligheid en bereikbaarheid (BVO Cambuur, 2013). Hierdoor hebben de club en de gemeente de wens uit gesproken om een nieuw stadion te ontwikkelen (Kern van Cambuur, 2013). Deze situatie is voor het onderzoek geschikt omdat bij Cambuur het thuisgevoel van supporters naar een nieuw stadion overgedragen dient te worden.

Figuur 3: Grafische weergave huidig Cambuurstadion (Willem, 2014).

Ligging Cambuurstadion in Leeuwarden

Bron: ArcMap Top10NL_2009
Bron uitvergroting: Willem, 2014

Figuur 4: Ligging Cambuurstadion in Leeuwarden

3.2 Interviews

Om tot beantwoording van de sub-vragen en uiteindelijk de hoofdvraag te komen, dient een verklaring van gevoelens, emoties en gedrag van de respondenten gevonden te worden. Voor het verzamelen van deze kwalitatieve data zijn semigestructureerde interviews de meest geschikte methode. De reden hiervoor is dat je met deze methode inzicht krijgt in complexe gedragingen en emoties van respondenten. De respondent kan zijn gevoelens beter uitdrukken dan bij andere methodes zoals enquêtes, aangezien er meer vrijheid in vraag en antwoord geboden wordt (Longhurst, 2010). Voor de semigestructureerde interviews is van te voren een vragenlijst opgesteld met open-vragen waarbij ter plekke doorgevraagd kon worden op interessante of nog onduidelijke antwoorden van de respondenten. Er is dus sprake van een bepaalde structuur waar desgewenst van afgeweken werd (Longhurst, 2010). Voor wat betreft locatie van het houden van de interviews, is gekozen voor plekken waar de respondenten zich comfortabel voelen (Longhurst, 2010). Dit was eenmalig bij de respondent thuis om vervolgens richting het stadion te lopen, en voor de rest op voorstel van de respondent in cafés en op terrassen in de Leeuwarder binnenstad. Het weer was veelal geschikt om de interviews in de buitenlucht af te nemen. De interviews vonden plaats in rustige omgevingen.

3.3 Respondenten

De respondenten bij dit onderzoek zijn supporters van Cambuur. Een supporter is een bepaald type toeschouwer. Toeschouwers van sportevenementen verschillen onderling in onder andere de mate van betrokkenheid en de aard van de relatie met de club. Giulianotti (2002) verdeelt de toeschouwers na literatuurstudie op basis van andere theorieën (Cricher 1979; Taylor 1971a, 1971b in Giulianotti, 2002) in 4 categorieën, namelijk; 'supporters, fans, followers en flaneurs.' Waarbij de 'supporter' een traditioneel gegronde identiteit heeft, wat blijkt uit een affectieve relatie met het stadion en verbondenheid met medesupporters. Vandaar dat dit onderzoek focust op de supporter.

De criteria die aan de respondenten gesteld werden zijn dat ze minimaal 5 jaar bij Cambuur komen en dat ze zichzelf als supporter zien. Hiermee betreft het een zeer afgebakende doelgroep, aangezien er een aantal jaar geleden ongeveer 4000 seizoenkaarthouders waren en daarvan worden de andere type toeschouwers (fans, sponsors etc.) buiten beschouwing gelaten. Bovendien is het aannemelijk dat de doelgroep een gedeelde visie en ervaringen heeft, aangezien ze dezelfde liefde voor de club en wellicht het stadion delen. Hiermee kan gesteld worden dat de bevindingen representatief zijn voor Cambuursupporters en in zekere mate iets kunnen zeggen over het thuisgevoel van voetbalsupporters in het algemeen.

Om een selectie van respondenten te maken is eerst onderzocht wie de Cambuur supporters zijn, om vervolgens deze supporters te benaderen. Hierbij is op vrijdag 28 maart 2014 een openbare discussieavond voor supporters en geïnteresseerden over het nieuwe Cambuurstadion bezocht in De Bres te Leeuwarden. Daar werd door verschillende mensen gesproken, namelijk iemand vanuit de Betaald Voetbal Organisatie (BVO) Cambuur, iemand die onderzoek heeft gedaan naar stadionbouw in Nederland en de projectleider van de bouw van stadion De Euroborg in Groningen. Bovendien was er ruimte voor discussie en input door supporters. Via deze weg is achtergrondinformatie over de clubcultuur en achterban verworven en zijn respondenten geselecteerd. Daarnaast is het meer dan honderd pagina's tellende topic over het stadion op het online supportersforum www.cambuuronline.nl doorgelezen en zijn via die weg respondenten benaderd. Ook is via de voetbalcultuur website www.indehekken.nl contact gelegd met een columnist en tevens Cambuursupporter. Verder is er contact opgenomen met de supportersverenigingen 'Cambuur Culture'. 'Cambuur Culture' omschrijft zichzelf als een actiegerichte en directe vereniging. Het is een jonge vereniging die opkomt voor de belangen van (fanatiekere) supporters

en als 'cultuurbewaker' van de club fungeert. Dit blijkt onder andere uit de succesvolle acties ten behoeve van de wering van een nieuw clublogo en de herintroductie van het oude wapen als logo. Het interview vond plaats met twee bestuursleden die over persoonlijke emoties en dus op persoonlijke titel spraken, maar daarmee naar eigen zeggen wel de boodschap van de vereniging uitten en wellicht als representatief voor het meer dan 300 namen tellende ledenbestand kan worden beschouwd.

Respondenten:

Naam	Leeftijd	Plaats van afkomst	Relatie met Cambuur
Wouter	26 jaar	Dokkum	14 jaren Supporter, columnist over voetbalcultuur
Arjan	21 jaar	Leeuwarden	8 jaren Supporter
Douwe	26 jaar	Kootstertille	7 jaren Supporter
Willem	20 jaar	Leeuwarden	7 jaren Supporter, bestuur supportersvereniging
Peter	26 jaar	Leeuwarden	12 jaren Supporter, bestuur supportersvereniging
Teun*	21 jaar	Leeuwarden	16 jaren Supporter

*Interview deels 'go along' afgenomen, van huis respondent lopend naar het Cambuurstadion.

3.4 Ethiek

Voor wat betreft ethiek is rekening gehouden met de belevingswereld van voetbalsupporters en is de supporterscultuur in acht genomen. De respondenten zijn te allen tijde serieus genomen. Daarnaast is getracht niet uit de neutrale rol van onderzoeker te vallen en geen sturende vragen te stellen, iets wat af en toe lastig bleek aangezien de onderzoeker zelf ook supporter van de club is. Als onderdeel van de onderzoekspopulatie, is diezelfde groep kritisch beoordeeld en zijn er participerende observaties gedaan. De respondenten is gemeld dat ze desgewenst anoniem deel konden nemen. Na het transcriberen is het transcript gemaïld en is de mogelijkheid geboden voor het nalezen en aanpassen en was er de mogelijkheid om op- of aanmerkingen te geven.

4. RESULTATEN

4.1 Emotionele binding met de club Cambuur

4.1.1 Identiteit

Net als wat Van Houten & Lagendijk (2001) stellen, is ook voor Cambuursupporters de club een onderdeel van hun persoonlijke identiteit. Het opgroeien in de stad Leeuwarden of de nabije omgeving is een belangrijke reden om Cambuursupporter te zijn. Onder andere Douwe (7 jaren supporter) vertelt dat hij na zijn eerste bezoek bijna geen wedstrijd meer heeft gemist. Hieruit blijkt dat wanneer men eenmaal naar het stadion is geweest, men al gauw voor de rest van het leven verkocht is. Veelal gebeurt dit al op jonge leeftijd, bijvoorbeeld aan de hand van vader of met vrienden (Wouter, Arjan, Peter en Douwe).

'Mijn binding met de club die is er en die zal ook nooit weggaan. Ik ben Leeuwarder in hart en nieren en dat gaat ook niet veranderen. Cambuur is mijn club, dat blijft gewoon zo.' (Arjan, 8 jaren supporter)

Dit blijkt onder andere uit de leus 'Cambuur till I die' die veelvuldig op de tribune gescandeerd wordt. Ook blijkt dit bij Douwe, die tegenwoordig in Arnhem woont maar nog altijd elke twee weken naar de thuiswedstrijden van Cambuur gaat.

4.1.2 Verbondenheid met medesupporters

De sociale hechting neemt een belangrijke plek in bij de emotionele binding tussen supporters en Cambuur. Supporters voelen zich zowel verbonden met medesupporters die ze wel kennen, als medesupporters die ze niet kennen. Het bezoeken van het stadion is een sociale aangelegenheid. De supporters zijn in een bepaald gezelschap, vaak vrienden of familie, en ontmoeten bovendien andere vrienden en kennissen in het stadion.

'...het voelt een beetje als thuis komen. Als je gewoon ergens bij je mensen bent in plaats van bij vreemden. Bij Cambuur heb je toch het gevoel dat het allemaal vertrouwd is.' (Douwe, 7 jaren supporter)

Hieruit blijkt dat de sociale omgeving belangrijk is bij de binding met de club. Het door Van Houtum & Lagendijk (2001) aangekaarte gemeenschapsgevoel speelt dus een grote rol. Wanneer men eenmaal supporter is geworden, heeft men het gevoel ergens bij te horen. De individuele supporters vormen samen een culturele groep, zoals in het place attachment model van Scannell en Gifford (2010) onder de pijler 'Person', samengebracht door hun emotionele binding met de stad of regio en met de club. Arjan (8 jaren supporter) ziet de gemeenschap als één grote familie. De supporters ervaren dat je veel sneller een klik hebt met iemand als die een medesupporter is, aangezien je dan iets gemeenschappelijks hebt. Vooral in tijden dat het sportief slecht gaat, wordt dat als een gezamenlijke last gedragen waardoor supporters erg naar elkaar toegroeiden.

4.2 Emotionele binding met het Cambuurstadion

4.2.1 Sociale en Fysieke hechting

Het Cambuurstadion is de plek waar deze supporters bij wedstrijden samenkomen. Het is de pijler 'Place' van het place-attachment model van Scannell en Gifford (2010).

'Ja ik voel me wel verbonden met de supporters, ik heb ook altijd als ik op de tribune zit en ik hoor mensen over Cambuur praten, och heerlijk ik voel me helemaal thuis.' (Wouter, 14 jaren supporter)

Het stadion is hiermee de 'social arena' omdat het als medium voor sociale interacties tussen de mensen functioneert en groepsidentiteit faciliteert. Naast supporters spelen ook andere mensen in het stadion een rol. Zo zijn de clubmensen en de vrijwilligers belangrijk. Wouter (14 jaren supporter) voelt zich thuis omdat hij elke week dezelfde mensen naast zich op de tribune ziet en Douwe (7 jaren supporter) bijvoorbeeld omdat hij steevast bij dezelfde mensen koffie en programmaboekjes haalt. Het feit dat deze mensen vrijwilligers met hart voor de club zijn, geeft een gevoel van verbondenheid. Dat is van bovengeschiedt belang aan de effectiviteit waarmee ze diensten aanbieden. Dit ondersteunt het door Van Houten (2001) aangedragen belang van verbondenheid met andere aanwezigen in het stadion. Voor wat betreft de fysieke hechting komen bepaalde fysieke elementen naar voren die een belangrijke rol spelen. Allereerst is de locatie midden in een volkswijk erg belangrijk. Hierdoor staat de club dicht op het volk en roept het een gevoel van gezelligheid op bij de supporters. De architectuur van het stadion is ouderwets en doet Engels aan, iets wat gewaardeerd wordt door de supporters. Het feit dat het stadion met de club meegegroeid is en dat dat terug te zien is, wordt als mooi ervaren. De open hoeken en de verschillende tribunehoogten zijn hier kenmerken van. Een ander veel genoemd element zijn de lichtmasten. Hierdoor is het stadion in de verte al te herkennen en functioneert het als 'landmark'. Deze fysieke elementen dragen bij aan de sfeer en de voetbalbeleving, aspecten die supporters belangrijk vinden bij het bezoek aan het Cambuurstadion. De sfeer wordt bij Cambuur dan ook als enige club in de Nederlandse Eredivisie door 100% van de fans als zeer goed bestempeld, tegen over 86% gemiddeld (KNVB Expertise, 2014).

'Als ik denk aan Cambuur, dan denk ik ook aan het Cambuurstadion. Dan denk ik aan het Cambuurplein, dan denk ik aan de locatie. Ja, dat heeft denk ik ook te maken met een stukje historie voor mij.' Teun (16 jaren supporter)

Hieruit blijkt dat de fysieke context van het stadion een koppeling vormt met de emotionele hechting aan de plek. Het Cambuurstadion stadion haalt herinneringen op, wat valt onder 'Cognition' van de 'Process' pijler van het PPP-model van Scannell en Gifford (2010), en zorgt zo voor emotionele binding met de plek. Geuren spelen ook een rol bij de verbondenheid met het stadion. De geur van echt gras, bier, sigaretten, pisbakken, goedkope aftershave en de frituur worden met Cambuur geassocieerd en dragen bij aan het thuisgevoel. De fysieke elementen van het stadion hebben een symbolische betekenis, dat door Scannell en Gifford (2010) in het PPP-model onder de noemer 'social symbol' van de pijler 'Place' wordt geschaard. Hiermee is het niet zo zeer de hechting aan die fysieke elementen die door Cuba en Hummon (1993) als leidend wordt gezien, maar meer de hechting aan de betekenis die door die elementen gerepresenteerd wordt, zoals Stedman (2003, in Scannell & Gifford 2010) aandraagt.

4.2.2 Basisvoorwaarden Thuisgevoel

Het Cambuurstadion is de plek waar deze groep samenkomt en waar hun identiteit geuit wordt. Mede daardoor is het van grote waarde voor de supporters. Cambuur speelt haar hele bestaan in hetzelfde stadion. Daarmee is het voor de club een authentieke plek. De supporters gaan bij iedere thuiswedstrijd, al vijftig jaar, naar hetzelfde stadion en weten niet beter. Het door Charleston (2009) genoemde aspect van de continuïteit van het verblijf als voorwaarde voor een thuisgevoel, speelt dus een rol. Daarnaast wordt er een gevoel van territorium en eigenaarschap over het stadion door de supporters gevoeld.

'Het gevoel van territorium ervaar ik wel echt. Het is wel echt als ik binnenkom het is mijn stadion, ons stadion. En je voelt je er bijna onoverwinnelijk.' (Wouter, 14 jaren supporter)

Dit leeft ook vooral op het gebied van vocale ondersteuning van het team ten opzichte van de supporters van de bezoekende club. Er heerst een bepaalde strijd, supportersgroepen proberen elkaar af te troeven en de eigen eer hoog te houden. Willem en Peter zeggen daarover:

'Voor wat betreft territorium, het stadion is gewoon van ons. Dat zit wel goed. [...] Er is bijvoorbeeld nog nooit een uitvak geweest die de baas was in ons stadion.' (Willem, 7 jaren supporter)

'Nou dat heeft met eer te maken, met de trots. Je wilt toch wel de baas zijn in je eigen stadion, ook vocaal. Dat ze wel op hun plek gezet worden.' (Peter, 12 jaren supporter)

Uit deze verklaringen blijkt dat anders dan het door Després (1991) en Sarbin (2005) aangekaarte territoriumgevoel bij de woning als plek van thuis, het bij het stadion niet om de controle van de toegang tot de plek gaat maar om wie zich het meest laat gelden op die plek.

'Het is je eigen territorium, het zou niet best wezen als je je daar niet veilig voelt.' [...] Stel er zou bij mijn woning terwijl ik lig te slapen een wildvreemde mijn kamer in lopen. Daar sta je bij stil en daar denk je over na. In het Cambuurstadion heb je dat niet. In het Cambuurstadion ben je ook met z'n allen.' (Teun, 16 jaren supporter)

Dit toont aan dat het gevoel van veiligheid als voorwaarde voor een gevoel van thuis bij het stadion afwijkt van het door Després (1991) en Sarbin (2005) aangedragen gevoel van veiligheid bij een woning. De supporters voelen zich veilig, maar ervaren dat als iets vanzelfsprekends. Het KNVB Fanonderzoek (KNVB Expertise, 2014) wijst uit dat 97% van de stadionbezoekers in de Eredivisie zich meestal of altijd veilig voelt. Anders dan bij het thuisgevoel in een persoonlijke ruimte zoals de woning, geeft bij het voetbalstadion juist het delen van dat thuisgevoel met vele anderen aanwezig (medesupporters) een gevoel van veiligheid.

Voor wat betreft het aspect 'controle' (Després, 1991; Sarbin, 2005) is er sprake van sociale controle op de tribunes. Men houdt elkaar in de gaten en houdt het zo leuk voor iedereen. Douwe (7 jaren supporter) vertelt dat hij wel de vrijheid heeft om zich af en toe uit te laten over de scheidsrechter, maar dat je wel op je scheldpartij aangesproken wordt door medesupporters. Dat wordt van elkaar geaccepteerd. Het geeft hem een veilig gevoel dat je niks moet en er geen directe controle is, maar dat je ook op je gedrag aangesproken wordt.

'Ik vind het juist mooi dat het ouderwets is. Want je zit nu ook in een wereld waar altijd alles heel erg snel moet en alles moet modern. Ik vind het juist wel fijn dat je even terug gaat in de tijd. Je zit bij Cambuur op een half kapot stoeltje met iets te weinig beenruimte. Ik vind dat mooi, dat is Cambuur. Dat maakt Cambuur tot de club die het is.' [...] Als je op de eerste rij zit en het regent dan word je gewoon zeiknat. Dat vind ik mooi.' (Wouter, 14 jaren supporter)

Hieruit blijkt dat van de door Werner (1987, in Charleston, 2009) genoemde voorwaarde van comfort voor een thuisgevoel, bij Cambuursupporters geen sprake is. In tegendeel, juist het gebrek aan comfort wordt als positief ervaren en hoort bij de charme van het stadion en de club. Het doet ouderwets aan en gaat daarmee tegen 'het moderne voetbal' in. De commercialisering van de sport is iets dat door de supporters als negatief ervaren wordt. Juist het ontbreken aan comfort en voorzieningen draagt bij aan de authentieke en pure voetbalbeleving die de supporters hoog in het vaandel hebben staan.

4.3 Overdraagbaarheid thuisgevoel naar nieuw/verbouwd stadion

Het thuisgevoel dat de Cambuursupporters hebben zal bij een nieuw of verbouwd stadion opnieuw ontwikkeld moeten worden, dat met de 'Process' pijler in het PPP-model van Scannell en Gifford (2010) is verwerkt. In hoeverre dit lukt is ook afhankelijk van de fysieke gewaarwording en de locatie van het stadion, de 'Place' van datzelfde model. Hierdoor heeft het (deels) verbouwen van het huidige Cambuurstadion een mindere impact op het thuisgevoel dan het ontwikkelen van een heel nieuw stadion op een andere plek, omdat de 'Place' deels gelijk blijft. Bij het ontwikkelen van een nieuw stadion komt de sociale hechting onder druk te staan. Er ontstaat een nieuwe indeling op de tribunes en mensen hebben niet meer dezelfde burens op de tribune zoals ze jaren lang wel hadden. Een nieuwe doelgroep wordt aangesproken dat nieuwe, minder betrokken, dagjesmensen op de tribune oplevert. Afhankelijk van de locatie staat de club minder dicht tot het volk waardoor supporters minder betrokken zijn. Zo zegt meneer Hollander (supporter) in de documentaire 'Fryslân Dok: Cambuur' (Omrop Fryslân, 2014) over de supporters die bij trainingen verzamelen dat de "oude mannetjes" allemaal in de buurt wonen en op de fiets naar het stadion komen. Bij een stadionverhuizing wordt de sfeer anders en ziet hij 'de oude mannetjes niet zo snel meer komen'.

De gezelligheid die bij het huidige stadion aanwezig is, kan aangetast worden. Het kan mogelijk gevolgen hebben voor de voetbalbeleving in het stadion. De charme van de club en het stadion wordt aangetast. Voor wat betreft het stadion zelf is de vormgeving erg belangrijk. Door in te spelen op bepaalde elementen die belangrijk zijn voor het thuisgevoel van de supporters, kan een goede context worden geboden voor het aangaan van een nieuwe emotionele relatie met de plek. Als dit op een andere locatie dan de huidige gebeurt, is de historische binding van de club met de wijk en de omgeving weg. Als dit buiten de stad gebeurt, is de binding met Leeuwarden minder hecht. Het meenemen van bepaalde elementen uit het huidige onderkomen kunnen voor een stuk herkenning zorgen die een toekomstig thuisgevoel bij een nieuw stadion bevorderen.

'Dat je bijvoorbeeld dat scorebord meeneemt, of neem de tegeltjes mee die voor het stadion liggen, dat logo. En laat het ten minste lijken op een stadion. Niet als een vreselijke moderne nieuwbouwbak die er altijd precies hetzelfde uitziet. [...] En ook kleine dingetjes zouden kunnen helpen. Doe de stoelen in de clubkleuren. En tribunes dicht op het veld. Dat zorgt voor een stukje sfeer en beleving.' (Wouter, 14 jaren supporter)

Hieruit blijkt ook het belang van de betekenis die door de genoemde elementen gerepresenteerd worden, zoals Stedman (2003, in Scannell & Gifford, 2010) stelt.

'Als zo'n stadion weggehaald zou worden, dan gaan die herinneringen weg. Niet helemaal natuurlijk, want die zitten in je hoofd. Maar het is toch een stukje historie wat ze van je afpakken. Zo voel ik dat.' (Teun, 16 jaren supporter)

Deze herinneringen vallen onder 'Cognition' van de 'Process' pijler van het PPP-model (Scannell & Gifford, 2010). Ondanks dat een nieuw stadion afdoet aan de voetbalbeleving en het thuisgevoel van de supporter, zorgt de onvoorwaardelijke 'tot de dood' binding met de club voor het blijven bezoeken van de club in een nieuw stadion.

'Ik zal Cambuur herbezoeken om mijn loyaliteit te tonen. Ik denk dat dat ook belangrijk is. Ik bedoel ik hou van voetbal, maar wij zijn Cambuur. Dus je moet daar naar toe.' (Teun, 16 jaren supporter)

Dit komt overeen met het door Giulianotti (2002) genoemde verplichtingsgevoel dat speelt bij de motivering om de club te supporten. Dit is een factor die bij andere locaties van thuis, zoals de woning, niet speelt. Hiermee werkt de emotionele binding met de club Cambuur als stimulans om de nieuwe plek te frequenteren en staat het aan de basis voor het ontwikkelen van een thuisgevoel in een nieuw stadion. Dit heeft een beperkende werking op de rol van de 'Place' pijler van het PPP-model (Scannell & Gifford, 2010) voor het thuisgevoel bij stadions. Hetzelfde geldt voor het sociale aspect, dat een belangrijke rol speelt bij het frequenteren van het nieuwe stadion. Het is de belangrijkste reden waarom supporters Cambuur herbezoeken. Ook een nieuw stadion functioneert zoals Scannell en Gifford (2010) stellen als 'Social arena' voor contact met de medesupporters waar een gevoel van verbondenheid mee is.

Ondanks het uitblijven of een verminderd thuisgevoel zullen de Cambuursupporters hun club blijven bezoeken in een nieuw stadion. Behalve wanneer de kernwaarden; speelstad, clubkleuren, naam en het wapen van de club in het geding komen en de club zo aangetast wordt dat het niet meer de club is zoals de supporters het kennen.

5. CONCLUSIE

Bij het ontstaan van een thuisgevoel voor supporters in het stadion spelen vier indicatoren een rol. Dit zijn 'basisvoorwaarden', 'emotionele binding met de club', 'sociale hechting' en 'fysieke hechting'. Bij de case-study naar SC Cambuur verandert het bouwen van een nieuw stadion de context voor de emotionele binding van de supporters. Doordat de locatie, het fysieke stadion en de sociale omgeving verandert, dient er een nieuwe emotionele binding met het stadion aangegaan te worden. Aangezien de relatie die supporters met de club aangaan 'tot de dood' is en ze zich vertegenwoordigd voelen, blijven ze loyaal aan hun club en zullen ze het stadion blijven bezoeken. Bovendien zorgt het gevoel van verbondenheid met medesupporters voor sociale hechting en groepsidentiteit. Dit zijn factoren die het ontwikkelen van een thuisgevoel in een (ver)nieuw(d) stadion stimuleren.

Daarentegen kan de komst van nieuwe toeschouwers, een andere spreiding en indeling op de tribunes en het afhaken van bepaalde supporters, clubmensen en vrijwilligers de sociale hechting aantasten. Zowel de fysieke omgeving als de sociale hechting zijn van invloed op de sfeer en de voetbalbeleving, wat voor supporters de voornaamste reden is om naar het stadion te komen.

Voor wat betreft de fysieke hechting komen bepaalde elementen naar voren die van belang zijn bij het ontwikkelen van een thuisgevoel. De locatie, de architectuur, de tribunes, geuren en de lichtmasten zijn voorbeelden van elementen die een belangrijke rol spelen. Omdat het onderdeel is van de sfeer en bijdraagt aan de voetbalbeleving, wat belangrijke aspecten zijn bij het stadionbezoek. Deze fysieke elementen hebben een symbolische betekenis en vormen een koppeling met de emotionele hechting aan de plek. Voor wat betreft comfort als voorwaarde voor een thuisgevoel, is bij supporters geen sprake. Juist het gebrek aan comfort wordt als positief ervaren, aangezien het bij de charme van het stadion, de club en de authentieke voetbalbeleving hoort. Wanneer de huidige stadionlocatie verlaten wordt, verdwijnt de authenticiteit en continuïteit van het verblijf. Voor 'ouderwetse' stadions gelegen in woonwijken geldt dan dat de historische binding met de wijk verloren gaat, en daarmee de sfeer, voetbalbeleving en symbolische waarde aangetast wordt. Tevens worden herinneringen niet meer opgeroepen door elementen uit de fysieke omgeving. Het horrorscenario voor supporters is een afgelegen stadion op een industrieterrein dat qua uiterlijk een "dertien in een dozijn" modern stadion is.

Ondanks het uitblijven of een verminderd thuisgevoel zullen de supporters hun club in een nieuw stadion bezoeken, behalve wanneer de club zo wordt aangetast dat ze zich niet meer in hun club herkennen. Het thuisgevoel dat door supporters bij het huidige stadion ervaren wordt, kan niet rechtstreeks overgedragen worden naar een nieuw stadion op een andere plek. Hiervoor dienen supporters een nieuwe emotionele binding met die plek aan te gaan. Wel kan er als er met genoemde aspecten rekening gehouden wordt bij een nieuw stadion een gevoel van thuis ontstaan, zij het in mindere mate. Hierbij heeft het verbouwen van het huidige stadion de voorkeur en kan bij een nieuw stadion op een nieuwe locatie rekening gehouden worden door elementen uit het oude stadion mee te nemen.

AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Verder onderzoek naar de beleving van het voetbal en de emotionele binding met stadions dient zich te richten op andere clubs of gericht op een andere doelgroep, zoals fans. Dit onderzoek focuste zich enkel op plekgebondenheid van het thuisgevoel van supporters, het is interessant om te onderzoeken of er daarin verschil bestaat met andere typen toeschouwers. Daarnaast kan onderzocht worden in welke mate de uitspraken die over Cambuursupporters gedaan worden ook voor andere (Nederlandse) voetbalsupporters en hun stadion gelden. Ook kan in de toekomst onderzocht worden hoe het thuisgevoel van Cambuursupporters daadwerkelijk veranderd is na de komst van een nieuw stadion. Ten slotte is het interessant om te onderzoeken in hoeverre het voetbalstadion een gevoel van thuis oproept bij mensen die geen band met de club hebben.

REFLECTIE

De bevindingen zijn gebaseerd op de case-study naar SC Cambuur. Aangezien niet alle voetbalclubs vergelijkbaar zijn met Cambuur en het Cambuurstadion een ongebruikelijk uiterlijk en ligging heeft, zijn de resultaten niet per definitie representatief voor alle voetbalclubs. Wel geven de bevindingen inzichten in de algemene normen en waarden van voetbalsupporters in Nederland. De kenmerken van de respondenten zijn opvallend. Het betreft allen mannen in hun twintiger jaren. Dit valt te verklaren uit het feit dat het merendeel van de voetbalfans man is, namelijk 86% (KNVB Expertise, 2014). Voor de groep 'supporters' dat hier uit voort komt ligt dit aandeel mogelijk nog hoger. Ook is het aannemelijk om te denken dat het merendeel van de fanatieke supporters een relatief jonge leeftijd heeft, gezien de gemiddelde leeftijd van 44 jaar bij alle stadionbezoekers van de Eredivisie (KNVB Expertise, 2014). Achteraf had de onderzoeker ook nog respondenten van hogere leeftijd willen benaderen, bijvoorbeeld de heren die in de documentaire van Omrop Fryslân (2014) naar voren komen. Helaas was hier minder mogelijkheid toe, aangezien in de onderzoeksperiode de voetbalcompetitie al ten einde was en er minder getraind werd. Ten slotte maakte het feit dat de onderzoeker supporter van dezelfde club het lastig om neutraal het onderzoek in te gaan en geen sturende vragen te stellen in de interviews.

LITERATUURLIJST

Bale, J. (2000). The changing face of football: Stadiums and communities. *Soccer & Society*, 1, 91-101.

BVO Cambuur (2013). *Sc Cambuur in startblokken voor nieuw stadion*. Geraadpleegd op 01-03-2014 via <http://www.cambuur.nl/nieuws/sc-cambuur-startblokken-voor-nieuw-stadion>.

Campehouth, G. van & Hoven, B. van (2013). 'It is where blokes can be blokes': making places in a New Zealand rugby club. *Gender, Place & Culture: A Journal of Feminist Geography*.

Charleston, S. (2009). The English football ground as an representation of home. *Journal of Environmental Psychology*, 29(1), 144-150.

Cuba, L. & D. Hummon (1993) A place to call home: Identification with dwelling, community and region. *The Sociological Quarterly*, Volume 34(1), 111-131.

Després, C. (1991). The meaning of home: literature review and directions for future research and theoretical development. *The Journal of Architectural and Planning Research*, 8(2), 96-115.

Dowling, R. & Mee, K. (2007). Home and Homemaking in Contemporary Australia. *Housing, Theory and Society*, 24(3), 161-165.

Giulianotti, R. (2002). Supporters, Followers, Fans, and Flaneurs: A Taxonomy of Spectator Identities in Football. *Journal of Sport and Social*, 26(25).

Graaf, P. van der & Duyvendak, J.W. (2009). *Thuisvoelen in stedelijke vernieuwing: buurt hechting in Nederlandse achterstandswijken*. Middlesbrough, United Kingdom: Social Futures Institute of Teesside University.

Hidalgo, M.C. & Hernandez, B. (2001). Place Attachment: Conceptual and Empirical Questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21(3), 273-281.

Hill, B. & Green, B.C. (2000). Repeat Attendance as a Function of Involvement, Loyalty, and the Sportscape Across Three Football Contexts. *Sport Management Review*, 3(2), 145-162.

Houten, H. van (2001). *De verbondenheid met NEC*. Nijmegen: School of Management Universiteit Nijmegen.

Houtum, H. van & Lagendijk, A. (2001). Contextualising Regional identity and Imagination in the construction of polycentric urban regions. *Urban studies*, 38(4), 747-767.

Kern van Cambuur (2013). *Nieuw Cambuurstadion dichterbij dan ooit!* Geraadpleegd op 01-03-2014 via <http://www.kernvancambuur.nl/nieuws/2013/11/146289-nieuw-cambuurstadion-dichterbij-dan-ooit>.

KNVB Expertise (2014). Centrum voor Onderzoek & Kennismanagement Betaald Voetbal. *KNVB Fan Onderzoek Eredivisie 2013/'14*. Geraadpleegd op 11-06-2014 via http://bin617.website-voetbal.nl/sites/knkv.nl/files/magazines/knkv_expertise/fanonderzoek/eredivisie/index.html.

Lee, S.L., Lee, H.J., Seo, W.J. & Green, C. (2012). A New Approach to Stadium Experience: The Dynamics of the Sensoryscape, Social Interaction, and Sense of Home. *Journal of Sport Management*.

Longhurst, R. (2010). Semi-structured Interviews and Focus Groups. In *Key Methods in Geography Second Edition* (103-116). London: Sage.

Low, S.M. & D. Lawrence-Zuniga (2003). The Anthropology of Space and Place. *Blackwell Publishing*.

Noomen, P.N. (1997). De familie Cammingha in de middeleeuwen: haar relatie met de stad Leeuwarden en haar positie in Oostergo. In Y. Kuiper, R. Kunst, P.N. Noomen, M. Schroor, H. Spanninga (Red.), *Leeuwarder Historische Reeks VI* (pp. 10-99). Leeuwarden: Studiegroep Geschiedenis Leeuwarden.

Omrop Fryslân (2014). Fryslân Dok: *Documentaire Cambuur*. Uitzonden op zaterdag 17 Mei 2014 10:30. Geraadpleegd via www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1417623.

Sarbin, T.R. (2005). If these walls could talk: places as stages for human drama. *Journal of Constructivist Psychology*, 18, 203-214.

Scannell, L. & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 1–10.

Schneekloth, L.H. & Shilby, R.G. (2006). *Implacing Architecture into the Practice of Placemaking*. Buffalo: State University of New York.

Wortham-Galvin, B. D. (2008). Mythologies of Placemaking. *Places*, 20(1), 32, 1-8.

VERANTWOORDING AFBEELDINGEN

Voorblad: Cambuurstadion (bron: <http://www.voetbalprimeur.nl/nieuws/item/geen-verrassingen-bij-cambuur-en-twente>)

Figuur 3: Grafische weergave huidig Cambuurstadion (bron: Willem, student NHL, 2014)

Figuur 4: Kaart Ligging Cambuurstadion in Leeuwarden (gemaakt met: ArcGIS 10.0)

BIJLAGEN

Bijlage 1:

Interviewguide (naar Longhurst, 2010)

Introductie: Ik ben Jelle Kromhout, student aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ik doe onderzoek naar de emotionele binding van Cambuursupporters met het Cambuurstadion. Ik ben namelijk geïnteresseerd in stedelijke ontwikkeling en de stadionbouw heeft daarbij mijn warme interesse. Bovendien ben ik voetbal liefhebber, Leeuwarder en Cambuursupporter en is de discussie over het Cambuurstadion actueler dan ooit. Mijn onderzoeksvraag is 'In hoeverre is het thuisgevoel van Cambuursupporters plekgebonden aan het huidige stadion?'

- Wie ben je, wat is je leeftijd en waar kom je vandaan?
- Hoe lang kom je al bij Cambuur? (hoeveel seizoenen/jaren)
- Beschouw jij jezelf als Cambuursupporter of als Cambuurfan? (Gegronde traditionele identiteit vs consument, grote solidariteit vs kleine solidariteit, emotionele relatie vs relatie op basis van 'product' (pet/sjaal)

Vraag 1. – Op welke wijze zou je de club en haar achterban in steekwoorden omschrijven?
(-waarin verschilt de club en haar supporters van andere? uniek?)
(-waarom 'anti-fries?')
(-voor jou persoonlijk?)

Vraag 2. – Waarom ben jij Cambuur-supporter?
(-eerste herinnering?)
(-gevoel van verbondenheid met club en mede supporters? waaruit bestaat dat?)

Vraag 3. – Hoe ziet een wedstrijddag van Cambuur er voor jou uit?
(-waarom juist met die mensen, die dingen, op die plekken doen?)

Bruggetje: Wat is jouw favoriete stadion? Waarom?

Vraag 4. – Hoe beoordeel je het huidige Cambuurstadion? Positief/negatief
(-voorbeelden van aspecten: sfeer/beleving, architectuur, uitstraling, zicht, geur, catering, sanitair, indeling, rijen/opstoppingen, bereikbaarheid, economische exploitatie, sportaccommodatie, veiligheid.
(-waarom?)
(-wat weegt zwaarder en waarom?)
(-charme van het ouderwetse maar negatieve?)

Emotionele binding bestaat uit het fysieke aspect en het sociale aspect. Het fysieke aspect wil zeggen tastbaar; de locatie/omgeving, het stadion, de tribunes, 't hertsje etc. En het sociale aspect wil zeggen contact met mensen (vrienden met wie je gaat, mede-supporters, gemeenschapsgevoel, gevoel van vertegenwoordiging, sfeer etc)

Vraag 5 – Wat zorgt voor fysieke binding met het huidige stadion?

Vraag 6 – Wat zorgt voor sociale binding met het huidige stadion?

Voor een 'thuisgevoel' in het stadion spelen hiernaast ook nog basisvoorwaarden een rol, namelijk gevoel van veiligheid, gevoel van controle/eigenaarschap en gevoel van territorium.

Vraag 7 – In hoeverre ervaar jij dit in het Cambuurstadion?

(Ons stadion/hel van Iwd? Is het stadion van de supporters?)

Bruggetje: je bent ongetwijfeld op de hoogte van de wens van de BVO van een nieuw Cambuurstadion. Het convenant voor haalbaarheidsonderzoek is door BVO Cambuur, Gemeente Leeuwarden en Dijkstra-Draisma ondertekent.

Vraag 7. – Hoe sta jij tegenover de plannen voor een nieuw stadion?

- Suggestie voor stadionproblematiek? Welke oplossing draag jij aan? Verbouw vs nieuwbouw, welke locatie,

STEL nieuwbouw; Out of place gevoel op nieuwe locatie?

(-welke gevolgen heeft dit voor de club en de supporters denk jij?)

(-wordt er een andere doelgroep aangesproken? Nieuwe/andere mensen op de tribune? Mensen die bij een nieuw stadion niet meer gaan? Gevolgen voor het sociale aspect, sfeer/beleving?)

(-welke gevolgen heeft dit voor jouw persoonlijke binding met de club?)

(- wat beïnvloedt het (her)bezoeken van Cambuur voor jou? Wanneer zou je niet meer komen?)

Vraag 8. – Zou jij je in een nieuw stadion thuis kunnen voelen?

(oftewel, overdraagbaarheid van de fysieke en sociale binding met het stadion naar een nieuw stadion)

(-zo nee, waarom niet? / zo ja, op welke wijze?)

(-op welke locatie en waarom?)

(-hoe moet het stadion er uit komen te zien en waarom?)

Dan zijn we aan het eind gekomen van dit interview.

Heb je verder nog opmerkingen of aanvullingen?

Bedankt voor je medewerking!

Ik ga dit interview later uitschrijven en analyseren en uiteindelijk verwerken in mijn onderzoek. Ik stuur het uitgeschreven stuk op via de mail en dan kunt u nog kijken of u het er mee eens bent en of er nog dingen zijn die niet kloppen. Dat hoor ik dan graag.

Verder kan ik het eindresultaat van de scriptie opsturen als daar interesse voor is. Dat zal dan rond eind Juni worden.

Bedankt!

Bijlage 2:

TRANSCRIPT INTERVIEW WOUTER

- Wat? Interview emotionele binding met het Cambuurstadion
- Wie? Wouter Schollema. Cambuursupporter, columnist over voetbalcultuur
- Locatie? Terras Café Fire te Leeuwarden
- Datum? Zaterdag 12 April 2014, 15:09 uur
- Duur? 41;58 minuten

I = Interviewer/ik

W= Wouter

Geel = binding met de club/identiteit

Blauw = Sociale hechting

Roze = Fysieke hechting

Groen = Thuisgevoel

I: *Introductie* Nouja ik ben dus Jelle Kromhout, ik ben student aan de RUG. En ik doe onderzoek naar de emotionele binding van de Cambuursupporters met het Cambuurstadion. Ik ben namelijk geïnteresseerd in stedelijke ontwikkeling, stadionbouw, en uh bovenal ben ik voetballiefhebber, Leeuwarder en Cambuursupporter. Dus wat ik net al zei, dit is eigenlijk perfect voor mij. De onderzoeksvraag is in hoeverre het thuisgevoel van de Cambuursupporters plaatsgebonden is aan het huidige stadion.

W: Interessant.

I: Daar zit ook een beetje die uh plannen voor het nieuwe stadion uh.

W: Vreselijke plannen!

I: Oh nou daar komen we dan straks wel op terug denk ik.

W: Ja, ja daar was ik al bang voor.

I: Eerst een beetje algemeen: Wie ben je? Wat is je leeftijd? En waar kom je vandaan?

W: Ik ben uh Wouter, ik ben 26 jaar. Ik kom hier uit de omgeving, ik heb jaren lang in Dokkum gewoond. Ik woon nu half om half in Leeuwarden. En uh, en zeker al een jaartje of 14/15 fanatiek Cambuursupporter. En eh, volgens mij kwam ik 14 jaar geleden voor het eerst in het Cambuurstadion.

I: Ja dat was ook meteen mijn volgende vraag, hoe lang kom je al bij Cambuur?

W: 14 jaar. *serveerster brengt drankje* Dankjewel. Eerste wedstrijd was Excelsior uit, of uh Excelsior thuis. Toen Cambuur degradeerde. Die 3-2, dat was meteen een leuke binnenkomer. Ik was het hele jaar aan het zeuren bij mijn vader van gaan we nou een keertje naar Cambuur, gingen we eindelijk een keertje heen, en toen was het die feestelijke wedstrijd dat Cambuur degradeerde.

I: Oh oh oh, dat is nu wel anders natuurlijk. Nu hebben we het voor de wind.

W: Ach ja, we hebben ook wel wat dingetjes meegemaakt natuurlijk bij Cambuur. Met als dieptepunt natuurlijk Roda. Was je daar toen ook bij?

I: Ja ja ja

W: Dat was pijnlijk.

I: Dat zijn de dieptepunten, maar ook een hoop mooie momenten natuurlijk!

W: Zeker, zeker

I: Beschouw jij jezelf als Cambuursupporter of als Cambuurfan?

W: Wat is het verschil tussen een supporter en een fan?

I: Uh een supporter die heeft een uh traditionele identiteit en een uh fan is meer uh die is meer uh op basis van product, dus meer de pet en sjaal.

W: Nee dan ben ik wel echt een supporter.

I: Dat is mooi want dan voldoe je in ieder geval aan de criteria voor de respondenten die ik selecteer.

W: Oh yes!

I: Minimaal 5 jaar bij de club, dat is 1 van de criteria. Zodat je wel een emotionele binding kan hebben en nou ja ook om een beetje de gloryhunters buiten te sluiten natuurlijk.

W: Ja die zijn er wel aardig de laatste jaren.

I: Ja klopt, daar doe je vrij weinig aan natuurlijk, maar goed. Dan uh, op welke wijze zou jij de club en de achterban in steekwoorden omschrijven?

W: Uh, toegewijd, fanatiek, emotioneel, zowel positief als negatief, benaderbaar, echt een ons kent ons gevoel. Dat is ook het mooie aan de club, volks, een echte volksclub. Terwijl ik volksclub ook wel weer zo een raar iets vind, want zijn wij volks als hoogopgeleide Cambuurfans? Ik weet het eigenlijk niet. Maar ik denk dat Cambuur vooral heel erg benaderbaar is, toegankelijk is. Denk dat dat wel aardig wat steekwoorden zijn he?

I: Zeker! En de identiteit van de supporters, er wordt vaak over het 'anti fries' gesproken, hoe zit dat precies? Kun je dat toelichten?

W: Ja, ik denk niet dat het zozeer anti fries is, heel veel Cambuursupporters komen uit de provincie Friesland. Het is meer dat ze tegen het product Heerenveen zijn. Want Heerenveen, als club is op zich weinig mis mee maar ze hebben de Friese identiteit gekaapt. En wat ik heel erg merk is dat uh als je in Friesland woont, dan moet je voor Heerenveen zijn en anders hoor je er niet helemaal bij. En ik merk dat heel veel Friezen, puur fan zijn van Heerenveen omdat ze Fries zijn. En, ik denk dat echte Cambuursupporters zich daar heel erg van afkeren.

I: Is dat ook met dat stadse wat je zei, dat dat ook nog een rol speelt?

W: Nou weet ik niet, ik kom zelf van het platteland, en ik heb helemaal niks met Heerenveen. Het is wel zo dat de Cambuurfans het meeste uit de stad komen. Maar Heerenveen is meer een product vind ik. Dat Fries volkslied dat ze nu spelen is ook pas sinds begin jaren 90 geloof ik. Dat deden ze vroeger ook niet. Ze uh

spreken daar misschien Fries op de tribunes, maar op het veld staat geen enkele Fries. Ze hebben een Fries maar die hebben ze uitgeleend.

I: Van Anholt toch?

W: Jaaaa, maar zou die twee woorden Fries kunnen?

I: Haha denk het niet. En dat volkslied kent ie waarschijnlijk ook niet.

En uh, je hebt het zelf al een beetje gezegd, maar waarom ben jij Cambuursupporter?

W: Nou ik ben altijd al een beetje voor de underdog geweest, dat heb ik nog steeds wel. Ook vaak naar het buitenland dan ga ik naar die kleinere clubs en niet naar de grote clubs. Ik heb helemaal niks met commerciële clubs. En, Cambuur is natuurlijk wel hoe voetbal vroeger hoorde te zijn. Daarom voel ik me daar ook nog steeds helemaal thuis, dat je bij Cambuur komt en je bestelt een kopje koffie en je wordt aangesproken met 'Ach lieverd, ben jij er ook weer?' door de koffiejuffrouw. Daar hou ik van, dat kleine en dat ons kent ons. En vroeger als kind, ja mijn vader werkte naast het Cambuurstadion, dus die had het vaak over Cambuur en die kende de spelers. Dus als klein kind is dat natuurlijk wel indrukwekkend. En toen ging ik een keertje mee, en toen ik eenmaal bij Cambuur was geweest toen was ik wel verkocht. Op zich best raar, want ik kom uit Dokkum en in Dokkum was iedereen Heerenveen fan, en ik liep als enige in een Cambuurshirtje rond.

I: Ja, en dat kwam dus eigenlijk door je vader?

W: Ja deels door m'n vader, en toch ook wel dat underdog idee. Dat je het gevoel hebt van hier is nog een echte club.

I: Okee, en voel je je dan ook verbonden met medesupporters?

W: Ja, meestal wel. Soms niet. Cambuursupporters kunnen enorm agressief zijn, daar voel ik me totaal niet mee verbonden. Ik zou ook niet zo snel in een uitvak gaan zitten met Cambuur. Maar, bij Cambuur komen er 10.000 supporters, en er is een heel groot gedeelte waar ik het wel mee kan vinden.

I: Ja. Uh, het is vandaag een wedstrijddag, vanavond Vitesse thuis. Maar hoe ziet een doorsnee wedstrijddag van Cambuur er voor jou uit? Kijk dit is natuurlijk niet doorsnee dat je een interview hebt, maar hoe zou het er normaal gesproken aan toe gaan?

W: Nee vandaag is het sowieso niet doorsnee want ik neem met vluchtelingenwerk twee cliënten mee vanavond. Dus dat is even zeltjes winnen. Maar ook een doorsnee wedstrijddag is bij niet heel spectaculair, ik ga als sinds denk 2000, sinds Excelsior, met mijn vader erheen. Mijn vader is inmiddels boven de 60, dus we zitten nog steeds met zn tweeën op West. Is voor hem ook leuker, en daar ken ik ook een vaste groep mensen. Mensen die je altijd ziet, en die naar elke wedstrijd gaan.

I: Die ken je dus via de club?

W: Ja, omdat ze al jaren om me heen zitten. Via werk, en via via allemaal wel.

I: En in aanloop naar de wedstrijd, is er nog iets dat je gaat doen van tevoren?

W: Meestal wel ver van tevoren eten, want de zenuwen beginnen vaak op te spelen en dan krijg ik toch geen hap meer door m'n keel. Soms nog even een biertje drinken in de stad, het is maar net waar ik heen ga. Ik vind het altijd erg leuk om mensen Cambuur te laten zien, dus uh eigenlijk voor elke wedstrijd regel ik wel extra kaarten en dan neem ik of uh vrienden mee of familie. Dus de wedstrijdvoorbereiding begint vaak al in de stad, biertje drinken. En dan lekker op tijd naar het stadion lopen, en het stadion laten zien.

I: Ja over dat stadion gesproken, wat is je favoriete stadion?

W: Ik hou van oude stadions, ik ben op Craven Cottage geweest, vond ik geweldig. Stadion van Valencia, dat was ook echt genieten, met van die hele steile tribunes. En het Olympiastadion in Berlijn vond ik ook wel erg indrukwekkend.

7:47 – 8:30 gesprek over favoriete stadions

W: Ik hou over het algemeen van oude stadions, compacte stadions. Ik ben ook bij ADO uit geweest, ADO – Cambuur. Dat was vreselijk! Oooh, ik dacht echt ik wil hier weg. Vond het helemaal niks. Er is geen ziel dan in die club, het is een betonnen bak en op zo'n plastic kuipstoeltje zit je dan te kijken en, het is helemaal niets. Buiten de stad, naast die snelweg. Parkeren kost al tien euro. Bij een stadion moeten de mensen uit een woonwijk komen. Zoals bij Cambuur nog. En Go Ahead Eagles, een club die dat ook nog heeft. Dat is voor mij heel mooi.

I: En over dat Cambuurstadion, dat heeft dus nog die nostalgische sfeer, wat je net zei. En wat, hoe beoordeel jij het, dat Cambuurstadion?

W: Ik vind het zelf echt een prachtig stadion. Maar dat is ook omdat ik er van hou dat iets van ellende uit elkaar valt. Maar ja, van het verleden kun je niet eten. Dus ik vrees wel dat er een keertje nieuwbouw komt. Voor de sponsors is er veel te weinig, voorzieningen zijn gewoon echt slecht. Er zijn weinig wc's, uh er zijn weinig sponsoruimtes, er is geen parkeergelegenheid. Toch wel dingen die meetellen in de moderne voetbalwereld. Maar ik zou het doodzonde vinden, ik vind het juist mooi dat je twee echt oude tribunes hebt, uit de begin jaren 80 Oosttribune, en Zuid. Dat is voor mij voetbal, dat je, die tribunes die ademen gewoon nog echt, echt sfeer. Dat is voetbal. Dat je gewoon op die tribunes zit en weet 20 jaar geleden liepen hier gewoon de grote spelers rond, destijds. Barcelona is nog in het stadion geweest.

I: 1-1 ook nog! Maar die aspecten die net noemde, kijk ik heb er hier ook een aantal staan; sfeer en de beleving, uitstraling,

W: Ja de geur zie ik daar ook staan, dat is ook zoiets, dat je bij Cambuur komt en je ruikt gewoon altijd de geur van pis en goedkope aftershave. En sigaretten. Ik vind dat geweldig.

I: en ik heb daar ook nog staan de charme van het ouderwetse, ook negatieve aspecten kunnen zn charme hebben.

W: Ik vind het, nou ja het ouderwetse hoeft niet negatief te zijn. Ik vind het juist mooi dat het ouderwets is. Want je zit nu ook in een wereld waar altijd alles heel erg snel moet en alles moet modern. Ik vind het juist wel fijn dat je even terug gaat in de tijd. Je zit bij Cambuur op een half kapot stoeltje met iets te weinig beenruimte. Ik vind dat mooi, dat is Cambuur. Dat maakt Cambuur tot de club die het is. Dat dat oude, dat kleine.

I: Is dat tegen de stroom ingaan met zo'n stadion van zo'n club ook een beetje waarom je fan bent geworden? Want je zei ook van de underdog is ook wel een beetje tegen de...

W: Ja ik was destijds een jaar of 10, 11 denk ik toen ik fan werd, dus ik weet niet of dat toen al bewust tegen de stroom in was. Maar ik merk dat tegenwoordig nog wel echt, ja. Ik ben wat dat betreft niet iemand die zou gaan knokken voor de club, maar ik kan er heel slecht tegen als mensen uh Cambuur neer gaan sabelen want het is niet modern en het gaat niet goed met de tijd mee. Dat is juist iets wat ik waardeer aan de club. Je moet niet altijd met de tijd mee willen gaan.

I: Maar jij noemde ook uh, uh de voorzieningen en zo die niet goed in orde zijn en daar zet je tegen over de sfeer en de beleving en dat authentieke. Maar volgens jou weegt dat dan zwaarder?

W: Ja zeker! Het enige is dat als ik mijn vriendin meeneem dat de vrouwen wc's die zijn gewoon hartstikke ranzig en zijn er überhaupt amper. Dus als zij meegaat zeg ik altijd van tevoren van; Eerst naar de wc, en dan naar het stadion toe. Dat zijn allemaal kleine dingetjes. Een ik vind het juist mooi dat je in de eredivisie zit met, met ploegen als uh Vitesse en Ajax die in van die multi uh multifunctionele arena's spelen waar voetbal kan worden. En dan moeten ze op eens naar Cambuur, waar de hamburgertent in de hoeken staat van het stadion en waar de wind vrij spel heeft. Als je op de eerste rij zit en het regent dan wordt je gewoon zeiknat. Dat vind ik mooi.

I: Haha. Maar ja, de uh bobo's, de zakenmensen die denken daar natuurlijk anders over.

W: De zakenmensen zitten in ieder geval nog droog. Ik denk dat als je zakenman bent, dat je dit ook nog wel zou kunnen waarderen. Anders zou je ook niet Cambuur gaan sponsoren. Als je echt droog wil zitten en je wilt een lekkere stoel onder je kont, dan ga je maar naar Ajax. Of naar Heerenveen. Ga naar de Euroborg. Maar daardoor blijft Cambuur wel klein denk ik, maar ik zou dat niet erg vinden. Ik heb liever dat Cambuur speelt zo als nu, om plaats 15/16, dan dat je 3/4 plaatsen omhoog gaat en in een multi functioneel stadion speelt waar je geen enkele binding mee hebt. Anders zit je daar straks achter het WTC, ja en dan?

I: Ja over die binding gesproken, die emotionele binding bestaat uit het fysieke en het sociale aspect. Het fysieke is dan het tastbare; het stadion, de omgeving, en uh het Hertsje bijvoorbeeld.

W: Ja

I: En het sociale dat is meer de mensen met wie je bent, dus wat jij zei die mensen op de tribune die je al jaren lang om je heen hebt zitten. En het gemeenschapsgevoel. Wat zorgt voor jou voor die fysieke binding met het huidige stadion?

W: Die fysieke binding, het is gewoon als je binnen komt, ja vroeger rook je nog het gras, dat is nu niet meer zo, dat is jammer met dat lelijke kunstgras, dat is een heel groot nadeel. Maar juist die tribunes die niet allemaal even groot zijn dat maakt het Cambuurstadion gewoon zo mooi. Je zit boven op het veld. En zeker als het uitverkocht is dan is het gewoon zo'n enorme heksenketel. Je zit er boven op. Dat is enorm intimiderend. En het is tegenwoordig elke week uitverkocht. Dat mis ik een beetje in heel veel moderne stadions. Het is natuurlijk het verhaal van veiligheid, en misschien is dat ook wel terecht. Maar zoals bij ADO, daar zit je 3 meter boven het veld, en je kunt nooit bij het veld komen. En juist bij Cambuur vind ik het heerlijk dat je boven op het veld zit. Ik zit zelf op West, en bij de warming up van de spelers kan ik de spelers ook echt gewoon aanraken. Er staat een heel laag hekje, zo hoog als dit ongeveer. *houdt hand op 1 meter hoogte* Wat zal het zijn, 1 meter hoog. En dat is dan de enige afscheiding tussen jou en de spelers. En ik vind dat mooi, en dat maakt het ook tot de club die het nu is.

I: Ja, ja. En uh de sociale binding?

W: Ja de sociale binding is gewoon dat je dezelfde mensen al zo lang tegen komt. Dat er bepaalde mensen al decennia daar rondlopen, zoals een Siepie. Siepie is voor mij echt Mister Cambuur. Siepie zal nooit weg moeten gaan.

I: Dus niet alleen binding met medesupporters, ook met clubmensen?

W: Inderdaad, clubmensen maken ook de club natuurlijk. En trainers en spelers dat zijn uh passanten. Trainers hebben we vorige week nog kunnen zien hoe dat gaat. En spelers ook, op een enkeling na. Ik denk dat de meeste spelers nu met hun rare gebaartjes en het logo kussen als ze een doelpunt maken, ja volgend

jaar spelen ze ergens anders en doen ze het dan daar weer. De spelers en de trainers daar heb ik niet zoveel mee, maar echte clubmensen moet je koesteren. Zoals een, een Siepie is echt onvervangbaar.

I: Ja zeker, maar ook het gemeenschapsgevoel waar ik het al eerder over had. Jij zegt uh je voelt je wel verbonden met de supporters maar niet met iedereen. Niet met...

W: Ja ik voel me wel verbonden met de supporters, ik heb ook altijd als ik op de tribune zit en ik hoor mensen over Cambuur praten, och heerlijk ik voel me helemaal thuis. Dat gevoel heb ik ook echt als ik in het stadion kom, hier hoor ik gewoon thuis. Maar zoals die rellen tegen Roda, en vorige week ook die tokkies die die Lodeweges wilden aanvallen, ja dat zijn niet mijn supporters. Maar dat zijn ook geen echte Cambuursupporters ben ik bang.

I: Precies dus jij zegt eigenlijk dat is een andere groep waar uh de andere supporters die zich wel gewoon normaal gedragen niet bij horen. En je voelt je dus ook vertegenwoordigd door Cambuur als club.

W: Zeker. En voor wat betreft dat deel van de supporters, ik denk ook dat dat typische grote stadse problematiek is. Leeuwarden is een grote stad, arme stad ook. Veel armoede, achterstandswijken. En dat soort mensen hebben de hele dag niks te doen en als er dan iets te rellen valt, tja dan. Dat zie je overal natuurlijk.

I: Je zie net dat thuisgevoel, je voelt je thuis in het stadion. Bij het thuisgevoel spelen behalve die fysieke en sociale binding ook nog basisvoorwaarden een rol. Dat zijn gevoel van veiligheid, gevoel van controle en eigenaarschap over het stadion, en een gevoel van territorium. In hoeverre ervaar jij dat?

W: Het gevoel van territorium wel echt. Het is wel echt als ik binnenkom het is mijn stadion, ons stadion. En je voelt je er bijna onoverwinnelijk. Dat idee wel. Het gevoel van veiligheid, ja en nee. Cambuur heeft af en toe een stel lamballen op de tribune dus daar wordt je niet vrolijk van. Ik laat me daar niet door tegenhouden, 99,9% van de supporters kan ik het prima mee uh vinden. En je hebt altijd een paar idioten er tussen zitten.

17;12 – 18;25 Situatieschets conflict met medesupporter.

W: Cambuur is een emotionele club zoals ik eerder al zei. Maar dat is op zich niet zo erg, ik vind het ook wel mooi dat mensen zo begaan zijn met hun club. Ze zijn er soms doodziek van en ik zelf ook wel als je op je muil gaat tegen dkv uit bijvoorbeeld, daar ben ik echt doodziek van geweest. Die samenvatting heb ik ook nooit terug hoeven kijken. De 3-1 heb ik heel vaak terug gekeken, maar die 2-1 pff.

I: Wat jij net zelf ook al zei van uh, het is ons stadion. En dat uit zich dan ook in bijvoorbeeld 'de hel van Leeuwarden' dus je probeert toch met z'n allen een soort gevoel een soort identiteit te vormen en te uiten, richting de bezoekende club?

W: Ja.

I: Je bent vast op de hoogte van de nieuwbouwplannen? De BVO en het convenant, het haalbaarheidsonderzoek dat ondertekent is. DE BVO, de gemeente en bouwbedrijf Dijkstra Draisma. Uh er is laatst een discussieavond georganiseerd, ik weet niet of je daar ook aanwezig was?

W: Nee daar was ik niet bij.

I: Dat was in de Bres uh daar heb ik ook observaties gedaan en daar heb ik respondenten geselecteerd. Daar was de boodschap eigenlijk uh dat er een aantal opties zijn. Of nieuwbouw of op de huidige plek

verbouwen, dan wel volledige nieuwbouw op de huidige plek. Hoe sta jij tegenover al die plannen voor het stadion?

W: Ik zou het liefst op de huidige plaats blijven. Het moet wel worden verbouwd, ik denk dat als je met de tijd mee wil gaan dan uh zal er moeten worden verbouwd. Maar het liefst wel op de huidige plaats. Maar dat is meer een romantisch idee, ik denk dat het niet mogelijk is want het is hele dure grond. Je kunt er hele leuke huizen bouwen, volgens mij is de grond ook al verkocht aan Leyten. En als je nieuwbouw hier gaat plegen, op de oude locatie, dan zit je nog steeds met het gebrek aan parkeerruimte. Daar wordt het niet beter van denk ik. Te weinig voorzieningen. En als je echt een nieuw stadion bouwt dan heb je ook geen gedoe met te weinig parkeerruimte. Je kunt er voor zorgen dat mensen snel de stad in en uit kunnen, een uitvak heb je uh ook heel snel leeg. Want het grootste probleem nu bij Cambuur, is denk ik uh is ook het uitvak. Ik schaam me ten eerste kapot voor het uitvak en ten tweede het uitvak heb je niet makkelijk leeg. En het is gewoon echt onveilig. De stenen vliegen regelmatig door de ramen. En wil je iedereen een veilig gevoel geven, dan denk ik dat je uh weg moet uit de Cambuurwijk. Maar als je weggaat uit de Cambuurwijk dan ben je Cambuur kwijt zoals het was. Want wat Cambuur tot Cambuur maakt is dat iedereen in en uit kan lopen. De trainingen zijn altijd openbaar, je kunt overal bij komen, je kunt de directeur bij de voornaam aanspreken. Iedereen is heel benaderbaar. Ga je op een industrieterrein zitten, dan ben je je club kwijt.

I: En wat jij zei, het maakt je niet zoveel uit hoe succesvol de club is, als die club maar blijft zoals ie is.

W: Ja ik speel liever tegen degradatie of in de top van de eerste divisie dan dat ik in een sfeerloze betonnen bak zit naar elk jaar weer een wedstrijd tegen Zwolle of NEC. Want we spelen nu 1 jaar eredivisie, en de eerste weken vond ik het ontzettend leuk, maar het klinkt heel stom, maar de eerste 2 seconden is het leuk als Ajax langskomt maar daarna wil je gewoon winnen. Je komt voor Cambuur, je komt niet voor de tegenstander. En als Cambuur zou degraderen dan kom ik ook. De tegenstander maakt me geen donder uit, ik kom voor Cambuur en ik kom voor die heerlijke sfeer daar in het stadion. En er zijn heel veel clubs die zo'n stadion niet meer hebben, en die clubs zijn gewoon niet meer zoals ze waren. Kijk maar naar ADO, en wat dacht je van Alleminia Aachen, die hebben een nieuw stadion gebouwd en die zijn nu failliet. Die spelen nu Regional Liga, 4e niveau. Dus het is ook niet zo dat als je een nieuw stadion bouwt het altijd beter gaat. Dusseldorf heb je ook in Duitsland, die speelden volgens mij Bundesliga en die hebben ook een nieuw stadion en nu spelen ze ook lager. Dus het is niet zo dat een nieuw stadion ook automatisch betekent dat het beter gaat. Ze gaan altijd uit van een nieuw stadion, extra inkomsten, betere spelers, beter imago. En die veronderstellingen vind ik heel erg leuk, maar klopt het wel? Zit je in Leeuwarden niet gewoon aan het plafond? Want je hebt hier Groningen in de buurt, je hebt Heerenveen in de buurt, je moet wel realistisch blijven.

I: Dus jij zegt dat een stadion niet voorwaarde voor sportief succes te zijn?

W: Zeker niet.

I: En denk je dat daarbij komt dat er bij een nieuw stadion op een nieuwe locatie een soort 'out of place' gevoel op kan treden? Dat je je gewoon...

W: ... daar ben ik wel bang voor ja. Ja. Dat zie je bij FC Groningen ook, die sfeer van dat oude Oosterpark stadion krijg je daar nooit weer. ADO, blijf ik echt een vreselijk stadion vinden. Die sfeer die ze daar hadden in het Zuiderpark, die is weg.

I: Maar hoe kan dat dan? Dat dat volledig verdwijnt?

W: Het is eigenlijk heel raar, want een stadion is gewoon een blok beton. Maar je hebt wel emotionele met dat stuk beton. Maar het is ook de hele omgeving er omheen. Als je naar Cambuur gaat, dan zet je fiets

neer, ergens midden in een woonwijk. En je gaat al die lekkere smalle steegjes naar dat stadion toe. Je drinkt nog een beetje tegenover het stadion en je gaat naar binnen toe. En ik ben bij ADO geweest, dan draai de auto de snelweg af, parkeert je auto op een grasveld en je betaalt 10 euro. En je gaat naar een hele steriele bak toe in the middle of nowhere. Daar zit geen enkele sfeer en ziel in.

I: En je hebt in het geval van Cambuur natuurlijk de historische binding met de omgeving.

W: Zeker.

I: Qua naamgeving.

W: Ook dat inderdaad. Dat speelt zeker mee. Het is wel zo dat als je een nieuw stadion hebt en je krijgt successen dan heeft niemand het meer over het oude stadion. Kijk maar naar Groningen in het eerste jaar in de Euroborg en het ging hartstikke goed. Toch hoor ik nu ook veel mensen klagen in Groningen dat het gewoon niet zo leuk meer is.

I: Denk je ook dat er met zo'n nieuw stadion een andere doelgroep aangesproken wordt, dat er nieuwe mensen op de tribune komen en andere mensen die juist niet meer gaan?

W: Ik denk dat de sfeer er niet beter op wordt nee. Ik denk dat er uh meer dagjesmensen komen. Zeker de eerste 2/3 jaar, want dan is het nieuwe van het stadion er ook af. En dan loopt het gewoon ook weer leeg. Ze willen geloof ik een stadion met 12 tot 15 duizend plaatsen. Stel ze gaan uiteindelijk voor 15 duizend plaatsen, waar moet je die 5000 extra mensen nog vandaan halen? Het stadion is nu wel elke week uitverkocht, maar het is nu ook nog nieuw. Als Cambuur twee jaar in de Eredivisie blijft komt er het daar op volgende jaar ook nog maar 9000 mensen. Dat zie je bij alle clubs. Als ze promoveren het eerste jaar en het tweede jaar dan zit het vol, en daarna lopen de mensen weg. En dan zit je met een heel groot stadion. En waar moet dat geld vandaan komen? Als Cambuur het zelf moet gaan betalen, er is geen geld. Ze zijn nu eindelijk een beetje uit de schulden, bijna uit de schulden. En dan gooi je je weer helemaal in de schulden. En dan hoop je dat het met een nieuw stadion allemaal beter gaat. En lukt dat niet, dan eindig je misschien zoals Aachen.

I: En wat voor gevolgen heeft zo'n nieuw stadion voor het sociale aspect?

W: Dat is weg. Ik denk dat dat grotendeels weg is. Je zit achteraf, en je bent je Cambuur ploegjes kwijt. Je bent die hele volkse sfeer kwijt. Kijk het is nu ook zo, de spelers die moeten ook dagelijks naar de winkels bij het Cambuurstadion. Ze trainen midden in de wijk, ze komen heel veel supporters elke dag tegen. Dus je hebt nu heel veel binding tussen de spelers en de supporters. Dat heb je straks niet meer. Spelers komen aangereden, ze gaan trainen op het kunstgras van het nieuwe stadion en ze gaan weer weg. Ze komen niemand tegen.

I: Maar het gevoel van vertegenwoordiging door de club die jouw regio vertegenwoordigd, dat blijft toch wel?

W: Ik blijf wel altijd Cambuursupporter, ja. Dat wel. Maar ik ben wel bang dat het niet meer voelt als thuis.

I: Dat was mijn volgende vraag, wat zou dat voor jouw persoonlijke binding met de club betekenen?

W: Die wordt wel minder. Je bent je thuisgevoel een beetje kwijt. Het is een beetje als je ouderlijk huis. Als je ouders dan gaan verhuizen en je komt weer thuis bij je ouders dan is het toch anders. Het voelt niet meer als vroeger dat je thuis kwam. Ik denk dat je dat u ook een beetje krijgt. Ik denk ook echt dat als Cambuur een nieuw stadion krijgt, en ik ben wel bang dat die er komt, dan moet je elementen meenemen. Zoals dat hele oude scorebord, daar staat op Cambuur en Bezoekers, neem dat mee! Hang het ergens boven in het stadion. Zorg er voor dat er weer goede plaatsen komen voor de gehandicapten. Cambuur heeft het nu voor

de gehandicapten heel goed voor elkaar. Het is vaak een doelgroep waar niemand bij nadenkt. Maar, ik was laatst nog aan het praten met iemand van AZ die is nog nooit in het nieuwe stadion geweest, 1 keer geloof ik, en die is gehandicapt, hij zit in een rolstoel. Er is een nieuw stadion, maar er is geen goede plaats voor de gehandicapten. Aan het veld, dat is wel mooi, maar onoverdekt. En die gehandicapten zitten de hele wedstrijd stil, dat is hartstikke koud. Je hebt wind je hebt regen, dus heel veel mensen blijven nu weg. En bij Cambuur is het heel mooi, je hebt dat blauwe hok, je zit overdekt, je kunt gratis koffie en thee krijgen, programmaboekjes volgens mij met de opstellingen. Dat is mooi dat zouden ze echt moeten behouden. Dat maakt Cambuur ook, dat sociale ook naar mensen die het minder hebben, bijvoorbeeld de gehandicapten. Dus ook dat je dat stukje mee zou kunnen nemen. Neem die half open gezaagde zeecontainer mee voor de gehandicapten. En dat scorebord moeten ze ook meenemen.

I: Ja dat was eigenlijk mijn laatste vraag, dat nieuwe stadion, hoe kun je je daar thuisvoelen? Jij zegt neem elementen mee, zijn er nog meer dingen waar jij voor pleit bij het nieuwe stadion? Hoe moet dat er uit komen te zien?

W: Laat het er van buiten in ieder geval uit zien als een voetbalstadion en niet als een winkelcentrum. Als je naar Groningen gaat, dat ziet er niet uit. Ik heb regelmatig gelopen daar in de omgeving, en dan had ik vrienden mee die niet uit de omgeving van Groningen kwamen en die zeggen; 'Is hier een voetbalstadion?' – 'Ja, je staat er nu voor!' 'Ooh, oh dat wist ik niet.' Dat is wel erg jammer. Een voetbalstadion moet gewoon lichtmasten hebben. En als het een beetje kan moet je ook van de buitenkant naar binnen kunnen kijken. Laat één hoek open, maar bijvoorbeeld de hoofdtribune los en die andere tribunes aan elkaar. Dat je een apart element creëert. Dat het Cambuurstadion ook echt anders wordt dan andere moderne stadions. Want alles lijkt op elkaar. Of je nou naar NEC gaat of ADO of AZ, ze hebben allemaal één ring, ze hebben een verhoogde tribune, die begint op 3 meter hoogte, met allemaal ongeveer 16 duizend plaatsen. Het is allemaal precies hetzelfde. Het zou juist mooi zijn als je een stadion krijgt waar je dicht op het veld zit, tribunes niet allemaal even hoog. Maak iets apart, doe eentje los of een verhoging. Die in ieder geval iets apart en maak het niet één grote rechte lijn van.

I: Ja, en qua locatie zeg jij?

W: Ik vrees het WTC. Dat het daar wordt. En ik begrijp het ook wel, de huidige locatie, ik vind het mooi. Maar ik begrijp wel dat het qua veiligheid niet kan. Het is wel zo, een voetbalwedstrijd is een groot evenement. Er komen tien duizend mensen op af. En bij dat evenement zijn er onvoldoende toegangswegen, want alles staat vast. En vooral het uitvak, mensen kunnen het uitvak amper uit. En zeker niet veilig, want hoe vaak zijn ze wel niet bekogeld met stenen. Dus dat zijn ook enorme veiligheidskosten. Want je hebt altijd enorm veel politie nodig. En als je een beetje aan de rand zit dan draai je de snelweg op en je bent klaar. Ik denk niet dat het haalbaar is om op dezelfde locatie nieuwbouw te plegen. Ook omdat de grond gewoon heel duur is. En ik denk dat er een aantal partijen zijn die heel graag huizen op die plek zien verschijnen.

I: Aan de andere kant, de velden van VV Leeuwarden zijn van de gemeente.

W: Ja dan zou je een stukje kunnen opschuiven.

I: Ik heb bijvoorbeeld veel gelezen dat veel mensen pleiten op het forum om het stadion een kwartslag te draaien.

W: Heb ik ook gelezen, daar ben ik ook helemaal voor. Ik wil ook echt heel graag dat Cambuur op deze locatie blijft. Sparta heeft het bijvoorbeeld ook gedaan, die hebben het stadion uh een kwartslag gedraaid. En die konden ook blijven op dezelfde locatie daardoor. Maar is dat realistisch in een tijd dat gemeentes de

stadions allemaal aan de buitenkant willen hebben? Dan heb je er veel minder last van. En het voordeel van een nieuw stadion is wel dat het nog redelijk te bereiken is vanaf het centraal station. De meeste stadions, zoals ADO, volgens mij ligt ADO niet eens meer in Den Haag, het nieuwe stadion. Je kunt er niet komen met het openbaar vervoer. En dat kan bij Cambuur wel denk ik.

I: maar hoe zie jij de toekomst? Stel je doet niks en je blijft bij het huidige stadion?

W: Dan blijf je een beetje op en neer gaan denk ik. De ene keer dan is het eerste divisie en de andere keer is het eredivisie. Maar misschien is dat ook wel het niveau waar Cambuur hoort. Want elke club wil een nieuw stadion om Europees voetbal te halen, maar uiteindelijk zijn het maar 4 of 5 clubs die dat ook daadwerkelijk lukt. En elk jaar zullen er ook 2 of 3 uit moeten.

I: Maar jij zegt nieuwbouw kan niet vanwege veiligheid, maar dan kan de club toch ook niet in de huidige situatie blijven?

W: Er moet iets gebeuren. En ik denk qua veiligheid zal je moeten verhuizen. Dan zou je dus naar het WTC moeten. Maar als voetbalromanticus zou ik het vreselijk vinden, ik voel me thuis waar Cambuur nu is. Dat gevoel merk ik bij heel veel mensen wel. Cambuur is gewoon de club geworden door waar het nu ook zit. Het zit in de Cambuurwijk, zoals jij ook al zei je hebt de binding met de geschiedenis je hebt de Cammingha's die daar in de buurt zaten. Tja en dan zit je straks aan een industriewijk.

I: dat thuisgevoel zou jij dus in een nieuw stadion niet kunnen hebben?

W: Ik denk moeilijk. Omdat te kunnen krijgen heb je denk ik bepaalde elementen nodig, dat je bijvoorbeeld dat scorebord meeneemt, of neem de tegeltjes mee die voor het stadion liggen, dat logo. En laat het ten minste lijken op een stadion. Niet als een vreselijke moderne nieuwbouwbak die er dan precies hetzelfde uit ziet.

I: Dus de noodzakelijke verhuizing naar een nieuwe locatie maar dan gecombineerd met een stadion die een bepaalde vormgeving heeft en bepaalde elementen meeneemt?

W: Ja.

I: En zou er een hoop gered kunnen worden?

W: Ja. En ook kleine dingetjes zouden kunnen helpen. Doe de stoelen in de clubkleuren. Niet zoals in de Amsterdam ArenA dat ze in alle kleuren van de regenboog hebben. En tribunes dicht op het veld. Dat is het enige wat ze gedaan hebben in de Euroborg, daar zit je bovenop het veld. En dat zorgt voor een stukje sfeer en beleving, als het vol zit tenminste. Zit het niet zo vaak meer daar. Aar ik zou toch het liefst willen dat ze op de huidige locatie blijven hoor. Dan maar iets lager spelen, want al dat Ajax, PSV en Feyenoord begint ook wel te wennen hoor. Dat eerste jaar is het leuk.

I: Ja, maar dat is dus niet realistisch?

W: Nee, ik denk niet dat dat realistisch is om hier te blijven. Ik denk we moeten verhuizen. Maar volgens mij is er betonrot en alles, als je achter de Oosttribune kijkt, ik weet niet waar jij zelf altijd zit?

I: Noord.

W: Die Oost en Zuid tribunes die kunnen niet meer.

I: dan houdt het op een gegeven moment gewoon op?

W: Die tribunes moeten sowieso tegen de vlakte. Maar die zijn ook al stokoud. Begin jaren 80 geloof ik. Bij die goal van Oscar Zijlstra dan zie je de oude oost en Zuidtribune al. Dat was ergens in de jaren 80.

I: Bij de discussieavond werd ook geopperd, sloop de oost en Zuidtribune en maak op Oost en nieuwe hoofdtribune.

W: Ja dat zou een hele goede kunnen zijn. Als dat zou kunnen dan zou ik er voor tekenen. Maar zou de Gemeente Leeuwarden dat ook willen?

I: Dat is de vraag.

W: Kijk als het heel veel goedkoper is, misschien dan nog wel.

I: Bert Popkens richtte zich bij zijn pleidooi wel voornamelijk op de financiën.

34;20 – 35;04 voorbeeld financiële constructie verbouwing GAE stadion.

I: Wat zou, uh even zien, wanneer zou jij niet meer naar Cambuur komen?

W: Wanneer ik niet meer zou komen? (stille) Dan moet er wel heel veel gebeuren wil ik niet meer komen. Ik ben er de afgelopen tien jaar altijd geweest in de Eerste Divisie, ook als je met 3000 man in midden December in de vrieskou zit. Voordat ik niet meer bij Cambuur kom dan zou je zo'n sfeerloze bak als FC Zwolle moeten gaan bouwen denk ik en dan onderin de Eerste Divisie spelen, dat je op het laatst denkt; hier wil ik niet meer bij horen. Maar ik zal altijd wel blijven komen denk ik.

I: Ondanks dat er een thuisgevoel ontbreekt zou jij nog steeds gaan?

W: Het blijft wel je club, en zolang het logo hetzelfde blijft, het Cambuur heet, ze blijven in het geel/blauw spelen, blijft het wel mijn club. Stel er komt een of andere rijke eigenaar, zoals je dat nu in Engeland vaak ziet, en de clubkleuren gaan eraan, en het logo, dan kom ik niet meer. Maar qua stadion moet er wel heel wat gebeuren wil ik niet komen.

I: Okee, nou uh concluderend, als jij dit zou samen moeten vatten in een paar zinnen, de algemene boodschap van jouw binding met de club en het stadion de eventuele plannen voor het nieuwe stadion. Hoe zou je dat doen?

W: Nou ja, wat er ook gebeurt; Cambuur blijft mijn club. Of ze nou op deze locatie blijven of op een nieuwe locatie. Ik hoop echt dat ze op deze locatie blijven want dit vervallen stadion, dit maakt Cambuur. Dat de stoelen los zitten en die goedkope geur van de aftershave en de pis en de sigaretten. Dat maakt voor mij Cambuur. Maar realistisch gezien vrees ik dat er vroeg of laat een ander stadion komt. Aan de andere kant van de stad, maar dan blijft het nog steeds wel mijn club.

I: Okee, dan is dit het eind van het interview. Heb je nog opmerkingen of aanvullingen?

W: Nee, ik zou het niet weten eigenlijk. Heb jij nog vragen?

I: Nee die vragen die ik wou stellen heb ik gesteld.

(Afsluitende woorden, dankwoord en de plannen voor uitwerking)

Suggestie voor alternatieve manier om meer geld te verdienen i.p.v. nieuw stadion:

W: Cambuur zou het commercieel handiger aan kunnen pakken. Ik kom wel eens in Duitsland en daar worden de corners en de vrije trappen altijd aangeboden door een sponsor. Je hebt een heel mooi video scherm en elke keer als er een corner komt klinkt er een jingletje en wordt de sponsor op het videoscherm getoond. Maak het programmaboekje groter. Maak er een magazine van.

Bijlage 3:

TRANSCRIPT INTERVIEW – ARJAN

Wat? Interview over emotionele binding met Cambuurstadion
Wie? Arjan, Cambuursupporter
Waar? Café Prins H te Leeuwarden
Datum? Maandag 14 April 2014, 12:18 uur
Duur? 21:27 minuten

I = Interviewer/ik

A = Arjan

Geel = binding met de club/identiteit
Blauw = Sociale hechting
Roze = Fysieke hechting
Groen = Thuisgevoel

* Introductie *

I: Wie ben je, wat is je leeftijd en waar kom je vandaan?

A: Ik ben Arjan Bloembergen, 21 jaar, ik kom ook uit Leeuwarden. En al sinds jaar en dag Cambuursupporter. Ik denk nu een jaartje of 7/8 een seizoenskaart. Ik studeer aan de NHL, Commerciële economie, eerste jaar. Nou dat was het wel.

I: Je hebt m'n tweede vraag ook al beantwoord, dat was hoe lang je al bij Cambuur komt. In ieder geval langer dan 5 jaar?

A: Ja, ja.

I: En beschouw jij jezelf als Cambuursupporter of als Cambuursupporter.

A: Supporter.

I: Nou dan voldoe je aan alle criteria die ik aan de respondenten stel. Dat is in ieder geval goed. Eerste vraag is op welke wijze zou je de club en de achterban in steekwoorden omschrijven?

A: Uh. Fanatiek. Trouw. Enthousiast. Gewoon die beleving.

I: Ja dat zijn zaken die tot nu toe iedereen noemt. En het anti Fries, kun je daar eens wat meer over vertellen?

A: Nou kijk ik ken zelf ook wel mensen die, mijn ouders praten ook wel regelmatig Fries. IK heb zelf helemaal niks met die taal. Ja, ik hoor het wel vaak aan maar ik spreek het zelf niet. Ja en die club hier dertig kilometer verderop, daar wordt het vooral mee geassocieerd. Ja en met die club heb ik ook totaal niks. Het is voor mij, ik woon mijn hele leven hier in Leeuwarden en ik praat altijd gewoon ABN. Leeuwarden is voor mij, ja ik heb helemaal niks met het Fries.

I: En waarom ben jij Cambuursupporter?

A: Ja, ja. Daar ben ik zo mee opgegroeid. Mijn vader die kwam er al, en dan ga je eens een keer mee. Het is mooi dichtbij. Uit dezelfde stad. Dat zijn voor mij wel de redenen waarom ik er kom. Nu ik er meerdere jaren kom verandert dat ook niet meer.

I: Voel je je ook vertegenwoordigd door de club?

A: Hoe bedoel je dat precies?

I: Nou dat ja dat het de club van Leeuwarden is...

A: Ja natuurlijk, als echte Leeuwarder. Ik ken ook wel mensen die wonen dan in Leeuwarden en die zijn dan

voor Heerenveen, dat zou ik gewoon, dat kan ik gewoon niet begrijpen.

I: En de medesupporters, voel je je daar ook verbonden mee?

A: Ja, want daardoor ontstaan ook vrienden. Ik ga wel met mensen om die ik eerst nog niet kende maar die ook supporter zijn en dat je daardoor veel contact hebt. Want met uitwedstrijden zit je toch een hele dag met elkaar opgescheept. Ja daar hou je wel vrienden aan over.

I: Ja, daar gaat het straks ook nog wel even over. Maar eerst een andere vraag, namelijk hoe ziet een wedstrijddag van Cambuur er voor jou uit?

A: Uh, nou ja als ik wakker word, vaak als ik m'n telefoon er bij pak dan staan er al berichten van 'matchday' en zulke dingen. Vanavond mogen we weer. Ja dat gevoel, je bent er wel de hele dag mee bezig. Ik kijk er echt naar uit, van vorig jaar was het natuurlijk vrijdagavond nu is het wisselend. Maar ik kijk er wel echt naar uit. Als het bijvoorbeeld op zaterdagavond is dan moet ik eerst zelf nog voetballen, maar zodra die wedstrijd afgelopen is gaat het ook nog maar over één ding. Opstellingen een beetje doornemen, zo snel mogelijk richting het stadion, nog even een drankje meepakken.

I: Ja want wat doe jij in aanloop van zo'n wedstrijd?

A: Ja dat is verschillend, want op zich als ik zaterdag eerst zelf even moet voetballen, dan wordt er in de kantine nog wel wat drankjes gedaan. Dus dan zit ik niet in 't Hertsje of zoiets. En als het op zondag is dan vaak ook niet, want op zaterdagavond worden meestal wat drankjes genuttigd en dan hoef ik niet zondag vroeg al aan de drank. Zijn wel eens uitzonderingen. Haha.

I: En met wie doe je dat dan? En waarom op die plekken?

A: Met vrienden. Dat zijn vrienden die ik al meerdere jaren ken. Die gaan ook, het zijn niet echt echte vrienden waar ik dag en nacht mee optrek zeg maar, maar het zijn ja die vrienden zijn minder Cambuursupporter. En ik wil wel naar Cambuur met echte supporters. Dat is wel iets wat voor mij heel belangrijk is. Soms thuis, soms in de kantine. Dus dan wordt er wel wat drankjes genuttigd dan. Niks mis mee.

I: En iets heel anders, wat is jouw favoriete stadion en waarom?

A: Mag ik dan het Cambuurstadion noemen?

I: Natuurlijk mag dat.

A: Dan is dat gewoon het Cambuurstadion.

I: Nou over dat Cambuurstadion gesproken, hoe beoordeel je dat?

A: Ja, gewoon midden in een wijk dat is wel iets wat mooi en uniek is vind ik. Daardoor denk ik ook dat zo'n club, dat je daar een goede sfeer ook altijd krijgt. Daar draagt het stadion ook wel een steentje aan bij.

I: En ik heb hier bijvoorbeeld, * kucht *, wat aspecten staan, je zegt bijvoorbeeld net zelf die sfeer die je zo waardeert, en het uiterlijk, de architectuur van het stadion, wat vind je daar van?

A: Ja, dan moet ik zeggen dat dat niet mijn specialiteit is. Ja, het heeft wel wat. Maar om dat echt te omschrijven.

I: En de voorzieningen en zo?

A: Sinds we nu Eredivisie spelen wordt het wel steeds meer, ondanks dat er nu een nieuw stadion waarschijnlijk komt, wordt wel steeds beter.

I: Maar de discussie is, zo'n stadion is heel sfeervol, maar qua voorzieningen niet. Er staan rijen en zo.

A: Ja, dat kan allemaal beter. Als je ziet dat het gescand wordt, die seizoenskaarten, dat gebeurt dan van af dit jaar, dat zou wel beter kunnen denk ik.

I: Maar wat vindt jij dan belangrijker; dat je die zelfde ervaring blijft houden daar met die sfeer, of dat jij snel naar de wc kan dat het eten goed geregeld is. Of allebei?

A: Ja op zich, kijk je bent wel gewend dat het allemaal niet heel luxe is. Het is gewoon simpel. Maar voor mij is dat op zich wel prima. Eten en drinken kan wel gehaald worden, dus. Gewoon normale kwaliteit vind ik.

I: wat ik van anderen hoor is dat het ook we z'n charme heeft. Vind jij dat ook?

A: Ja klopt. Ook omdat het er al zo lang is en zo lang bestaat. Dit jaar 50 jaar, nou dat is wel iets unieks. Ja je moet haast wel naar een nieuw stadion vanwege financiën en zo, maar dat zou ik totaal niet willen eigenlijk.

I: Dat hoor ik vaker inderdaad. Emotionele binding gaat over het fysieke en het sociale aspect. * uitleg * Wat

zorgt voor jou voor die fysieke binding met het stadion?

A: Ik heb dan zelf een seizoenskaart op de Noordtribune. En daar sta je sowieso altijd. Dus er zijn wel stoeltjes maar iedereen die staat, dat vind ik ook wel wat moois hebben. Die beleving zeg maar, het leeft gewoon. Iedereen die schreeuwt en gek doen en zo, ja dat vind ik mooi. Ja dan is zo'n stadion, als zo'n tribune dan helemaal op en neergaat dan denk je van volgens mij begeeft die het een keer. Voor de rest, het is oud maar het is wel mooi.

I: En hoe voelt het als je het stadion betreedt?

A: Ja dat geeft echt een goed gevoel. Dat vind ik echt mooi. Dat je dan één keer in de twee weken eindelijk weer even daar heen kan. Drankje erbij, even zingen en schreeuwen en hopen op drie punten.

I: Ja mooi is dat. En de sociale binding, hoe is dat? Met de medesupporters en je vrienden en zo?

A: Ja dat vind ik alleen maar positief. Ik ga dan altijd met een aantal vrienden naar de wedstrijden. Daarna wordt er vaak nog wel even een drankje gedaan, nog even op stap. Dat zijn toch wel als Cambuur dan moet dezelfde vrienden die gaan. Dan heb je het er nog even over, van hoe was het, en het spel kon beter, hoe vonden we de sfeer en zo. En hetzelfde met uitwedstrijden, dan zit je wel eens in de bus. En dan zijn er toch nieuwe mensen om je heen. En dan maak je al snel even contact, Cambuur is één grote familie zeggen ze altijd. En dat vind ik ook wel ja.

I: En voor het thuisgevoel spelen naast de fysieke en de sociale binding ook nog een aantal basisvoorwaarden een rol, dat zijn gevoel van veiligheid, gevoel van controle en eigenaarschap over het stadion en een gevoel van territorium. En hoe ervaar jij dat in het stadion?

A: Nou, als ik denk aan de veiligheid. Kijk dat is wel iets..

I: Voel jij je veilig? Dat is voor jou persoonlijk.

A: Ja. Ik voel me wel veilig, ja. Ondanks dat, ja kijk de uit spelende ploeg zit wel vlak naast ons zeg maar, naast het fanatieke vak waar ik zelf ook zit. Het zit wel vlak naast elkaar en op zich gebeurt er af en toe wel eens wat, maar het is ik voel me wel veilig daar. Het is ook maar net wie het op zoekt, kijk uh ik zou het zelf nooit opzoeken dus voor mij geen problemen.

I: En heb je ook een gevoel van eigenaarschap, zo van dit is ons stadion? Als supporter zijnde.

A: Uh, ja. Ja dat heb ik wel. Als ik daar kom, ja je komt er toch al meerdere jaren. Dan gewoon als team en als supporters laten zien dat je de baas bent in eigen huis. En dat je je niet moet laten aftroeven door welke tegenstander dan ook.

I: En is dat ook een beetje een territorium gevoel?

A: Ja. Dat zit er wel bij inderdaad. En voor wat betreft de Hel van Leeuwarden, er kunnen dan bij ons tienduizend mensen in, maar als ik dat vergelijk met Heerenveen, daar zitten dubbel zoveel. Maar ik ben er gelukkig nog maar twee keer in mijn leven geweest tot nu toe, en dat wil ik ook graag zo houden.

I: Haha.

A: Maar als ik dat wel eens op tv zie, het trekt mij niet. Die mensen, ze zitten daar wat en ze kijken naar het voetbal. En ik hoor daar bijna nooit sfeer. En als ik dat vergelijk met Cambuur dan, dat we een paar jaar geleden onderaan de Jupiler League stonden en dat er dan toch nog 4/5 duizend man kwamen en dat je dan nog steeds elke week elke club hoorde van; ja hier leeft het wel. En dat wordt nu alleen maar groter nu we Eredivisie spelen en het elke week vol zit.

I: En hoe kan dat dan? Hoe zou je dat kunnen verklaren?

A: Ja, ik denk toch een beetje dat familiegevoel. De supporters kennen elkaar, komt allemaal dicht bij elkaar weg. Als je grotere clubs hebt komt het ook uit alle hoeken van het land. En het is hier toch vooral Leeuwarden en net eromheen zeg maar. Ik denk dat dat wel een belangrijke rol speelt.

I: Dat denk ik ook wel. Nou je bent ongetwijfeld op de hoogte van de plannen voor een nieuw stadion. * introductie van de plannen * Hoe sta jij tegenover die plannen voor een nieuw stadion?

A: Wel een beetje met dubbele gevoelens. Aan de ene kant zit het nu elke week vol en we gaan er van uit dat we gewoon in de Eredivisie blijven en dan zijn er gewoon weer elke week mensen teleurgesteld omdat

ze weer niet naar binnen kunnen. Dus je moet wel groter. En qua sponsors en zulke dingen moet het ook anders. Dat levert veel meer geld op. En ik weet zelf niet hoe dat precies allemaal gaat, maar ze zeggen dat het financieel gewoon een stuk beter zou zijn. Dus wat dat aan gaat ben ik wel positief over de plannen. Ondanks dat ik het jammer vind dat we dan waarschijnlijk een andere locatie krijgen. Dat je dan niet meer midden in de wijk zit.

I: En wat vind je daar jammer aan dan?

A: Ja misschien ook wel omdat het nu redelijk dichtbij mijn huis is en dat het vertrouwd is om daarheen te gaan. Ik zou daar blind nog wel heen kunnen fietsen denk ik. Dat is toch iets moois, elke week weer, elke twee week. * Serveerder brengt tosti * Elke week weer daar heen fietsen, ja dat is gewoon iets moois.

I: Dat is een stukje gewenning ook?

A: Ja klopt.

I: En wat is jouw oplossing voor het stadionprobleem, als je het zo mag noemen? Hoe zou jij het het liefst zien?

A: Nou ja, ik vind, natuurlijk het moet groter worden. Maar ook niet te groot maken dat er straks lege plekken zijn. Ik denk rond de 15 duizend plaatsen bieden en dan met de mogelijkheid dat je het nog iets kan uitbreiden misschien. Tot 17/18 duizend. Dat je meer mensen, en dat sponsors dan de ruimte krijgen en dat het aantrekkelijk wordt voor sponsors.

I: En qua locatie? Wat denk je dat het beste is?

A: Ja dat is lastig, maar ik hoor wel vaak dat ze het over het WTC hebben. En dat lijkt mij op zich wel een mooie plek. Zit je ook nog wel, nou ja het zit niet heel ver er af. En ik denk dat het qua uitsupporters ook, dat het qua hoe zeg je dat? Qua ligging wel moet lukken. Dat het ook een stukje veiligheid biedt ook denk ik.

I: En voor jou persoonlijk, wat voor gevolgen zou zo'n nieuw stadion op een nieuwe plek hebben? En voor supporters in het algemeen?

A: Dat is voor iedereen wel verschillend denk ik. Iedereen zou het jammer vinden denk ik. Denk wel dat heel veel het jammer zou vinden dat het oude weggaat. Maar ja, je moet wel. Want je moet groter worden als club en je wilt blijven in de Eredivisie. Dus daarom zou ik er niet heel veel problemen mee hebben. Het is even wennen misschien, maar als je daarmee de club kan helpen dan vind ik het prima.

I: Ja want wat beïnvloedt voor jou het herbezoeken van Cambuur?

A: Hmm. De gezelligheid, de sfeer. Daardoor koop ik elk jaar weer een seizoenskaart.

I: En je denkt dat dat in een nieuw stadion hetzelfde zal blijven?

A: Daar ga ik eigenlijk wel van uit. Als je ziet hoe fanatiek iedereen altijd is dan ga ik er van uit dat het niet veel problemen op gaat leveren.

I: Denk je dan niet dat er met een nieuw stadion dan een andere doelgroep wordt aangesproken? Er komen natuurlijk heel veel mensen meer bij, dan zit er een hele andere groep op de tribunes.

A: Ja dat is ook zo, dat hoor je en lees je ook wel over andere clubs. Dat het niet bij iedereen goed uitpakt. Maar ik denk dat die 10.000 die er nu elke week komen dat die zo fanatiek zijn, je hebt altijd een paar mensen die dan iets minder vaak komen, die noemen we dan de gloryhunters, maar toch ook wel 7/8 duizend die elk jaar komen. Ik denk niet dat het heel veel problemen gaat opleveren.

I: Okee, en zou jij je in een nieuw stadion thuis kunnen voelen?

A: Jawel. Je hebt wel, ik ben dan bij uitwedstrijden bij veel verschillende stadions geweest, maar ik hoop wel dat het dan, dat het wel één geheel wordt zeg maar. Dat het nog wel een beetje dicht op het veld zit. Dat je die binding nog wel een beetje houdt.

I: Ja, want dat was ook nog een vraag; hoe zou dat stadion er dan uit moeten komen zien?

A: Uh, nou ja. Op zich zoals het nu is, vind ik het mooi. Maar je moet iets groter. Je hebt nu nog zeg maar dat het vier losse tribunes zijn. Nou ik denk niet dat het verkeerd is als dat gewoon in elkaar overloopt zeg maar. Dat je die hoeken kan benutten. Dan kun je ook meer mensen kwijt.

I: Maar zijn er aspecten waarvan je zegt uh je zei net zelf dicht op het veld, maar heb je nog meer van dat soort dingen wat je graag terug ziet?

A: Uh, ja, goeie vraag. Hmmm.

I: Bijvoorbeeld lichtmasten, of echt gras.

A: Ja, echt gras heeft ook wel mijn voorkeur. In het oude stadion kon het niet vanwege financieel belang. Maar dat heeft wel zeker mijn voorkeur. Lichtmasten hou ik me iets minder mee bezig. Dat zou me niet heel veel uitmaken. Maar een supportershome zoals 't Hertsje, dat zit er nu aan vast. Zo iets moet je wel zien te creëren inderdaad. Dat is wel belangrijk. Je moet zorgen dat de supporters wel zich thuis voelen zeg maar. En dat ze na de tijd ook nog kunnen blijven. Dat het niet zo is van wedstrijdje bezoeken en weer weg. Je moet wel de ruimte geven om daar langer te kunnen blijven.

I: En als jij nu in een paar zinnen jouw binding met de club, jouw binding met het stadion en de toekomstvisie kort samen zou vatten?

A: Nou mijn binding met de club die is er al en die zal ook nooit weggaan. Ik ben Leeuwarder in hart en nieren en dat gaat ook niet veranderen. Cambuur is mijn club, dat blijft gewoon zo. In het stadion waar ik nu kom kan ik me altijd vermaken, vind ik het altijd mooi. En ondanks dat we verliezen altijd goede sfeer. Ja en je moet gewoon qua financiën moet je naar een nieuw stadion. En als dat beter is voor de club dan heb ik daar vrede mee. En ik ga er van uit dat er ook wel supporters bij betrokken zullen worden over hoe dat gebouwd en gemaakt zal worden. Dat dat geen problemen oplevert. Ik denk dat ik over een paar jaar gewoon in een nieuw stadion zit met dezelfde emoties en dezelfde gevoelens.

I: Ja, nou dat hoop ik ook. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van het interview.

* Afsluitende woorden en dankwoord. *

Bijlage 4:

TRANSCRIPT INTERVIEW – DOUWE

Wat? Interview over emotionele binding met Cambuurstadion
Wie? Douwe Terpstra, Cambuursupporter
Waar? Douwe Egberts Café, te Leeuwarden
Datum? Zondag 4 Mei 2014, 15:02 uur
Duur? 34;23 minuten

I = Interviewer/ik
D = Douwe

Geel = binding met de club/identiteit
Blauw = Sociale hechting
Roze = Fysieke hechting
Groen = Thuisgevoel

* Introductie *

I: Wie ben jij, wat is je leeftijd en waar kom je vandaan?

D: Waar ik vandaan kom of waar ik woon?

I: Allebei.

D: Ik ben Douwe Terpstra, 26 jaar. Ik kom oorspronkelijk uit een dorp, Kootstertille. En mijn ouders wonen in Leeuwarden en ik woon zelf in Arnhem.

I: En hoe lang kom je al bij Cambuur?

D: Ik denk nu, nog niet zo heel lang, een jaar of 6/7.

I: En hoe is dat zo gekomen? Waarom ben jij Cambuursupporter geworden?

D: Nou, eigenlijk dacht ik, Cambuur dat is geen reet aan joh. Super slecht, slecht voetbal. Daar heb ik niks mee, ga ik niet heen. Op een gegeven moment kwam ik weer in Leeuwarden wonen, kwam AZ op bezoek voor de beker. AZ was toen een goeie ploeg he? Van Gaal als coach. En toen dacht ik AZ, leuk voetbal. Ik ga eens kijken. En het was super gezellig in het stadion. Sindsdien, en toen waren die kaartjes ook heel goedkoop, 6 euro ofzo, en dan ga je nog een keertje.

I: En nog winnen ook.

D: Ja toen wel ja. Maar goed dat was gezellig, die competitie, die kaartjes waren super goedkoop, ga je nog een paar keer, en vanaf het seizoen daarna eigenlijk bijna niks meer gemist. Een jaar nog losse kaartjes gekocht en toen maar seizoenskaarten kopen. Zodoende, want wat ik net al zei, het gaat niet meer om het goede voetbal. Vanwege de gezelligheid blijf je plakken. En de sfeer.

I: En beschouw je jezelf dan als een Cambuursupporter of als een Cambuurfan?

D: Nee wel een supporter dan.

I: Nou dan voldoe je aan de criteria.

D: Beter, beter.

I: Op welke wijze zou jij de club en de achterban in steekwoorden omschrijven?

D: Uh club en achterban. Uh passie, fanatiek ook wel, gewoon gezellig wel, gewoon gezellig ja.

I: En is dat dan ook anders dan bij andere clubs?

D: Vooral qua sfeer heeft het veel meer dan uh ik woon dan in Arnhem, ga ook wel eens naar Vitesse, maar als je daar heen gaat dan merk je dat niet. Ik stap hier bij mijn ouders op de fiets en dan fiets je naar het stadion toe. Dan zie je de lampen al branden, dat is wel mooi. En je ziet overal wel mensen vandaan komen,

sjaaltje om, auto's met vaantjes. En in Arnhem heb je bussen met vlaggetjes, geel zwarte vlaggetjes op wedstrijddagen. Nou dat is het ook wel, voor de rest leeft het bijna niet. Het is heel ver weg van de stad, dus iedereen gaat met het ov, niemand gaat met de fiets. Dat is helemaal niks. Ah het is minder gezellig, het leeft niet echt. Dat gevoel dat heb je niet, van we gaan met z'n allen iets leuks beleven. Iets leuks zien. En op de tribunes werkt dat door. Op het begin heb je dan, bij Cambuur iedereen gaat er heen, even lekker zitten en zo, gezellig. Praatje maken met iedereen. En daar, tja net alsof je naar de bioscoop gaat. Plichtmatig anderhalf uur wachten en dan weer naar huis. Hier is het anderhalf uur genieten.

I: Dat is veel mooier. En het anti Fries, hoe zit dat?

D: Vooral met uh, Heerenveen he. Hoe ze daar juist mee te koop lopen. Ik denk misschien is Cambuur nog wel Friezer dan Heerenveen. Want als je kijkt naar wat is nou Friesland? Toch een beetje nuchtere mensen. Gewoon normaal doen. En dan gaan ze bij Heerenveen, de 'Super Friezen', gaan ze een beetje popiejopie doen met het volkslied en de shirtjes ook. Hier zijn ze misschien nog wel Friezer, gewoon doe normaal joh. Gewoon de mouwen opstropen en punten pakken. In plaats van dat gedoe joh, bah. Ja toch?

I: En je had het er net ook al een beetje over maar waarom ben jij Cambuursupporter?

D: Waarom? Ja ik weet niet, op een gegeven moment dan is het gezellig en blij je hangen. Want nu heb ik een seizoenskaart terwijl ik in Arnhem woon. Eerst dacht ik van ik ga wel losse kaartjes doen, maar nog steeds een seizoenskaart. Maar waarom ik supporter ben? Ja, het voelt een beetje als thuis komen. Als je gewoon ergens bij je mensen bent in plaats van bij vreemden. Bij Cambuur heb je toch het gevoel dat het allemaal vertrouwd is.

I: Voel jij je dan ook verbonden met die medesupporters?

D: Niet met iedereen natuurlijk. Er zijn ook wel lui die dingen doen waar ik het niet mee eens ben. Zoals Lodeweges weggagen, dat hoeft van mij ook niet. En voor de rest wel, op de tribunes wel. Je ziet ook vaak dezelfde mensen. Af en toe komt er wat nieuws bij. En ik neem zelf ook wel eens mensen mee. Gezellig, beetje praatje maken. Een dolletje. Gezellige avond. Ja.

I: En hoe ziet een wedstrijddag van Cambuur er voor jou uit? Want jij woont nu buiten de stad.

D: Ja, even kijken. Nu in de Eredivisie of gewoon van de Jupiler League? Want in de Jupiler League was het meestal vrijdag 8 uur, dan was het vanaf school van Arnhem naar Leeuwarden. Dan even snel eten bij mijn ouders en op het fietsje naar het stadion. Dan wedstrijdje kijken en dan afhankelijk van de uitslag nog de stad in of niet. En dat is nog steeds zo. Wat ik heel af en toe, is een keertje uit eten of zo, voor de wedstrijd.

I: Met een bepaald gezelschap?

D: Meestal is dat, ik ga met m'n vader en een vriend van mij. Gaan we met z'n drieën naar het voetbal. Meestal rond drie kwartier van tevoren in het stadion. Eventjes het programmaboekje lezen, kopje koffie er bij, we mogen geen bier op Oost. En dan maar wachten tot de wedstrijd begint. Even doornemen wat de nieuwste transfers zijn en dingetjes. Beetje met de andere mensen op de tribune. En dan kunnen ze er aan.

I: En iets heel anders, wat is jouw favoriete stadion?

D: In heel de wereld? Cambuurstadion he. Ja dat is gewoon een gezellig stadion. Maar er zijn wel meer leuke stadions hoor, maar het is altijd hier kom je het meest. Aan de ene kant omdat je supporter bent, maar aan de andere kant ook wel omdat het juist dat stadion zo gezellig is.

* 7:40 – 8:54 Discussie favoriete buitenlandse stadions en ervaringen. *

I: Maar het Cambuurstadion, hoe beoordeel je die?

D: Een 10. 10+ zelfs. Ja.

I: Maar bepaalde aspecten, ik heb hier bijvoorbeeld staan, sfeer en beleving heb je al gezegd, maar bijvoorbeeld de architectuur van het stadion?

D: Ja daar hou ik wel van. Het is gewoon gegroeid met de club mee. Dat is iets wat je nou wel merkt. Want

ja, je begint klein. Een tribune. Dan komen er meer mensen bij, nog een tribune. Eentje is aan vervanging toe, nou ja twee. Noord en West, dus die vervang je. Het stadion groeit mee. Dat is wel mooi, omdat het eigenlijk een eenheid is van verschillende dingen bij elkaar.

I: En bijvoorbeeld zicht en geur, dat zijn dan bepaalde aspecten.

D: Ja zicht is echt prima, ik zit op Oost rij 1, dat is dus wel een beetje hoger dus dat is wel jammer dat het niet direct op het veld zit zoals bij Groningen. Bij de Graafschap zit je ook wel laag, maar daar heb je echt nog een meter ervoor of zo, dat is ook niet geweldig. Een meter van het veld af zit, of twee meter zelfs. Maar ik heb goed zicht. Maar als je in het stadion zit heb je nooit echt het beste beeld. Soms dan zie je een bal en denk je die gaat echt net naast, maar dan gaat ie over de zijlijn. Dat heb je wel. Maar als je gewoon goed het voetbal wil zien dan moet je maar tv kijken, met herhaling en het beste overzicht. Een lijntje bij buitenspel. Het is niet waarvoor je naar het stadion gaat. Nee dat is vooral voor de sfeer en het stadion.

I: En bijvoorbeeld geur, catering en sanitair?

D: Ja qua geur. Die patatbakker ik weet niet of je dat hebt gelezen wat ik heb gepost. Maar ik was een keer vorig seizoen, kwam ik ook uit Arnhem wan tik had tot 5 uur college. En moest ik daarna dus meten naar het stadion, ging ik patat halen bij die gast. Maar die gast kan echt voor geen meter frituren he! Toen heb ik gewoon 2 goals gemist. Er uit met die gast. Toen dacht ik ook laat maar zitten. Dus geen patat en twee goals gemist!

Maar bijvoorbeeld die hele catering in het stadion, dat wordt dan. Bijvoorbeeld de koffie en het bier, weet je wel op Oost heb je zo'n houten hokje, zo'n tuinhuisje is dat. Dat is allemaal door die vrijwilligers gedaan. Die hebben ook echt gewoon, die zijn ook gewoon echt voor Cambuur. Als je naar Vitesse gaat, of naar Schalke of weet ik veel waar. Dat zijn allemaal van die mensen die er werken, allemaal prima natuurlijk maar die hebben geen binding met de club en de supporters. Dat is bij Cambuur wel, en daardoor is het als je wat langer moet wachten ook helemaal niet erg. En je kan gewoon met euro's betalen in plaats van dat je weer muntjes moet halen die je weer over houdt. Ik was bij dingies geweest, bij Ajax en NAC ook. Moet je muntjes halen, en die zijn natuurlijk alleen dit seizoen geldig dus die kan ik ook weer weggoeien straks. Muntjes zijn gewoon kut, die heb je altijd over. Of je hebt te weinig en dan moet je weer halen. Ook zo'n gedoe. En hier nou ja wat ik net al zei met die vrijwilligers. En een biertje is 1,70 geloof ik, maar dan krijg je er 3 voor 5 euro als je te weinig kleingeld had. Die tien cent gaat nergens over. En altijd een boekje halen bij dezelfde man, programmaboekje. Koffie halen bij dezelfde dame. Lekker. Allemaal herkenning. Even ja, traditie. Die moet je er in houden want ja, zo zie je maar weer; gepromoveerd, kampioen.

I: maar wat weegt dan zwaarder, het is misschien wat ouderwets maar heeft het ook z'n charme?

D: Het heeft z'n charme zeker. Ook omdat het nu uniek is. Kijk vroeger was het normaal, toen was het overal heel gezellig. Maar die gezelligheid die gaat allemaal weg maar die is hier nog wel in Leeuwarden. Voor mij weegt dat wel zwaarder. Want als ik beter voetbal wil zien en wil strijden om het kampioenschap, dan kan ik beter naar Vitesse gaan dan naar Cambuur. Hoef ik niet twee en een half uur met de trein. Voor mij is dit jaar, kijk Roda is er uit, op Kerkrade na is voor mij de langste reistijd van de competitie. Maar toch blijf ik gaan. Hier gebeurt het he!

I: Nog even over emotionele binding, dat bestaat uit het fysieke en het sociale aspect, wat zorgt voor jou voor die fysieke binding met het stadion?

D: Die locatie natuurlijk, midden in een woonwijk. Mensen komen overal vandaan. Heel vaak is het zo met een stadion die buiten de stad ligt, dan komt iedereen uit één richting, bij Cambuur komt iedereen van alle richtingen. Ja, je ziet overal mensen. Bij de velden van VV Leeuwarden ga ik dan bij de rotonde links, en dan komen dus van 3 kanten mensen aan om naar het stadion te gaan. Overal worden fietsen neer gezet. Ja, dat is mooi.

I: Wat vind je daar zo mooi aan dan?

D: Je krijgt echt een 'wij gevoel' als je dan rondloopt. Iedereen komt overal vandaan, speciaal voor Cambuur om even gezellig een wedstrijd te kijken.

I: Dat ligt aan die locatie?

D: Ja dat is denk ik ook wel gegroeid. Als het op een andere locatie was geweest had ik dat misschien ook wel gehad, maar je zit nu eenmaal hier en ik ben het zo gewend. Net als bijna iedereen die gaat, ik bedoel de club bestaat dit jaar 50 jaar. Die locatie is voor heel veel mensen gewoon daar thuiskomen.

I: Maar wat jij nu zegt is misschien nog wel meer sociale binding, want je zegt die mensen dat wij gevoel. Maar qua fysieke binding. Dat stadion heb je daar een bepaalde binding mee? De tribune bijvoorbeeld?

D: Ja die stoeltjes op oost die zitten super lekker. Maar dat stadion, ja, het is wat we eerder al zeiden het is gegroeid tot zoals het is geworden. Daar hou ik van. Het is groter geworden maar wel in fases. En dat kun je zien, dat is mooi.

I: En je zei ook a van die lichtmasten die je in de verte ziet.

D: Ja die lichtmasten vind ik ook prachtig. Want als je naar Cambuur fietst dan zie je al waar je heengaat. Bij heel veel nieuwe stadions heb je dat niet.

I: Voor een thuisgevoel in een stadion heb je basisvoorwaarden, namelijk veiligheid en een gevoel van controle en eigenaarschap over het stadion en ook nog het gevoel van territorium. In hoeverre ervaar jij dat bij het Cambuurstadion?

D: Dat gevoel? Je hoort altijd gezang, dus je weet wie we zijn en wie de tegenstander is. Uh je komt altijd samen. Wat zei je nou, thuisgevoel? Veiligheid? Ja veiligheid ja op de Oosttribune iedereen doet gewoon normaal. We schelden wel eens iemand uit, de scheidsrechter of zo maar dan wordt je wel gewoon gecorrigeerd. En het is wel, je hebt wel de vrijheid om dat te doen, maar ook de vrijheid om anderen te corrigeren of zelf gecorrigeerd te worden. En dat wordt allemaal gewoon van elkaar geaccepteerd. Dat geeft een heel veilig gevoel. Er is geen directe controle, je moet niks, je mag iets maar je mag ook daarop aangesproken worden.

I: En heb je ook zoiets van dit is ons stadion tegenover de uitsupporters bijvoorbeeld? Dit is ons stadion, wij zijn hier de baas?

D: Nou het is meer van dit is ons stadion en zij mogen met ons meegenieten. Voor hun is het natuurlijk ook de mooiste wedstrijd van het jaar. Haha.

I: Ja dat is wel waar natuurlijk. En jij bent op de hoogte van de plannen voor een nieuw stadion. Hoe kijk je daar tegen aan?

D: Ik heb een beetje het gevoel dat het al bekostofd is. Dat het een beetje voor de show is dat onderzoek voor de locatie. Als je iedereen zo hoort vertellen van je we gaan naar het WTC krijg ik het idee dat dat in de achterkamers al is besloten. Je moet altijd onderzoek doen, maar je moet altijd weten wat wil je doen, wat wil je hebben. Die jongen in de Bres die ook z'n scriptie over stadions heeft gedaan die zei ook van; kies je voor voetbalbeleving of kies je voor geld. Dat is eigenlijk de afweging die we maken. Wil je meer verdienen, wil je meer inkomsten hebben, dan moet je gaan verhuizen. Maar dan kun je ook gewoon naar, weet ik veel, naar Enschede gaan verhuizen, of naar Lutjebroek. Want de binding verlies je dan denk ik met de supporters. Als je voor voetbal kiest, dan kies je voor het gevoel dat er nu is, voor de supporters. Dat zal op de lange termijn een duurzamere oplossing zijn dan op korte termijn voor geld kiezen

I: Dus jij zegt eigenlijk een nieuw stadion is wel nodig voor de sportieve en financiële toekomst...

D: Nee dat niet, het is niet nodig. Het is alleen een logische redenering. Ik kan het wel begrijpen. Als je een nieuw stadion hebt kun je het makkelijker exploiteren, kun je je inkomsten vergroten mits er meer sponsors komen. Maar ja, waar komen sponsors op af denk ik dan? Die komen omdat ze positief in het nieuws willen komen. Lodeweges wegjagen is niet slim, daar van denken sponsors van we gaan het niet doen. Maar over het hele jaar staat Cambuur er denk ik heel goed op. Henk de Jong als coach, leuke supporters. Daar wil je bij horen als sponsor. De sfeer is altijd goed. Vorige wedstrijd zei Evert ten Napel nog dat ie het super gezellig vond. Daar wil je bij horen en daarvoor ga je sponsor worden. En dat gevoel, dat ga je sponsors. En dat het Cambuur is maakt voor die sponsors geen reet uit. Of het nou Groningen of FC Twente is, dat maakt voor sponsors in principe niet uit. Je sponsort om er zelf beter van te worden. En ik denk dat je juist als je duurzaam wil zijn, dus niet over tien jaar kijken, dat het belangrijkste is dat je ook de supporters houdt. Want die moet je houden op de huidige locatie. Juist omdat die sfeer daar zo goed is.

I: Ja want stel er komt nieuwbouw op een andere plek, bijvoorbeeld WTC, heb je dan ook een soort 'out of

place' gevoel? Dat het niet helemaal klopt?

D: Ja het is een beetje als je bij je zelf thuis bent bijvoorbeeld en je hebt de bank nou dat zit prima joh. Het is een oude bank maar hij zit lekker. Je hoeft er niet super zuinig op te zijn, maar je gaat er gewoon normaal mee om. Net als bij het stadion. En bij een nieuw stadion is het allemaal voorzichtig. Dan schop je een keer tegen de boarding aan en dan heb je een stadionverbod. Nieuw stadion, en het wordt allemaal eenheidsworst he. Bij Groningen zie je het gaat achteruit met de sfeer, bij ADO zie je het. Bij NAC is de sfeer nog wel ok, maar als je Sjoerd Mossou hoort die zegt ook het is achteruit gegaan als je vergelijkt met wat het was. Overall wordt het minder. Ja, dan moet je dat niet willen. En waar ga je dan winst pakken? Dan pak je die winst misschien niet op korte termijn in de financiën, maar zeker wel op korte termijn qua sfeer, qua beleving en ook op de lange termijn. Dat is waar je van moet leven als club.

I: En wat zouden de sportieve gevolgen zijn van een nieuw stadion?

D: Op korte termijn waarschijnlijk wel, het is nieuw iedereen is nieuwsgierig, iedereen wil er bij horen. Want een nieuw stadion doe je alleen als het goed gaat, nu kun je een nieuw stadion bouwen want het gaat goed. Mensen denken, ach ik ga nog wel een keer. Maar als je na twee seizoenen ziet dat de sfeer kut is, minder is, zie maar naar de Euroborg daar is het helemaal op, de laatste jaren loopt het helemaal af qua supporters, allemaal lege plekken daar, dan is het afgelopen met de pret. En dan kun je wel weer terug naar het oude stadion.

I: Denk je ook dat er dan een andere doelgroep aangesproken wordt? Dat er nieuwe mensen op de tribune komen?

D: Ja de dagjesmensen dan langs. Ik ga ook als dagjesmens naar het voetbal als liefhebber, maar dan ga ik niet per se voor het voetbal. Als ik voetbal wil zien, dan ga ik wel tv kijken. Beter overzicht, herhalingen. Je gaat echt voor de sfeer er heen. Dan moet je gewoon op de huidige plek blijven. Op een nieuwe plek denk ik dat die sfeer ja, weg gaat. Misschien blijft die sfeer ook wel. Maar het is een risico, je krijgt het niet weer terug. Dat zelfde gevoel krijg je niet meer terug.

I: En voor jou persoonlijk? Wat zou een nieuw stadion voor je persoonlijke binding met de club betekenen?

D: Ik blijf eerst nog wel gaan denk ik dan. Maar ik vrees dat dat van korte duur zal zijn. Dat ik dan een keertje zal stoppen.

I: Want?

D: Want dat gevoel, ja dan zal er ook wel professionele catering komen, mensen gaan daar gewoon werken, er komen waarschijnlijk muntjes. Iedereen komt met het openbaar vervoer of uh de auto, niemand blijft er een beetje rondhangen. En dat kan ik ook wel op loopafstand van mijn huis doen. Daar ga ik niet twee en een half uur voor reizen. Want nu is Cambuur gewoon bijna uniek in Nederland en daarvoor ga ik nog steeds reizen. En iedereen die meegaat zegt ook gewoon ja het is echt super gezellig in Leeuwarden. Mijn vader zijn broers zijn dan voor FC Groningen en die zei vroeger had je het Oosterpark. En zijn broers gaan ook wel eens mee, en die zeiden in Leeuwarden is het leuker dan in Groningen. Gewoon vanwege de sfeer.

I: Een beetje een romantische gedachte?

D: Ja, misschien wel. Misschien is het naïef om dat te denken. Maar ik denk ook dat voor de duurzaamheid, wil je blijven bestaan dan moet je gewoon dit houden. Want de supporters die zijn eigenlijk de club, als je geen supporters hebt dan kun je wel opdoeken. Kijk naar Hoffenheim daar is dan iemand die er gewoon heel veel geld in pompt, maar er komen geen supporters op af dus hij zal de enige zijn die blijft sponsoren. Als je die supporters en sfeer, positieve supporters dan krijg je veel exposure, daar komen sponsoren op af. En niet op korte termijn sportieve successen.

I: En voor jou doet dat er ook niet echt toe de sportieve prestaties?

D: Nee, nee, nou als ik goed voetbal wil zien ga ik niet naar Cambuur. Dan ga je misschien niet eens naar Nederland. Dan moet je echt ten eerste al geluk hebben met een wedstrijd en ten tweede en heel mooi affiche uitzoeken.

I: Okee. En jij zou je dus ook niet in een nieuw stadion thuis kunnen voelen?

D: Ik denk het niet nee.

I: Want?

D: Zeg nooit nooit he, je kan je wel thuisvoelen misschien omdat het om dezelfde mensen gaat. Maar het is, ja, ik denk dat je je wel welkom voelt, maar niet thuis. Want, omdat het eigenlijk te afstandelijk is. Het is nu heel menselijk, maar straks dan gaat dat weg. Bijvoorbeeld omdat die vrijwilligers dan niet meer koffie staan te verkopen en biertjes staan te tappen. Dat menselijke gaat dan weg. Wat eigenlijk wel de tendens is in het professionele voetbal. De verprofessionalisering en modernisering van het voetbal.

I: Maar wat nou als er een nieuw stadion op de huidige locatie komt?

D: Nou goed, een heel nieuw stadion is dan natuurlijk onzin. Dat is echt geldverspilling. Zeker Noord en West zijn nog redelijk recente tribunes, die zijn nog geen twintig jaar oud volgens mij. En als je twee prima tribunes hebt waarom zou je die dan afbreken?

I: Maar je zit ook met de locatie natuurlijk, en met veiligheid en bereikbaarheid. Daar is ook veel over te doen.

D: Ja ik denk dat je aan de bereikbaarheid wel wat kan doen. Het gros van de mensen gaat toch op de fiets, dat zal het probleem niet zijn. Er zijn ook mensen die met de auto gaan. Bij die discussieavond in de Bres zei die man van de gemeente al die velden van VV Leeuwarden zijn vacant. In principe zou je die velden kunnen gebruiken om parkeergelegenheid te creëren. Je zou beter, vanaf dit seizoen zijn er pas pendelbussen vanaf het station. Wat je zou kunnen doen is pendelbussen bij het FEC, daar kun je ook parkeren en dan met de pendelbus naar het stadion. Daarmee verlies je wel een beetje die vrijheid om bijvoorbeeld nog naar de stad te gaan als je met zo'n pendelbus gaat. En qua veiligheid, tja er zijn gewoon regels in Nederland en je moet je gewoon gedragen. Heb jij iets gesloopt in het stadion, ja dat mag niet maar als je op straat iets sloopt dat mag ook niet. En het is toch niet zo ingewikkeld, als jij iets doet wat niet mag dan moet je gewoon gestraft worden. Dat is toch verder niet de schuld van de club of zo lijkt mij. En ik snap ook wel dat het iets lastiger is als er 10.000 mensen komen op een avondje. Maar ja veiligheid is gewoon, als je gewoon mensen straft die dingen doen die niet mogen dan lost dat probleem zichzelf in principe gewoon op. Tenzij de strafmaat niet goed is.

I: Ja jij noemt net die toeschouwersaantallen, de club wil ook groeien dat alle supporters er heen kunnen. Op dit moment kan dat niet. Hoe sta jij daar tegenover?

D: Naar groter worden? Ik denk dat je sowieso niet al te veel moet willen groeien, zeker niet op korte termijn. Voor hetzelfde geldt komen er weer 5/6 duizend man. Aan de ene kant je hebt twee tribunes waarvan men zegt dat ze aan vervanging toe zijn, dat is gewoon een kans. Dat is geen probleem, dat is juist de oplossing voor als je zegt dat je moet groeien. Dan kun je rustig gewoon groeien naar weet ik veel, 12 duizend, en later misschien 15 maar dat lijkt mij niet nodig.

I: Maar dan stel je dus voor om die tribunes te herbouwen?

D: Ja, want dat is eigenlijk ook waarom het stadion zo mooi is. Het is gegroeid omdat er meer vraag was. En dat zijn geen 4 gelijke tribunes. Twee keer twee is het eigenlijk. En dat zou je dus weer door kunnen zetten op de huidige plek, dan hou je de sfeer.

I: Een nieuwe tribune zie jij dus wel als meegroeien zoals het altijd al ging?

D: Ja. En dat is eigenlijk ook jammer, want de Oosttribune is een prachtige tribune. Maar goed, en alle mooie dingen komt wel een eind. Maar het is onzin om het helemaal te gaan vervangen want die andere twee tribunes zijn nog prima. En de locatie is ook prima, hartstikke mooi. En ik denk dat je qua sfeer en gevoel dan ook op gelijk blijft. Je blijft op de huidige locatie. Er hoeven eigenlijk maar kleine dingen te gebeuren. Renovatie zou ook mooi zijn, je zou nog wel wat aan kunnen passen. Maar goed, ik begreep dat de bouwkundige staat heel slecht was. Verder geen verstand van.

I: Maar als jij nou jouw boodschap kort samen zou willen vatten over hoe jouw binding met de club en het stadion is, hoe zou je dat dan doen? Als jij een suggestie zou mogen doen voor de club bijvoorbeeld.

D: Voor wat betreft het stadion doorontwikkelen op de huidige locatie. En ik denk dat wat men wil, dat is economisch groeien, ze hebben het over sponsors en businessclubs dat ze lekker willen babbelen in plaats van voetbal kijken. En je wil groter worden en je hebt twee tribunes die aan vervanging toe zijn, dat zijn alleen maar dingen die heel goed uit komen. Als jij twee tribunes hebt die vervangen moeten worden en jij wil groter worden, nou mooier kan het niet. Op de huidige locatie. En anders moet je er vier bouwen, het is minder werk. Veiligheid vind ik geen verantwoordelijkheid voor de club. Als iemand iets doet wat niet mag dan moet je gewoon straffen. En dat geldt hetzelfde voor combi's, die hele kaartverkoop. Clubkaarten moet je regelen, terwijl je nergens problemen hebt als je gewoon normaal doet. En die sociale controle helpt ook

in het stadion, dat is gewoon prima. Bij Cambuur – Heerenveen kwam er op Oost een man met een sjaltje van Heerenveen. Toen zei ik; Goh wil je niet een nieuw sjaltje kopen? Dat is gewoon een grapje, helemaal geen probleem. En ik denk ook als je ruzie wil schoppen, dan doe je dat op een nieuwe locatie ook wel. Kijk maar naar Ajax uit, Amsterdam ArenA op een dode locatie, en we hebben totaal geen problemen gehad zeker? Zwolle naar Ajax was hetzelfde verhaal. Nieuw stadion is daar niet de oplossing voor. De oplossing is gewoon harder straffen en duidelijk straffen. En meldingsplicht joh, mooi op wedstrijddagen naar de politie laten gaan. Als je herrie wil schoppen maakt het echt niet uit of het in een oud of een nieuw stadion is. Het ligt aan die mensen zelf. Dat is gewoon de verloedering van de maatschappij. Hahaha.

I: Haha. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van het interview. Heb je verder nog opmerkingen of aanvullingen?

D: Nee, nee, heb jij er wat aan?

I: Ja ik denk dat dit een duidelijke boodschap is. Nou goed ik moet het allemaal nog uitschrijven...

D: Ja kut man.

* 33:56 – 34:23 Afsluitende woorden en dankwoord.*

Bijlage 5:

TRANSCRIPT INTERVIEW – PETER & WILLEM

Wat? Interview over emotionele binding met Cambuurstadion
Wie? Peter en Willem, bestuursleden supportersvereniging Cambuur Culture
Waar? Café De Prins H, te Leeuwarden
Datum? Zondag 18 Mei 2014, 20:24 uur
Duur? 57;55 minuten

I = Interviewer/ikzelf

P= Peter

W= Willem

Geel = binding met de club/identiteit

Blauw = Sociale hechting

Roze = Fysieke hechting

Groen = Thuisgevoel

*introductie *

I: Wie ben je, wat is je leeftijd en waar kom je vandaan?

W: Ik ben Willem, ik ben 20 jaar volgende week word ik 21. En ik ben geboren in Leeuwarden en ik woon er nog steeds.

P: Ik ben Peter, ik ben 26 jaar. Ik ben geboren en getogen in Leeuwarden.

I: En hoe lang komen jullie al bij Cambuur?

W: Ik 5 jaar. Daar voor ook wel, maar 5 jaar stadionver uh seizoenskaart.

P: Ik sinds m'n veertiende ongeveer, dus dat is een jaar of 12. En een jaar of 10 naar uitwedstrijden.

I: En zijn jullie Cambuursupporters of Cambuurfans?

W: Supporter.

P: Ja daar sluit ik me bij aan.

I: Want dat is even voor de criteria waar de respondenten aan dienen te voldoen. Minimaal 5 jaar bij Cambuur, dus je zit op het randje Willem.

W: Ah ik kwam er daarvoor ook wel, heb alleen maar 5 jaar een seizoenskaart.

I: Okee ja dat telt ook. En ze moeten supporter zijn. Nou ja, jullie zijn ook van de supportersvereniging dus is dan ook duidelijk.

I: Op welke wijze zouden jullie de club en de achterban in steekwoorden omschrijven?

W: Tja, mooi. Haha. Ik weet niet, vind ik lastig.

P: Cambuur is natuurlijk een echte volksclub. Dat merk je aan de mensen die er komen. Het is, het is, sommige clubs daar zitten meer gezinnetjes. Maar dit uh hier gaan de mannen naar toe zeg maar. Dat is wel een verschil. Fanatieke club, uh jarenlang onderin meegedaan maar toch een redelijk trouw publiek. Waar de toeschouwersaantallen nooit daalden tot onder de 4000. Nu het goed gaat zit het stadion weer vol natuurlijk, dat heb je altijd met succes. Maar een trouwe en fanatieke achterban. En de achterban maakt de club in principe. Samen met de clubkleuren, het stadion en de speelstad.

W: Nou dat lijkt me prima.

I: Ja dat zijn er een hoop die ik ook al vaker gehoord heb in ieder geval. En het anti Fries, kunnen jullie dat toelichten?

P: Ja Leeuwarden, in Leeuwarden wordt geen Fries gesproken. En buiten Leeuwarden uh wel natuurlijk. Er wordt wel gezegd dat anti Fries anti Heerenveen betekent, maar dat is niet zo. Het heeft echt met de taal te maken.... *Serverster neemt bestelling op* Nee uh, de gemiddelde Leeuwarder heeft helemaal niks met Fries, die voelt zich Nederlander en geen Fries. En heeft niks met het Friese nationalisme en daar komt het uit voort.

W: Voor mij is het dat ook, dat chauvinistische. Daar heb ik echt een pesthekel aan.

P: Ja inderdaad, het wordt iedereen de strot door gedrukt. Ook al wil je er niks mee te maken hebben en spreek je Nederlands, sommige mensen blijven gewoon stug in het Fries door lullen als ze merken dat iemand anders Nederlands praat. Uh ook tegen elkaar bijvoorbeeld. Ook als ze merken dat iemand het niet verstaat. Nou ja de tweetaligheid op scholen met de Friese les. Nou ja die onzin allemaal, daar zitten we in Leeuwarden niet op te wachten. En daar zetten we ons van af.

I: En wat ook een rol speelt is de club Heerenveen daarbij?

P: Ja die mensen die dat denken heb je ook erbij. Maar het anti Fries heeft helemaal niks met voetbal te maken zelfs.

W: Nou ja het is wel, die lui trekken het heel erg naar zich toe. En daarom heb ik ook zo'n hekel aan hun.

P: Ja maar voor mij heeft het er niks mee te maken. Mijn oma had ook niks met het Fries, maar die had helemaal niks met voetbal. Ze was wel een rasechte Leeuwardse. Ja, voor mij staat het los van het voetbal en heeft het niks met de rivaliteit tussen clubs te maken.

I: Maar het komt wel tot uiting?

P: Ja als de een het Fries uitdraagt en de ander is een stadsclub, dan komt het wel bij het voetbal tot uiting. Dat wel.

I: Hoor je ook vaak van jullie zijn zelf toch ook Friezen dus waarom zet je je daar zo van af?

P: Ja ik voel me Leeuwarder en Nederlander. Ik voel me geen Fries en uh ja ik heb er niks mee.

I: Het is maar net hoe je je voelt dus, je identiteit?

P: Ja.

W: Ja, ik schaam me echt kapot voor die lui. Want zij en de rest van Nederland associëren Leeuwarden wel met Friesland. Ik schaam me gewoon dood, als zo'n figuur op televisie dat zegt.

I: De volgende vraag is waarom zijn jullie Cambuursupporter?

P: Ik moet bekennen dat ik slecht ben opgevoed. Vroeger had ik een voorkeur voor Ajax terwijl ik er nooit ben geweest. Een teletekstsupporter. Door vrienden ben ik meegenomen naar het stadion, en ook meteen een seizoenskaart aangeschaft. En dat beviel me wel, en dan ga je van de club houden, dan gaat het redelijk snel. Het trekt je aan, je ziet je vrienden bij het voetbal. *serverster brengt drankjes* Tegenwoordig heb ik niks meer met andere clubs, ook niet met Ajax. Het is alleen nog maar Cambuur, dus dat ik ben die club gelukkig ontgroeid. Ja Cambuur is ook meer dan alleen voetbal, het is ook je sociale leven, je ziet je kennissen.

W: Ik ben ooit een keer uitgenodigd door Alex Pama, kreeg ik een vrijkaart. En sindsdien vond ik het wel gezellig. En het bleek dat er ook wel veel vrienden van me kwamen. En toen ben ik er in een keer ingerold. Nou ja, steeds verder gegaan er in. Nu bijvoorbeeld dit jaar heb ik uren aan spandoeken gewerkt, en weet ik het allemaal. Op een gegeven moment dan ga je daar in op.

I: Ja, en jij zei het net zelf al, het sociale, hebben jullie ook een gevoel van verbondenheid met de achterban, met de medesupporters?

P: Ja, je hebt veel sneller een band met iemand, je hebt iets gemeenschappelijks. Zeker ook omdat er slechte tijden zijn geweest waarin je door iedereen werd uitgelachen. Zeker mensen die al jaren meelopen die kennen dat gevoel al helemaal. Ja dat scheidt gewoon een band. En ik denk nu het weer beter gaat komen er weer meer mensen kijken, maar ik denk voor al de mensen die al jaren meelopen die uh ja daar heb je veel eerder een band mee. Het zijn ook vaak wel dezelfde mensen die je tegenkomt, dezelfde types.

W: Ik uh, ja voor mij is het vooral je ziet elkaar elke week weer. Vooral in uitwedstrijden dan groei je heel erg naar elkaar toe. En als je een jaartje of 4 met uitwedstrijden meegaat dan ken je op een gegeven moment

gewoon iedereen, je kent elkaar gewoon goed. Dus uh je staat allemaal voor hetzelfde. En dan trek je heel erg naar elkaar toe.

I: Ja dat zijn dan uitwedstrijden, maar hoe ziet een gemiddelde wedstriiddag er voor jullie uit?

W: Haha bier drinken!

I: En waar doe je dat en met wie?

W: Eerdere jaren zaten we altijd in de kroeg, maar dit jaar zitten wel altijd bij iemand thuis bier te drinken. En dan naar de kroeg en dan naar het voetbal. En bij uitwedstrijden is het gewoon onderweg. Eigenlijk is het alleen bier drinken, een bitsje dom doen, en uh voetbal zien. Dan heb ik weer een leuke dag haha.

P: Ja we zaten eerst natuurlijk altijd op vrijdag in de Jupiler League. En dan is het toch wat anders. Ik ben nu een jaar of drie full time aan het werk. En toen ik nog studeerde kon ik gewoon smiddags rond een uur of drie een biertje doen. Dan kun je je goed voorbereiden op een wedstrijd. Dan van de Kleine Leeuwarder naar de Cambuurbar, langs het stadion. En dan naar de wedstrijd toe. En nu ik werk zou ik eerder vrij moeten nemen op een vrijdag. Dat heb ik ook wel gedaan maar dat kan niet elke keer natuurlijk. Dus nu is het gewoon elke dag werken tot half 6, snel naar huis en omkleden, en dan naar de Cambuurbar. Haasten haasten. En dan sta je alweer in het stadion. Ja misschien dat je nog 1 of 2 biertjes kan doen, maar het is niet de ideale voorbereiding. Nou ja uitwedstrijden is het al helemaal dat je vrij moet nemen, want met die afstanden red je het niet vanuit Leeuwarden. En in de Eredivisie spelen we veel meer in het weekend, dat is een stuk beter, rustiger. Je hebt de tijd om nog even de kroeg in te gaan met z'n allen. De tijd om nog even gezellig te doen.

I: Okee. En dan door naar het onderwerp stadions. Wat is jullie favoriete stadion?

W: Ja, toch mijn eigen wel. Het Cambuurstadion. Dat is thuis.

P: Het Cambuurstadion is misschien niet het mooiste stadion van Nederland, dat niet qua hoe het er uitziet. Maar het ligt wel op één van de mooiste locaties. Er zijn weinig clubs die nog een stadion in een woonwijk hebben. Cambuur, Go Ahead Eagles en dan houdt het wel op, ja PSV misschien nog een beetje. Heb dat nog nooit gezien dus weet niet precies hoe dat zit. Maar uh locatie is fantastisch en dat heeft ook wel wat dat het niet een heel hypermodern stadion is, dat heeft ook wel z'n charme. **Helaas hebben we kunstgras, dat is wat minder. Dat doet toch af aan de echte voetbalbeleving.**

W: De Kuip is ook wel mooi, dat vind ik mooi.

P: De Kuip is heel mooi.

W: Maar het is niet thuis he, dat gevoel is wat je bij je eigen stadion hebt.

11:15 – 11:45 gesprek over stadions in het buitenland die ze nog willen bezoeken.

I: En uh hoe beoordelen jullie het Cambuurstadion?

P: Op basis waarvan?

I: Ik heb hier wat aspecten staan, bijvoorbeeld sfeer en beleving.

W: Ja heel goed

P: Ja de sfeer is goed. Ja zeker.

I: En jij zei net zelf dat je het misschien qua uiterlijk niet het mooiste stadion vind, maar het heeft ook wel weer wat?

P: Ja klopt, het hoeft niet allemaal hypermodern.

W: De esthetica is wat lager, maar de ligging is de hoogste beoordeling.

P: Ja maar de faciliteiten hoeven ook helemaal niet perfect te zijn, ik vind het ook wel mooi als een wc een simpele pisbak is die nog een beetje stinkt ook. **Naar oud bier, naar pis, naar zweet. Dat hoort ook bij het voetbal. Het hoeft niet allemaal perfect en schoon te zijn.**

I: Ik heb hier inderdaad ook geur staan ja.

P: Ja mooi.

W: Peter houdt van pis.

P: Haha

I: En de voorzieningen, hoe beoordelen jullie dat in het stadion?

P: Uh ja dat is ook niet perfect. We hebben het supportershome 't Herstje natuurlijk, daar kan je goed een biertje drinken. Maar echt perfect is het niet.

W: Het zou mooi wezen als er een normale bierpomp bij de tribune komt. Want dat evenementenbier dat is niks.

P: Het zou ook wel mooi zijn als het supportershome als er misschien twee zijn. Ik vind de muzieksoort...

W: Het is ook heel erg vol.

P: ... Vooral de jongere generatie blijft niet echt hangen in 't Hertsje, het supportershome. En de catering is ook niet perfect, het eten is niet heel goed. Maar dat hoeft ook niet. Dat hoort er een beetje bij.

I: Wat zorgt voor jullie voor de fysieke binding met het stadion?

P: Het is eigenlijk echt een stadion dat past bij de club Cambuur. Uh het is toch een uh midden in een woonwijk, op een oude locatie. Daar bedoel ik mee de meest nieuwe stadions is aan de rand van de stad. Dat is stuk killer en een stuk minder beleving. Waar het stadion nu staat past bij de club. En bij de supporters ook. En ja, als je door de straten loopt en je ziet de lichtmasten, dat is ook heel mooi. Als ik uit m'n raam kijk dan zie ik ook het stadion. Dat geeft ook altijd een goed gevoel. Het is gewoon prettig om midden in de stad een stadion te hebben. Dat komt de sfeer wel ten goede in ieder geval.

W: Ik heb daar niets aan toe te voegen.

I: En die sociale binding, is die ook gebonden aan het huidige stadion of zou dat ook op een nieuw stadion op een andere plek behouden kunnen worden?

P: Nou kijk de sociale binding ontstaat niet alleen binnen het stadion maar ook daarbuiten. Dus ook in de kroeg, ook bij uitwedstrijden. En daarin verandert er vrij weinig. Je hebt nu wel dat je de Cambuur vlak naast het stadion hebt, en dat is bij een nieuw stadion nog wel even afwachten wat de voorzieningen daar omheen zijn. Ja je ziet elkaar in de kroeg, uitwedstrijden. We hadden gister bijvoorbeeld nog een voetbaltoernooi voor supporters. Daar zie je elkaar ook. Dus of het de sociale binding iets zou doen, beperkt denk ik.

W: Ik kan zo ook niet echt iets bedenken.

I: Bijvoorbeeld dat er een nieuwe doelgroep aangesproken wordt en andere mensen op de tribunes komen?

W: Dat is trouwens wel zo, dat merk ik wel. Dat is wel wat sociaals, je hebt nu het goed gaat heel veel andere mensen om je heen. Vroeger had je de ruimte. Er zitten ook heel veel lui, die heb je nog nooit eerder gezien. En grote bek. Die hebben nooit wat voor Cambuur betekent en lopen nu met Stone Island jasjes aan en aar het uitvak te wijzen. Die krijg je er nu bij. Ik weet niet of het stadion daar wat mee te maken het.

I: Nou ja je zou kunnen denken dat uh als er een nieuw stadion komt dat er andere mensen op de tribune belanden of bijvoorbeeld dat de helft op die tribune gaat zitten en de helft van die groep op de andere.

P: Daar heb je op zich wel een punt. Uh nou ja het zou natuurlijk kunnen zijn dat er een andere spreiding ontstaat, misschien wel meerdere fanatieke vakken omdat het niet bij elkaar gebracht kan worden. Daar ga ik eigenlijk niet van uit. Maar de sociale binding met de groep die je al kent blijft denk ik wel hetzelfde. Ik denk wel dat als er andere mensen bij komen van buiten af, een nieuw stadion trekt over het algemeen toch meer publiek, dus ook nieuw publiek, dat verandert denk ik wel wat aan de sfeer omdat je meer onbekende gezichten hebt. Dat wel ja.

W: Ik denk ook dat stel je krijgt een nieuw stadion en ze verplaatsen het uitvak helemaal weg ten opzichte van de fanatieke tribune, dat er een scheiding kan ontstaan tussen supporters van de MI-Side en andere fanatieke supporters. Dat die er toch voor kiezen dat ze bij dat uitvak willen zitten. Die vinden dat mooi dus uh. Dat zou wel kunnen. Dat heb ik liever niet. Ik vind het wel prettig hoe het nu is.

*17:50 – 18:48 Discussie over Noordtribune als ongenummerde tribune *

I: En voor mensen op bijvoorbeeld de Westtribune die zeggen van voor ons is die hele sociale binding weg bij een nieuw stadion.

P: Ja okee, maar dat zijn dan mensen die elkaar alleen op de tribune zien en elkaar buiten om het voetbal niet spreken. En de mensen die elkaar ook in de kroeg bijvoorbeeld nog zien, die blijf je zien.

W: En die zoeken elkaar ook wel weer op op de tribune.

P: Ja en als er nou mensen zijn die je toevallig kent omdat ze echt een plaats hebben op de plek om je heen, nou ja dat ga je wel missen.

W: Maar dat zijn toeschouwers, geen supporters.

P: Nou nee, dat hoeft natuurlijk niet.

I: Maar ik bedoel dus de binding de hele club, het hele stadion. Dus niet zozeer die vriendengroep, dat blijft wel.

P: Nee klopt, ja daar heb je gelijk in. Maar daar hebben wij minder mee te maken. Maar voor mensen op de hoofdtribune is dat een ander verhaal natuurlijk. Die raken misschien wel hun groep kwijt, al hoewel het natuurlijk niet hoeft als je er rekening mee houdt. Maar het wordt natuurlijk heel moeilijk. Beetje dezelfde plek aanhouden zeg maar. Het zou kunnen in theorie.

W: Nou ik las deze week nog wat in de krant. Die man die op Zuid die komt niet meer bij Cambuur omdat ie niet meer op zijn eigen stoeltje mag zitten.

* 20:12 – 20:52 Discussie over invoering genummerde plaatsen op Zuid *

I: In hoeverre ervaren jullie gevoel van eigenaarschap, veiligheid en territorium in het stadion?

W: Voor wat betreft territorium, het stadion is gewoon van ons. Dat zit wel goed. Als je over territorium praat dan heb ik een beetje het idee dat je als supporter de baas bent in eigen stadion, en dat zit eigenlijk altijd wel goed. Er is bijvoorbeeld nog nooit een uitvak geweest die de baas was in ons stadion.

P: Dat is niet wat Jelle bedoelt denk ik.

I: Nou dat klopt wel aardig, is er zo iets van dit is ons stadion en wij zijn hier de baas? En die uitsupporters waar jij op doelde, voel je dan ook zoiets van jullie horen hier niet?

W: Ja jawel, er zijn op zich zijn ze wel welkom, vind ik wel in ieder geval.

P: Uitsupporters zijn bevorderlijk voor de sfeer. En uh, de sfeer is heel anders als de uitsupporters er niet zouden zijn.

W: Maar ze mogen niet de baas zijn, dat mut oek niet.

P: Dat is meer onderdeel van de sfeer, je wilt niet dat het uitvak de rest van het stadion overstemd. En dat komt de sfeer alleen maar ten goede. Voetbal zonder uitsupporters is heel anders.

I: Waarom wil je dat dan niet? Dat het uitvak dan vocaal de baas zal zijn?

P: Nou dat heeft met eer te maken, met de trots. Je wilt toch wel de baas zijn in je eigen stadion, ook vocaal. Dat ze wel op hun plek gezet worden.

W: Ja dat bedoelde ik toch ook?

P: Ja dan zat je toch in goede richting. En de veiligheid is voor mij nooit een issue geweest. De stadions in Nederland zijn nog nooit zo veilig geweest als nu. En er gebeurt in het stadion bijna nooit wat. En dat is helemaal geen issue, veiligheid is niks mis mee.

W: En als er al wat gebeurt dan wordt het helemaal opgeblazen alsof er een wereldramp heeft plaatsgevonden.

I: Als je die rapporten leest van het CIV dan lijkt het alsof het elke week raak is.

W: Ja want als er iemand naast de pot gepist heeft is het ook al een incident, die lui snappen er niks van.

P: Als iemand zijn Identiteitsbewijs niet kan tonen dan is het ook al een incident. Zo rekent het CIV. Maar uit verschillende onderzoeken blijkt ook wel dat het nog nooit zo veilig is geweest als nu. Met het jaar wordt het ook veiliger. Dat is totaal geen issue. Juist door de negatieve verhalen in de media krijgen mensen misschien een onveilig gevoel. Maar ik denk dat bijna iedereen die in het stadion komt nooit een onveilig gevoel heeft. Kan ik me bijna niet voorstellen.

W: misschien moeders met kleine kienders, dat zou kunnen.

* 23:56 – 24:28 Discussie vervoersbeperkingen bij uitwedstrijden *

I: Maar hebben die vervoersbeperkingen die uitclubs bij ons opgelegd krijgen ook te maken met de ligging van het stadion?

P: Daar wordt wel altijd naar gewezen, maar in de Jupiler League konden heel veel clubs ook met de auto

komen. En soms waren dat nog wel meer supporters maar soms ook wel minder. Maar dat is niet heel veel een issue geweest. En ik denk dat een afgezette straat met een hele politie colonne nou ja dat trekt mensen aan. Want dat is spanning, sensatie en dan gebeurt er wat. Maar ik denk dat als je dat wat verminderd, en het is geen risicowedstrijd nou ja dan komen er ook veel minder mensen kijken van wat er aan de hand is. En dan krijg je misschien nog wel een veiligere situatie.

W: Bovendien konden dit seizoen uitsupporters makkelijk parkeren op de velden van VV Leeuwarden.

P: Ja en dé testcase van dit seizoen; de derby. Dat is verlopen zonder incidenten. Er was wel heel veel politie-inzet.

W: Belachelijk veel.

P: Of het allemaal nodig was, misschien wel meer dan bij een gemiddelde wedstrijd. Maar dat is wel allemaal goed gegaan. Dat geeft wel aan dat het ook op de huidige locatie zonder problemen kan verlopen. Het was de eerste derby in 10 jaar en dat ging allemaal goed.

I: Maar komt dat dan niet door die veiligheidsinzet, die overdreven politiemacht die op de benen was?

P: Nou dat er meer politie ingezet moet worden dan bij andere wedstrijden dat is ook wel zo, want de rivaliteit is groot.

W: Ik denk dat het wel meevalt. Als er iemand was die een baksteen door die bus had willen gooien dan had je dat gewoon kunnen doen. Dan kun je er wel met 10 man voor staan of met 200, maar als jij een steen op een bus wil gooien dan doe je dat gewoon.

I: En aan de andere kant, bij een modern afgelegen stadion zoals de ArenA is het wel volledig uit de hand gelopen.

P: Ja inderdaad, er kunnen altijd problemen ontstaan. In een volkswijk kan dat zijn bij een stadion of op een hypermoderne locatie, dat kan allemaal.

W: Maar als het uit de hand loopt hebben daar mensen die er niks mee te maken willen hebben, bijvoorbeeld je woont daar in de buurt dan heb je er geen last van, en hier is dat wel zo. Dat hebben we een paar jaar geleden met Roda gehad, dan waren er lui in die huizen die waren bang. Dat zou je dan niet hebben. Maar het is zó weinig, ik vind het allemaal wat overdreven.

P: De meeste ongeregelheden die vinden ook niet plaats rondom het stadion.

W: Het komt niet door de ligging van het stadion. Als er wat te vechten valt dan gebeurt dat wel.

I: Ja maar er is wel makkelijker op toe te zien en voor handhaving. Je moet het de raddraaiers niet te makkelijk maken.

P: Ja misschien is het dan ook een idee om de hele horeca te verplaatsen naar de rand van de stad? Dan heb je misschien minder uitgaansgeweld. Dat is een veel groter probleem dan het voetbalgeweld. Maar iedereen wil ook stappen in de stad, in het centrum. Want dat is gezellig, dat is leuk. En aan de rand van de stad wil niemand naartoe om te stappen want daar is geen sfeer. En met voetbal komt het de sfeer ook niet ten goede. En ook daar kunnen problemen ontstaan nog steeds, aan de rand van de stad.

W: Ja daar hoor je nooit iemand over. Maar dat zag je met Ajax uit wel.

P: En het lost alle problemen ook niet op, voor zover er problemen zijn überhaupt. Dus ik denk dat dat beperkte invloed heeft. Misschien wel een beetje, maar niet heel veel.

I: En de binnensteden zitten nog altijd vol met kroegen.

P: En als het met voetbal ergens fout gaat, is dat ook meestal in die binnensteden. Dus daar heeft de ligging van het stadion niks mee te maken. Er zitten misschien wel lichte voordelen aan met betrekking tot de veiligheid met zo'n stadion buiten de stad, maar zo groot als ze door iedereen gepresenteerd worden zo groot zijn ze niet.

I: Wat zijn andere voordelen dan van zo'n stadion buiten de stad?

W: Wegen. Die ene supportersgroep kun jij heel makkelijk afvoeren via de wegen.

P: Parkeergelegenheid. Dat kun je misschien makkelijker regelen. En uh misschien commerciële ruimtes. Al hoewel dat kan ook binnen de stad bij een nieuw stadion. Het is vooral parkeergelegenheid denk ik, en wegen.

W: En treinspoor.

I: Ja uh jullie hebben het vast wel gehoord natuurlijk, de plannen voor het nieuwe stadion en het convenant dat ondertekent is door de gemeente, BVO en Dijkstra-Draisma. Hoe staan jullie tegenover die plannen?

P: Nou een nieuw stadion is wel noodzakelijk. Allen al als je kijkt naar commerciële ruimtes, die hebben we

op dit moment te weinig. Dus om als club te groeien heb je wel een ander stadion, of een grote verbouwing nodig. Als dat zinvol is, dat weet ik niet want daar heb ik geen onderzoek naar gedaan. Maar voor de rest een stadion van 10000 mensen is op dit moment gewoon te klein voor Cambuur. Het is elke week uitverkocht, en ik denk dat een stadion van 13/14 duizend mensen veel beter is. We zijn het stadion wel een beetje ontgroeid, daar komt het wel op neer.

W: Het belangrijkste in dit verhaal is dat er businessclub met rangschikking komt. Dat je een rang hebt voor mkb'ers en bv'ers. Dat die eventueel na een wedstrijd nog wel bij elkaar kunnen komen, maar dat jij wel als een kleine ondernemer wel sponsor kan zijn. En je behoeftes daar kwijt kan. Dat is belangrijk. En dat is eigenlijk de hoofdzaak dat er een nieuw stadion of een verbouwing moet komen. Wat mij betreft kunnen ze de Oosttribune zo verbouwen dat het daar kan. Dat dat de nieuwe hoofdtribune zal worden. Dat is gewoon het financiële verhaal, wat mij Cambuur nodig heeft.

I: Denken jullie dat het het beste is om te verbouwen op de huidige locatie?

W: Nou als het goedkoper is, dat is goedkoper. En je inkomsten haal je er mee. En het gaat uiteindelijk om het inkomen uit die sponsors. Dan kun je denk ik beter verbouwen, als jij één tribune verbouwd, dat is in ieder geval 4 keer zo goedkoop dan als je een nieuw stadion bouwt. En nog wel wat meer goedkoper.

P: Of verbouwen echt het beste is dat weet ik niet, daar heb ik geen verstand van eigenlijk. Maar ja er moet wel wat gebeuren, dat is of verbouwen of een nieuw stadion. Dat zijn de twee opties die er zijn, want uh niks doen dat remt de club ook in de groei. Dan is het een kwestie van tijd voor je weer degradeert en dat moet ook niet gebeuren. Dus qua sponsorruimte en toeschouwersplaatsen.

* Serveerster neemt bestelling op *

I: En wat heeft dan jouw voorkeur?

P: Uh, nieuw stadion kan ook heel erg goed zijn. Als verbouwen mogelijk is en uh niet slechter dan een nieuw stadion, dan zal verbouwen heel erg mooi zijn. Dan hou je ook nog een beetje de historie, dat zou in principe perfect zijn. Maar niet of dat de beste optie is, nieuw stadion kan ook heel erg mooi zijn.

W: Maar een nieuw stadion hoeft ook helemaal niet buiten de stad he. Kan ook op die velden van Leeuwarden.

I: Ja het kan ook op de huidige locatie.

P: Ja, maar bij een nieuw stadion kan ook een hoop beter dan nu. De tribunes kunnen doorgetrokken worden tot aan het veld. Staanplaatsen op de huidige Noordtribune zou heel erg mooi zijn als dat er in een nieuw stadion wel is. Nou ja er zijn wel wat faciliteiten die beter kunnen, meerdere supportershomes misschien. Daar is nu ook een plek voor. Dus een nieuw stadion heeft ook wel voordelen maar uh het oude stadion heeft ook wel z'n charme.

I: Kan dat op de huidige plek ook? Een compleet nieuw stadion op dezelfde plek?

W: Het kan niet op de exacte plek. Want dat kan niet met bouwen, dat is niet te doen. Want met een compleet nieuw stadion ben je in ieder geval anderhalf jaar bezig. En er moet ook gevoetbald worden dus uh dan zou je op die velden van Leeuwarden moeten gaan bouwen.

I: Maar wat weegt voor jullie zwaarder, de aspecten die jij net noemde die verbeterd kunnen worden zoals de accommodatie uh staantribunes en zo, of de huidige plek zitten zoals het nu is?

P: Als verbouwen mogelijk zou zijn, als het een reële optie zou zijn die goed is voor Cambuur, dan gaat mijn voorkeur uit naar verbouwen.

W: Voor mij hetzelfde.

I: Als het maar voor de club het beste is?

P: Nou het hoeft niet het aller beste te zijn. Het klinkt misschien een beetje raar, maar geld is 1 ding. Maar de club is een ander ding. En de club wordt gemaakt door de supporters die er rondlopen, door het stadion, door de clubkleuren. En sportief succes is daar van ondergeschikt belang aan. Het is hartstikke mooi om Eredivisie te spelen, en het is ook heel erg belangrijk dat we in de Eredivisie blijven. Maar niet ten koste van alles. Een half miljoen extra omzet per jaar garandeert ook geen sportief succes. Je moet niet alles voor het geld willen veranderen. Als het elkaar allemaal niet heel veel ontloopt, dan gaat mijn voorkeur uit naar

verbouwen. * telefoon gaat * Als het echt een substantieel verschil is, dan naar een nieuw stadion. Maar niet ten koste van alles.

I: Okee. En stel er komt een nieuw stadion, wat voor gevolgen heeft dat dan voor de club en de supporters denken jullie? Bijvoorbeeld een modern stadion buiten de stad. Zoals de schetsen nu naar buiten zijn gebracht, achter het WTC.

P: Een stadion a la PEC Zwolle op een locatie a la Fortuna Sittard. Dat is het horrorscenario vind ik. Dat gaat heel veel invloed hebben. En uh, niet alleen de locatie van het stadion speelt dan mee, maar ook hoe het stadion er van binnen uit ziet. Als het echt een betonnen bak is, met tribunes niet aan het veld maar uh 3 meter er boven, dat gaat ten koste van de sfeer, van de voetbalbeleving. En ook een stadion echt buiten de stad, ik denk dat dat op lange termijn echt mensen gaat kosten. Zeker als het verder uit de stad ligt ook. Want dan wordt de drempel om naar het stadion te gaan toch hoger. En ja, dat zou gewoon eeuwig zonde zijn. Cambuur zou zich moeten profileren als een echte traditieclub, zoals Go Ahead Eagles nu wel een beetje doet. Go Ahead heeft geen kunstgras maar die houdt gewoon vast aan echt gras, die houden vast aan, ze willen ook verbouwen op de huidige locatie in de woonwijk. En de naam Go Ahead Eagles doet dat ook erg goed. En dat heeft ook een bepaalde uitstraling naar buiten toe. Zo zou Cambuur zich ook moeten gaan profileren. Want een stadion dat ligt buiten de stad op een industrieterrein, nee daar zit ik niet op te wachten.

W: Voor mij geldt het eigenlijk hetzelfde.

I: Krijg je dan ook een gevoel dat het niet klopt als je naar zo'n stadion moet zoals je net zelf schetst?

P: Dat zal niet snel je thuis worden denk ik.

W: Het is vooral het stukje er naartoe he. Ik weet niet, het voelt niet goed. Als jij op een vlakte bent met niks om je heen, met alleen maar bestrating. Nee, dat trekt mij niet. Ik zou er nog wel heen gaan, maar ik zal er met minder plezier heen gaan dan nu.

I: Denk je ook dat er andere mensen zijn die niet meer gaan?

P: Jazeker.

W: Ik denk het eigenlijk wel ja.

P: In het begin misschien niet, omdat het uh sportief goed gaat en nieuw is. Maar op een gegeven moment is het nieuwe er ook af. Dat gaat gewoon mensen kosten. Dat zie je bij Fortuna Sittard ook wel. Daar is het sportief dan ook wel tegen gevallen maar.

W: Ik denk vooral in de buurt. Ik denk dat er heel veel mensen zijn die er nou omheen wonen die houden van Cambuur die gaan er gewoon heen van, ja, ik zit hier thuis, maar ik ga niet in mijn huis blijven zitten terwijl er 200 meter van mij af een voetbalwedstrijd wordt gespeeld. Die gaan er gewoon heen, want die bin er toch. Dus ik denk sowieso dat het mensen gaat kosten. Bij een industrieterrein wonen misschien twee zwervers, maar die gaan geen kaartje halen.

P: Ja, het stadion van Fortuna Sittard, dat stadion is nu een jaar of 10/15 oud, zo iets denk ik. Nou ja dat is op een afgelegen industrieterrein neergelegd. Ja dat gaat gewoon ten koste van de sfeer. Dat merk je op de tribune. Dat zie je wel bij meer clubs die een nieuw stadion hebben. Het hoeft niet per se, maar dan hangt het wel van de locatie en hoe het stadion er uit ziet aan de binnenkant af. Staantribunes, dicht aan het veld, dat zijn toch wel belangrijke factoren. OF je echt vol in die wedstrijd gezogen wordt of niet.

I: Heb je nog meer voorbeelden van aspecten die je belangrijk vindt?

W: Jij zei al staantribunes, dicht op het veld. Dat is het eigenlijk wel. Dat je ruimte hebt voor je spandoeken.

P: Voor mij hoeft dat niet per se. Dicht op het veld vind ik belangrijker dan dat je een spandoek op kan hangen. Mijn ideaalbeeld van een stadion is 4 losse tribunes, beetje Engels zeg maar. Hoge lichtmasten, en niet aan het dak vast zeg maar. Dat moet je ook van afstand wel even kunnen zien ook. Wat ik niet hoop is dat er bijvoorbeeld een tweede ring geplaatst wordt, terwijl dat helemaal niet nodig is. Tweede ring is pas nodig bij 20 of 25 duizend plaatsen heb ik wel eens gelezen, sommige clubs proberen geforceerd nou ja een beetje groot over te komen door een tweede ring te plaatsen. Maar met een tweede ring sta je minder in contact met elkaar, want er is toch weer een afgescheiden gedeelte. Ik hoop ook niet dat ze dat doen. 4 losse tribunes, steile tribunes, in ieder geval een grote staantribune want op Noord staat bijna iedereen. Dat

is ook redelijk uniek in Nederland volgens mij dat er zoveel gestaan wordt op een zittribune procentueel. Nou ja dat is het belangrijkste. En niet te veel beton zichtbaar, geen Zwolle taferelen. Het moet er ook een beetje mooi uitzien. En ook aan de buitenkant.

I: Maar nu hebben we toch ook geen staantribune maar het gaat toch perfect eigenlijk?

P: Nou nu heb je denk ik een gevaarlijke situatie want je hebt stoeltjes ertussen. Daar struikel je over, zeker bij goals. Dat levert onveilige situatie op. Als een tribune gemaakt is om te staan dan staat het ook lekkerder, want er zijn geen stoeltjes. Dus het is niet alleen veiligheid maar ook comfort. En op een echte staantribune kun je veel meer mensen kwijt. En staanplaatsen zijn goedkoper dan zitplaatsen natuurlijk.

*41:10 – 30 Gesprek over persoonlijke ervaring met stoeltjes *

W: Ik denk dat het ook goed is voor de sfeer. Je bent toch allemaal wat bij elkaar en dan ben je met allemaal mensen en heb je niet iets dat er tussen staat. Die stoeltjes vormen eigenlijk een heel klein afscheidingetje. En het het ook allemaal geen zin want je gaat toch wel staan. Zet er dan geen stoel neer.

P: Het verliest een beetje z'n nut ook.

W: Als je dan een multifunctioneel stadion hebt dan kan ik het nog begrijpen, maar dat is het niet.

P: Plus stoeltjes die er niet zijn kunnen ook niet kapot gaan. Want er gaan regelmatig stoeltjes kapot en dat heeft verschillende redenen. Moedwillig zal er ook wel wat gesloopt worden, maar meestal gaan ze gewoon kapot omdat er iemand overheen valt of dat er een bal tegen aangeschoten wordt, dat heb ik ook wel eens gezien. Als er geen stoeltjes zijn, kan het ook niet kapot gaan. Dat levert ook weer een kostenbesparing op uiteindelijk.

I: En wat beïnvloedt voor jullie het herbezoeken van Cambuur? Waarom ga jij weer terug naar de wedstrijden van Cambuur?

W: Omdat mijn vrienden er zijn.

P: Ja het sociale aspect is eigenlijk belangrijker dan het voetbal voor mij.

W: Ik heb wel eens gehad dan wordt er na de wedstrijd gevraagd van; 'wie had er gescoord?' En dan dacht ik echt van Ja, weet ik veel. Haha. Het was gewoon gezellig.

P: Haha maar niet dat het voetbal niet belangrijk is. De club is vooral belangrijk. Maar of het mooi voetbal is dat beïnvloedt mijn avond helemaal niet, als er maar gewonnen wordt.

W: Nou het gaat mij vooral om de sfeer. Als er slecht gevoetbald wordt, dan is de sfeer vaak net even wat minder. Er moet aangevallen worden.

P: Ja de sfeer is beter als er gevochten wordt voor elke bal dan met kwalitatief voetbal.

W: Ja dat is in Leeuwarden wel.

I: Dus een wisselwerking tussen het spel en de sfeer?

P: Ja. Winnen is heel erg belangrijk, ook voor de avond. Maar je gaat er naar toe omdat het echt een onderdeel van je leven is. Je vrienden komen er, je kennissen die zie je daar. Ja, het is ook gewoon een heel sociaal gebeuren. Eerst ga je een biertje drinken, dan ga je naar de wedstrijd. Als het goed gaat dan ben je blij, als het slecht gaat dan heb je weer wat te zeuren dat is wel even leuk. Het is gewoon veel meer dan alleen maar een voetbalwedstrijd, je bent er ook de hele week mee bezig. Willem is heel fanatiek bezig met het maken van spandoeken, van megadoeken. Dat kost ook veel tijd. Ik ben veel bezig met de supportersclub Cambuur Culture. Daar gaan ook per week veel uren in zitten. Het gaat niet alleen om de wedstrijd, het gaat ook om het hele gebeuren er omheen. Dat is belangrijker voor mij.

I: Wanneer zouden jullie niet meer naar Cambuur gaan?

W: Ik weet het niet, ik kom gewoon. Stel, al mijn vrienden die kappen er mee. Maar dat zal niet gebeuren. Nee stel, stel al mijn maten die hebben in één keer een stadionverbod. Dan ga ik er niet meer heen, dan ga ik in de kroeg zitten voetbal zien. Dan heb ik niet zo veel zin meer.

P: Ja ik zou eigenlijk ook niet een reden kunnen bedenken waarom ik niet meer naar Cambuur zal gaan.

I: En als er nou voor het stadion zo'n horrorscenario uitkomt?

W: Ik ga nog wel.

P: Tenzij de club echt zo verandert dat er niks van over is. Nou, zelfs dan zou ik denk ik nog gaan. Want dan

probeer je dat te veranderen.

W: Maar dan moet ook de hele groep zoiets hebben van, we gaan wat anders doen. We blijven als groep bij elkaar maar we gaan wat anders doen. We gaan Aris supporten.

P: Ja maar dat gaat ook niet snel gebeuren. Er haken wel wat vrienden af, maar voor elke vriend die afhaakt komt er ook wel weer eentje bij. Elk jaar leer je wel weer nieuwe mensen kennen. Dus zelfs al haakt mijn huidige vriendengroep af, dan heb ik weer andere mensen leren kennen. En ik zie mijn vrienden niet zo snel afhaken over het algemeen. Er zal wel eens een tussen zitten, maar uh we gaan al denk ik een jaar of tien met redelijk dezelfde groep naar het voetbal toe. En daarvan is er één afgehaakt omdat ie verhuisd is. Verder zijn er meer jongens verhuisd maar die komen elke twee week naar de wedstrijd toe. Maar ik denk niet dat ik snel afhaak in ieder geval. Dat zie ik niet gebeuren.

I: Maar hoe kan dat dan eigenlijk, want aan de ene kant vind je het wel heel belangrijk hoe het stadion eruit ziet en dat de club op gras speelt en dat soort dingen. Maar aan de andere kant blijf je toch onvoorwaardelijk komen?

P: het gevoel wordt wel minder als dat soort dingen veranderen. Maar je laat je club ook niet zo maar in de steek. Alleen je zal er met minder plezier naar toe gaan.

I: En voel je je dan nog wel thuis in zo'n stadion?

P: Nee, als het echt het horrorscenario wordt niet.

W: Hee gestructureerd op zo'n parkeerplaats buiten de stad, nee.

P: Nee dan voel je je niet thuis.

I: Maar toch blijven gaan?

P: Toch blijven gaan. Maar het is ook niet altijd leuk om Cambuursupporter te zijn.

I: Maar die sociale binding is overdraagbaar naar een nieuw stadion dus, want die groep die blijft gaan.

P: Ja die groep die blijft gaan, dus wat dat betreft maak je er wel altijd het beste van. Maar ik denk dat als het echt het horrorscenario wordt, dan haakt er ook nog wel wat van die groep af. Niet allemaal, ik denk dat een grote groep nog steeds blijft gaan. Maar het wordt allemaal een stuk minder. Maar ik blijf wel gaan.

W: Het belangrijkste is als de mensen er maar zijn.

I: Hebben jullie nou nog aanbevelingen voor de club, wat belangrijk is om rekening mee te houden. Wat zal jullie advies zijn voor de BVO en de gemeente?

P: Wat het advies zal zijn. Hou de hoeken open, maar dat is misschien een beetje persoonlijk maar dat vind ik het mooiste. Ik denk dat de meeste mensen dat toch wel het mooiste vinden. Losse tribunes, staantribunes, steile tribunes. Locatie is heel erg belangrijk, als het even kan op de huidige locatie. Je moet in ieder geval niet bij de Zuidlanden gaan voetballen want dan komt Cambuur uit Wirdum.

W: Dat zou misschien voor mij nog een reden zijn dat ik niet kom. Als ze dat doen, dat zou echt belachelijk zijn!

I: Waarom dan?

W: Nou da heeft het helemaal niks meer met Leeuwarden te maken. Het is voor mij de club, maar ook de stad. En als je daar gaat spelen, ik denk dat ik nog wel kom, maar dan ga ik er met tegenzin heen.

P: Ja locatie is heel belangrijk, verder twee supporterhomes zou al heel wat schelen. Één voor de oudere generatie en één voor de nieuwe. Ik stel voor de ene geëxploiteerd door de Kern van Cambuur en de andere door Cambuur Culture. Dat lijkt me wel een strak plan. Dat zou ik zeker aanbevelen. Sowieso op echt gras spelen. Het is misschien iets duurder in onderhoud maar ik denk dat je er qua goede naam een stuk beter uitkomt. Dat werkt ook in je voordeel, als de naam van de club goed is komen er ook meer sponsors op af. Spelers willen eerder naar de club toe. Er is net een ranglijst bekend gemaakt met de velden van de Eredivisie. Nou Cambuur zou het beste kunstgrasveld krijgen dat er te krijgen was, maar we zijn een na laatste geëindigd. Alleen Groningen was slechter.

W: Moet je na gaan, eindigen we onder ADO!

I: Maar dat kunstgras, wat is daar zo op tegen?

P: Nou het is eigenlijk een beetje het symbool van het moderne voetbal. Als het een keer noodweer is

geweest, is het ook wel mooi als er een bal voor de doellijn blijft liggen. Het is een beetje voor het idee, het is onderdeel van de charme.

W: Voetbal hoort op gras, je moet kunnen glijden. Als het veld nat is moet je tien meter kunnen glijden. Dat vechtfootbal dat we graag willen zien, hoort op gras.

* 50:39 – 51:45 Persoonlijke ervaringen met kunstgras *

P: En het is een beetje, waar houdt het op? Je hebt met hockey al, dat willen ze nu af laten werken op blauwe velden want dat is beter te zien op tv. Straks denken ze dat ook bij het voetbal, blauw kunstgras.

* 51: 28 – 53:45 Persoonlijke ervaringen *

I: Maar wat jij net zei van als ze Cambuur uit Leeuwarden plaatsen in Wirdum, kijk Cambuur is vernoemd naar de wijk.

W: Nou vernoemd naar de wijk, naar familie Cammingha. Maar het heeft ook een tijdje Cambuur Leeuwarden geheten. Het hoort gewoon bij Leeuwarden. En iets wat bij Leeuwarden hoort, moet je niet ergens anders zetten.

I: Maar vind je niet dat Cambuur bij de wijk hoort en dat je het dus ook niet uit die wijk moet halen?

W: Ja eigenlijk, maar het heeft voor mij meer met de stad. Maar eigenlijk hoort het liefst wel in die wijk.

P: Ik denk dat er niet snel een andere woonwijk is met plek voor het stadion tussen de straatjes in. Ik had liever dat ie in Huizum komt, dan had ik er naast gewoond. Haha

W: Ja ik woon in Camminghaburen dus voor mij is het al mooi. Haha.

P: Wirdum is zo'n eind fietsen en ik hou niet van fietsen.

W: En ik zie mezelf ook niet in een bus zitten elke week. De stad uit en naar het voetbal toe. Dat ga ik niet doen. Dan begin ik echt te twijfelen van of ik blijf bij de jongens met een stadionverbod in de kroeg zitten of ik ga naar het voetbal zelf toe. Dat zou voor mij een twijfelgeval zijn.

I: Ik fiets graag een stuk van west naar oost, liever dan dit ie bij mij in de achtertuin bij het FEC komt.

P: Ja. Hoewel er zijn slechtere locaties.

* 55:52 – 56:30 Discussie over gemeentelijk beleid *

I: Nou, concluderend. Kunnen jullie de boodschap een beetje samenvatten nog. Algemene strekking van dit verhaal.

W: wat mij betreft lekker blijven op de huidige locatie, onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor verbouwen of je dan in je behoeftes kan voorzien. En het liefst dat doen. En desnoods bij het FEC. Liever niet, maar als er uit komt dat het echt niet kan dan zou ik dat doen. Maar dat Werpsterhoek, Zuidlanden dat is niet acceptabel.

P: Het stadion is gewoon hartstikke belangrijk voor de club. Het is een onderdeel van de clubcultuur eigenlijk. Een nieuw stadion, nou ja de plaats is heel erg belangrijk. De huidige locatie zou perfect zijn. Als je het ergens anders neerzet dan kan het al snel minder worden, zeker als het buiten de stad is. En daarnaast, verbouwen zou het mooist zijn als dat kan voor het financiële exploitatie. Als er een nieuw stadion komt is ook de inhoud van het stadion heel belangrijk, hou rekening met de genoemde aspecten.

I: Nou, hartstikke bedankt!

* Afsluitende woorden *

Toevoeging: Interview was op persoonlijke titel, maar ze vertegenwoordigen wel de waarden en opvattingen van de supportersvereniging Cambuur Culture, en kan daarmee als representatief gezien worden voor het ledenbestand.

Bijlage 6:

TRANSCRIPT (GO ALONG) INTERVIEW – TEUN

Wat? Interview over emotionele binding met Cambuurstadion
Wie? Teun, Cambuursupporter
Waar? Bij respondent thuis
Datum? Dinsdag 27 Mei 2014, 15:06 uur
Duur? 44:28 minuten

I = Interviewer/ik
T= Teun

Geel = binding met de club/identiteit
Blauw = Sociale hechting
Roze = Fysieke hechting
Groen = Thuisgevoel

* Introductie *

I: Wie ben je, wat is je leeftijd en waar kom je vandaan?

T: Mijn naam is Teun. Ik ben 21 en ik kom uit Leeuwarden. Ik doe de opleiding Marketing en Communicatie, ik ben net klaar met de opleiding eigenlijk. En vanaf mijn vijfde eigenlijk Cambuursupporter.

I: Ja dat was de tweede vraag, hoe lang kom je al bij Cambuur.

T: Dat zou dus nu ongeveer 16 jaar zijn. Maar met het begin natuurlijk met mensen mee af en toe eens een wedstrijd. En ik denk dat ik nu een seizoen of 6/7 bijna elke wedstrijd meegekapt heb.

I: Okee, okee. En beschouw jij jezelf als supporter of als fan?

T: Supporter, ja.

I: Daarmee voldoe je aan de criteria die ik aan de respondenten stel. *uitleg*

I: Op welke wijze zou jij de club en de achterban in steekwoorden omschrijven?

T: trouw, uh fanatiek, uh sfeervol, uh ja veel passie. Ik denk dat dat wel belangrijke steekwoorden zijn.

I: Ja dat zijn steekwoorden die ik haast elke keer gehoord heb.

I: En het anti-fries, kun jij dat toelichten?

T: Ik denk dat dat te maken heeft met het verleden natuurlijk. De historie die er bij komt kijken. In het verleden weet ik bijvoorbeeld dat ze tijdens de derby Cambuur tegen Heerenveen altijd het volkslied draaiden. Heerenveen heeft dat eigenlijk helemaal toe geëigend, en in mijn opinie is het zo dat doordat zij al die Friese cultuur hebben toe geëigend dat de mensen in Leeuwarden toen hebben gezegd; hou het ook maar, dan nemen wij er afstand van. En ik denk dat op die manier het anti-Fries een beetje is ontstaan.

I: En dat heeft ook wel te maken met de stad ten opzichte van het platteland?

T: Ja, zeer zeker.

I: En uh, waarom ben jij Cambuursupporter?

T: Ja kijk ik ben geboren in Leeuwarden. De eerste keer dat ik mee werd genomen naar de club was met de ex-vriend van mijn moeder. En hij werkte toen bij de Aegon en kon via de Aegon die toen nog sponsor was van Cambuur kon die kaartjes krijgen voor een wedstrijd. Dus ging ik regelmatig met hem mee. En de indruk die dat op mij gemaakt heeft als klein jongetje die was heel erg groot. Ik vond het er heel erg sfeervol ondanks dat Cambuur, ja, ik wist niet precies wat voetbal überhaupt in de breedste zin betekende. Ik zag het toen nog als een sport, als kind. En uh ja ik zag toen eigenlijk naarmate ik ouder werd dat het veel meer was

dan alleen een sport.

I: Maar had dat ook bij een andere club gekund, bijvoorbeeld?

T: Nee, niet zo. Ten minste voor mij niet. Ik kan ook heel leuk naar een Champions League wedstrijd kijken. Maar voor mij is Cambuur, de sfeer en de beleving is heel uniek. Ja, ik heb ook wel andere wedstrijden in Nederland gezien en ik ben ook wel bij andere stadions geweest. Ja ik weet niet, ik vind het sfeertje dat bij Cambuur hangt heel uniek, en dat hangt heel erg nauw samen met de sfeer in de stad. Dus dat is wel echt iets unieks.

I: Maar als jij dan bijvoorbeeld meegenomen was naar een wedstrijd van Heerenveen had dat dan niet jouw club kunnen worden?

T: Nee dat denk ik niet. Weet je wat het is, ik ben natuurlijk anti-dkv om het zo maar even te verwoorden..

I: Dat ben je geworden denk ik?

T: Ja, ja.

* 04:15 – 04:40 Anekdote over verschil in beleving Cambuur en Heerenveen. *

I: Maar wat is dan waarom het gepast is dat jij Cambuursupporter bent geworden? Is daar een verantwoording voor?

T: Ja het past bij mij. Ik vind de sfeer mooi, het fanatieke er aan vind ik mooi. Het samen zijn, een stukje saamhorigheid vind ik er heel mooi aan. En het is wat ik zeg, de sfeer is heel uniek. Er wordt de hele wedstrijd lang bij ons gestaan en gezongen, en dat heb je ook wel in gedeeltes in andere stadions. Maar omdat dit een kleinere club is voel je je veel meer betrokken, voel je je meer Cambuur. Er wordt ook vaak gezongen door de Cambuur supporters 'Wij zijn Cambuur', en ik denk ook dat de supporters de club maken bij ons. En bij een club als Heerenveen is dat het bestuur, het stadion de hele commerciële meute die er aan vast zit. Dat is het grote verschil voor mij.

I: Ik bedoel meer, voel jij je ook vertegenwoordigd door de club, als Leeuwarder zijnde?

T: Ja, ja, ja. De slogan 'Voor de club, voor de stad', in 2009 bedacht, vind ik wel erg passend.

I: En hoe ziet een wedstrijd van Cambuur er voor jou uit?

T: Ja het mooie is, we beginnen vaak met onze vriendengroep wat in te drinken he. Een paar biertjes drinken, vaak gepaard gaande met Nederlandstalige muziek of wat hardere muziek. En uh, ja dan begint de sfeer er al vaak in te komen. Ik ben zelf de hele dag vaak al wel een beetje zenuwachtig voor de wedstrijden. Omdat voor Cambuur altijd spannend is of het wel een goed resultaat is. Alle punten tellen voor onze club. Het is niet zo dat zoals Ajax je gelijk kan spelen bij wijze van spreken. En dan gaan we langzamerhand, uurtje van te voren naar het stadion toe.

I: Vanaf waar dan?

T: Hangt er van af waar we zitten. Vaak vanuit onze wijk op de fiets, als we dichterbij zijn als we bijvoorbeeld bij mij zitten dan gaan we vaak lopend. Dat geeft een heel mooi oud-Engels effect als je dan met z'n allen zo naar het stadion toeloopt. Klein beetje aangeschoten vaak, dat maakt het misschien nog wel wat gezelliger. En hoe dichterbij je bij het stadion komt des te hoger de spanning stijgt.

I: Ja dat zullen we straks ook wel gaan zien als we richting het stadion lopen vanaf hier.

I: En uh, even iets heel anders, wat is jouw favoriete stadion? En waarom?

T: Het Cambuurstadion.

I: Dat kan heel goed.

T: En waarom, tja voor mij brengt het zoveel mooie momenten met zich mee. En uh, Cambuur stadion onlosmakelijk verbonden is met alle wedstrijden. De sfeer, het is een beetje een apart stadion eigenlijk. Als je kijkt naar het verschil in hoogte van de tribunes, ja het Cambuurstadion om de sfeer en de mooie momenten.

I: Ja, je noemde net al de architectuur. Maar bijvoorbeeld iets als geur, speelt dat ook een rol?

T: Ja, ja ook, zeker. Ja de stank ook. Als je bijvoorbeeld beneden staat bij de pishokken dan ruik je die stank. Ja, als je bijvoorbeeld uh er is een aparte geur die je ruikt. Een combinatie van veel mensen, rook, soms ook

wel wiet ruik je door het stadion heen, vooral waar wij dan zitten. Uh bier, de biergeur is best wel sterk omdat mensen ook vaak met bier gooien blijft het wel in de kleding zitten. Combinatie daarvan en misschien wat angstzweet af en toe, dat geeft wel een bepaalde geur, dat klopt.

I: Maar die stank is dat dan iets wat je liever niet hebt?

T: Ja wel, nee mooi! Ja tuurlijk. Je hebt het zelf niet eens door, maar er is wel een bepaalde stankgeur, dat is toch mooi want het hoort er allemaal bij. Het maakt het compleet.

I: En bijvoorbeeld de voorzieningen, de catering, sanitair?

T: Ja vrij primitief, maar prima. Het ziet er prima uit. Het zijn altijd vrijwilligers die het doen. Ze kunnen niet altijd even goed biertjes tappen, maar ja daar gaat het niet om. Dat hoort er ook gewoon bij. Zo is het ook al jaren, daar wordt niet zoveel aan verandert.

I: Maar zou je niet liever hebben dat er bijvoorbeeld een professionele catering komt?

T: Nee, van die Tokkies daar erachter, dat vind ik alleen maar mooi.

I: Waarom dan?

T: Ja gewoon, dat maakt het plaatje compleet. Het is allemaal, dan voel je je ook weer verbonden. Ik bedoel als ik bijvoorbeeld bij Groningen de uitwedstrijd daar stonden allemaal van die McCain mensen patat te bakken, dat vond ik een beetje alsof je naar een soort pretpark gaat weet je wel. Waar er standaard van die mensen in die hokjes zitten. Bij Cambuur zijn het allemaal, ja je kent ze van gezicht, het zijn ook Leeuwarders.

I: Ja, ja. En wat weegt dan zwaarder voor jou, de de de beleving en dat het misschien wat minder geregeld is maar dat het z'n charme heeft, of juist dat alles tiptop in orde is en dat je niet hoeft te wachten bijvoorbeeld?

T: Nee, nee, dan vind ik de beleving. Ik bedoel het hoeft niet, ik bedoel het is bij Cambuur vaak een zoietsje ongeregeld. Dat maakt mij niks uit, dat vind ik juist mooi. Het hoeft niet allemaal tiptop perfect te zijn. We zijn natuurlijk een klein clubje, en ja wat ik zeg het is allemaal uniek. Dus het is niet uh perfect geregeld. Dat hoeft van mij in de toekomst ook niet.

I: En voor wat betreft bereikbaarheid van het stadion?

T: Ja voor mij is dat prima. Het zou voor mensen van buiten de stad misschien wat minder handig zijn, maar voor mij is het prima. Ik weet het stadion wel te vinden.

09:45 – 10:00 Introductie thuisgevoel + uitleg *

I: En wat zorgt voor jou voor die fysieke binding met het stadion?

T: Ja dat heeft denk ik ook te maken met een stukje historie voor mij. Als ik denk aan Cambuur, dan denk ik ook aan het Cambuurstadion. Dan denk ik aan het Cambuurplein, dan denk ik aan de locatie. De toch wel wat, ja, Leeuwarder wijk. Dat mag je denk ik wel zeggen. Ik kan me bijvoorbeeld niet voorstellen dat het stadion ergens anders zou staan, dat zou het incompleet maken. Dus ja, en inderdaad wat je zegt met de verschillende tribunes. Dat hoort ook allemaal er bij. Ik bedoel, als kleine jongen toen ik zelf voor het eerst naar de wedstrijden ging. Ik begon op Oost met de vrienden, dus daar heb ik heel lang vanaf die plek het Cambuurstadion gezien. Daarna ben ik een paar jaar naar Zuid gegaan. Daar hebben we ook nog geprobeerd een soort sfeerclubje te maken. En Zuid is ook wel echt een hele oude tribune. En daarna naar Noord. Het zijn allemaal verschillende tribunes, maar allemaal met een heel trots volk wat daar zit denk ik. Ja.

I: En de sociale hechting? Voel jij je verbonden met je medesupporters?

T: Ja zeer zeker. Ja.

I: In welk opzicht?

T: Ja wat ik zeg, wij zijn Cambuur. Dat is precies, je kent natuurlijk iedereen van gezicht. Het is een kleine stad, je kent iedereen van de stad op zich wel. En iedereen komt er ook al jaren, er zitten ook wel een paar natuurlijk die er voor het eerst zijn of wat dan ook. Maar je voelt je één, je staat met z'n allen achter de club. En doordat de aanhang vrij fanatiek is, de supporters vrij fanatiek zijn, denk ik dat de saamhorigheid ook een stuk groter is dan bij een kutclub als AZ of dkv. Ja.

I: En bijvoorbeeld is dat dan met mensen die je kent of ook met mensen die je eigenlijk...

T: ...Ook die je niet kent! Ik heb een mooi voorbeeld, haha. Het was volgens mij tegen Vitesse, dat na een goal een wildvreemde man mij zo in de armen vloog. We hadden precies hetzelfde gevoel en met dezelfde intentie kwamen we elkaars kant op. Terwijl ik die man nog nooit had gezien! Je voelt je echt verbonden met elkaar. Dat zijn mooie dingen weet je wel. Ja. Die emotie, die voel je samen. De woede voel je samen, het ongeloof als het bijvoorbeeld uh net niet gelukt is, maar ook de vreugde. Ja dat is gewoon, je bent één. Dat is bij alle supporters, ook supporters die je niet kent. Daar hoeft je niet iemand voor te kennen.

I: En verder voor een thuisgevoel spelen naast die fysieke hechting en sociale hechting ook nog basisvoorwaarden, bijvoorbeeld een gevoel van veiligheid, gevoel van controle en eigenaarschap over het stadion en een soort territorium gevoel. Hoe ervaar jij dat in het Cambuurstadion?

T: Ja kijk, als er bijvoorbeeld iets gebeurd en supporters komen onze kant op. Je hoeft niet echt bang te zijn want je weet dat er beneden een paar echte gekken staan, die gaan er wel staan weet je wel. Ik voel me niet bedreigd in mijn eigen stadion, nee dat totaal niet. Ja, ik weet niet, uh. Ik ben met veiligheid niet echt bezig moet ik eerlijk zeggen. Wel dat je natuurlijk baas bent in je eigen stadion, dat is belangrijk. Het is je eigen territorium, het zou niet best wezen als je je daar niet veilig voelt. Maar het is niet dat bijvoorbeeld uh de stewards zorgen voor een gevoel van veiligheid. Het is meer het gevoel dat je thuis bent.

I: Het is niet zo dat je denkt van uh ik voel me hier onveilig of juist heel veilig?

T: Nee, ik sta er niet eens echt bij stil. Het enige wat ik heb meegemaakt was bij Roda in 2009, toen het helemaal los ging op een gegeven moment, toen zat ik in de verdrukking beneden. Omdat ik zelf dacht van wat is hier allemaal gebeurd, kwam ik in die verdrukking terecht. En nou ja, onveilig heb ik me ook niet echt gevoeld, maar ik moest wel even alert zijn in ieder geval.

I: Het hoeft dus niet een voorwaarde te zijn om je thuis te voelen?

T: Nee totaal niet. Nee. Dat heb ik bij mijn eigen huis natuurlijk wel veel meer. Maar bij het stadion niet.

I: Ja, want er zijn inderdaad aan de hand van verschillende uh nou ja uh aspecten of uh situaties waarin je je thuis kan voelen. Bijvoorbeeld je eigen huis, je eigen onderkomen. Maar ook je eigen stad of zoals in dit geval het Cambuurstadion.

T: Ja het is een goede vraag inderdaad. Ik sta er zelf niet eens echt bij stil, ik voel me wel gewoon altijd veilig.

I: En wat is dan het verschil met je thuisgevoel in je eigen huis?

T: Nou kijk als ik bijvoorbeeld hier de deur zo open laat staan, ik woon dan op kamers, dan heb je het risico dat mensen denken van; hey wat een leuke tv die wil ik ook wel. Of überhaupt het gevoel dat je ligt te slapen en dat de deur open staat en dat een wildvreemde je kamer in zou lopen. Daar sta je bij stil en daar denk je over na. In het Cambuurstadion heb je dat niet. In het Cambuurstadion ben je ook met z'n allen he. Kijk als je in je eentje in het stadion zit, of met een stel dooie bejaarden bij wijze van spreke die wat naar de wedstrijd zitten te kijken, als er dan wat gebeurt zullen die lui hartstikke bang zijn. Als er iets in het Cambuurstadion gebeurt vind ik het alleen maar mooi.

I: Die eenheid geeft dus een gevoel van veiligheid en ook wel macht misschien?

T: Ja, ja misschien wel. Ik bedoel je roept wel eens wat of je doet wel eens wat waarvan je achteraf denkt had ik dat nou wel moeten doen? Maar dan laat je je toch opzweepen door de sfeer en door de mensen.

I: En je noemde het zelf net al, dat viel mij op, je noemde het mijn stadion of ons stadion, dus in wat voor opzicht speelt het gevoel van territorium?

T: Ja veel, ik zeg ook altijd als ik over Cambuur praat met vrienden of onbekenden dan zeg ik ook altijd 'wij'. Ik heb dat zelf niet eens meer door. En die mensen vragen dan wat bedoel je met wij? Speel je ook bij Cambuur ofzo? Ik zeg dan nee, maar de club zijn de supporters. En zo voelt dat ook echt voor mij. Wat de directeur ook zei, spelers en trainers zijn maar passanten, daar ben ik het ook volledig mee eens. Ook al vormen die ook wel een gedeelte van de identiteit van de club, op dat moment. Maar de totale identiteit van de club dat zijn wij, dat is het stadion, dat vind ik ook wel belangrijk daarin, en de sfeer is heel belangrijk

daarvoor. De supporters zijn de rode draad van de club, als je die niet hebt dan houdt het op.

16:00 – 16:34 stukje over successupporters.

I: Het stadion wat je net noemde, je bent ongetwijfeld op de hoogte van de plannen voor een nieuw stadion, hoe sta je daar tegenover?

T: Ja volgens mij wordt er veel nu gesuggereerd, alleen specifiek is het nog niet rond. Ik weet wel dat de kans groot is dat het stadion niet meer op de huidige plek zal komen. Ik kan daar maar moeilijk überhaupt over nadenken. Ik vind het ook een hele akelige gedachte. Het feit dat het Cambuurstadion weg zal gaan. Ik snap dat het moet, ik begrijp dat als je een toekomst voor de club wil en ook misschien nog groter wil worden als club zijnde, ja dan zul je een betere accommodatie moeten hebben waar ook een stuk meer mensen in kunnen. Maar ik kan me daar geen beeld bij vormen. Ik kan bijvoorbeeld, ik woon nu hier op kamers, wel een beeld vormen van het nieuwe huis waar ik straks ga wonen terwijl ik nog helemaal niks op het oog heb. Maar het Cambuurstadion bij wijze van spreken verplaatsen of nieuw ergens opbouwen, dat vind ik echt een hele akelige gedachte.

I: Hoezo dan?

T: Ja, je bent toch natuurlijk bang dat het anders wordt. En al die herinneringen worden weggehaald. Ik denk dat het dat voor mij voornamelijk is. Ik ben als persoon ook wel iemand die vaak kan terug denken aan mooie dingen. En als zo'n stadion weggehaald zou worden, dan gaan die herinneringen, ja die gaan natuurlijk niet helemaal weg want die zitten in je hoofd. Maar het is toch een stukje historie wat ze van je afpakken. Zo voel ik dat.

I: Die worden minder snel opgeroepen?

T: Precies. Ja precies. En ja, er verandert in één keer heel veel. En ik bedoel ik ben geen autist, maar de mens houdt van oorsprong niet van hele grote veranderingen. Dat zit in het DNA van de mensen, dat is bij mij misschien wat meer als het gaat om de club. Want het DNA van de club zit ook in mij en het DNA van de club zit ook in het stadion. En ja als je die weghaalt.

I: Maar is het dan niet een angst die ongegrond is?

T: Nee dat denk ik niet, want je ziet ook bij andere clubs is dat ook gebeurd. Bijvoorbeeld Groningen.

* 18:45 – 19:10 voorbeelden van clubs die er qua beleving op achteruit zijn gegaan na nieuw stadion. *

I: En als hier dan een nieuw stadion zou komen op een andere plek, e jij gaat er heen. Wat voor gevoel zou dat bij jou oproepen?

T: Eerste keer? Poe. Een soort ontgroening of zo. Ik denk dat ik, ja, heel apart is dat. Ik denk dat je dan thuiskomt in een stadion van een ander, zo voelt het denk ik.

I: Is het dan nog wel thuiskomen?

T: Nee, eerst niet. Dat moet komen, dat moet groeien.

I: En wat voor gevolgen heeft dit voor de club en de supporters denk jij?

T: Ja ik hoop niet al te veel. Maar ja, ik ga er wel van uit. Ik denk kijk je hebt natuurlijk altijd die 4000 waar ik het over had. Maar die andere 6000 heb je ook nodig. Het zou best wel eens kunnen dat die 6000 niet meer komen. In het begin. Of minder, of andere mensen.

I: Ja dat had ik hier ook staan, dat er een andere doelgroep wordt aangesproken.

T: Precies. Dat zou kunnen. Of dat andere mensen zich gaan identificeren als zijnde supporter. Terwijl ze voor het eerst bij de club komen. Daar moet ik niet aan denken.

I: Of dat er een andere spreiding op de tribunes komt. Dat mensen niet meer bij elkaar zitten.

T: Ja als dat gebeurt dan moet er echt rekening gehouden worden met uh waar nu bijvoorbeeld Noord is, op die manier moet dat ook weer komen. Die staantribunes, dat is heel belangrijk. Zet juist die mensen maar weer bij elkaar. Ik snap dat het voor de politie leuker is om die mensen niet bij elkaar te zetten. Maar dat moet je zeker doen.

I: Dat weet ik niet eens of dat slim is.

T: Nou misschien ook niet dan heb je ze wel allemaal bij elkaar.

I: Maar uh uh even zien, wat voor gevolgen heeft het voor de club, een nieuw stadion?

T: Dat hangt er dus maar net van af. Als iedereen gewoon blijft komen en mensen voelen zich op een gegeven moment weer thuis, dan is het alleen maar goed natuurlijk. Als dat niet zo is, dan kan het ook een averechts effect hebben. Dan kan het voor zo'n club nadelig uitpakken. Daarom is het voor de club heel moeilijk denk ik om zo'n beslissing definitief te maken. Ik zou het niet doen, ik zou het niet kunnen. Ik zou die keuze niet durven maken.

I: Maar zie je ook nog kansen op de huidige locatie?

T: Ja ik heb daar geen onderzoek naar gedaan, ik ben daarvoor geen geleerde. Maar als je mij vraagt, waarom niet? Hoe zo zou het niet kunnen? Kijk, je kunt het niet restaureren begrijp ik, is financieel niet eens haalbaar. Dan moet je dus een nieuw stadion maken. Hoe zo zou dat niet kunnen op de huidige locatie? Ik zou het graag zien.

I: Of een oplossing die ik vaak hoor is deels verbouwen. De Oost en Zuidtribune.

T: Prima. Zoals ze dat bij Newcastle United bijvoorbeeld hebben gedaan. Als dat kan, en het is financieel een oplossing en je kan er ook echt wat mee. Want kijk, uiteindelijk begrijp ik wel, tenminste wat ik heb gelezen, dat eigenlijk een nieuw stadion wel essentieel is. Ik weet dat niet, want ik heb daar geen onderzoek naar gedaan. Maar als dat niet nodig is of er is een andere oplossing zoals jij zelf net noemt, dan zou dat altijd mijn voorkeur hebben.

I: Ja dat is dus een oplossing, maar je blijft met het veiligheidsaspect zitten waar veel naar gewezen wordt. Hoe kijk jij daar tegen aan? En de bereikbaarheid.

T: Ja de bereikbaarheid. Als je echt voor die club wilt gaan en staan, je weet waar het Cambuurstadion is, dan loop je maar vanaf het station. Dat is voor mij niet een reden om het stadion elders te plaatsen.

Veiligheid, ja. Als het gaat om de reglementen van bijvoorbeeld de KNVB dan snap ik dat je daar rekening mee moet houden. Ja als het gaat om nog meer veiligheid te kunnen waarborgen zodat de wat oudere mensen zich meer veilig gaan voelen. Ja sorry, ik vind dat dat niet nodig is. Ik heb geen onveilig gevoel. En het zou kunnen dat er mensen zijn die zich wel onveilig voelen, en als dat in die mate is dat ze zich er aan storen, dan rotten ze maar op. Haha.

I: Okee. En uh stel er komt wel een stadion ergens aan de rand van de stad, wat voor gevolgen zou dat voor jouw persoonlijke binding met de club betekenen?

T: Ja wat ik zing, 'Cambuur till I die', dat zingen we altijd met z'n allen natuurlijk. Dat geldt voor mij ook, ik zal altijd achter de club blijven staan. Maar ja, je kunt zo'n gevoel niet afdwingen. Het zal voor mij wel een heel raar gevoel met zich meebrengen. Locatie is daarvoor heel belangrijk. Ik zou het allerliefst het stadion niet willen hebben bij het FEC. Want daar komt nu ook die nieuwe ijshal heb ik al gezien. En dan krijg je het stadion daar ook. Dan krijg je toch een beetje dkv-achtige praktijken als je het mij vraagt. Dat is niet een locatie waar ik het stadion zou willen hebben. Ik heb wel een locatie gezien waar je op de achtergrond de Achmea toren en zo zou hebben, met het station echt ernaast, bij het spoor. Dat is dan nog een optie. Voor mij persoonlijk, ik durf dat niet echt te zeggen. Maar ik vind het ook beangstigend om dat in te beelden. Om dat visueel te maken. Ik kan dat ook niet zo goed. Ja ik heb dan die foto's gezien op internet rondzweven van dat nieuwe stadion. Ja dat vind ik niks.

I: Maar wat beïnvloedt voor jou dan het herbezoeken van Cambuur?

T: Dat is gewoon om die sfeer weer te proeven.

I: Zou dat in zo'n nieuwe situatie ook kunnen?

T: Dat zou wel kunnen. En om mijn loyaliteit te tonen. Ik denk dat dat ook belangrijk is. Ik bedoel ik hou van voetbal, maar wij zijn Cambuur. Dus je moet daar naar toe, je kunt niet zeggen er is een nieuw stadion dus kom ik maar niet meer. Dat slaat nergens op. En ik denk dat iedereen daar als Cambuursupporter over denkt. Alleen het is wel raar, in het begin. Ik denk dat er wel een jaar of 5, misschien wel 6 jaar over heen gaat voordat je je er echt thuis kan voelen.

I: En uh, even zien, uh, wat zou voor jou een reden zijn om niet meer naar Cambuur te gaan?

T: Nou die is er niet.

I: Ook niet als de club zo verandert dat er een eigenaar komt die de naam verandert, of de clubkleuren.

T: Jaaaaaa

I: Dat het stadion buiten de stad komt te liggen..

T: Ja dat zijn hele extreme taferelen. Ja dan wel. Kijk als iemand onze club kapot maakt.

I: Wat zijn voor jou de kernwaarden?

T: Nou de naam, de kleuren. Ik vind de clubkleuren ook heel belangrijk. Kijk we leven in een democratie, dat is allemaal hartstikke leuk. Ik vind dat als je bij een club zo iets zou veranderen, dan moet de hele achterban, en dan bedoel ik niet de mensen in het bestuur maar de supporters, er achter staan. En ik weet, dat is niet zo. Geel/blauw, dat is Cambuur. Nu is de club geel/blauw, dat kun je niet meer veranderen vind ik. Ik vind ook niet dat je het logo moet veranderen. Pama heeft dat geprobeerd, nou geen succes. Dat moet je niet doen! Dat zijn traditionele waarden, die moet je houden.

I: Dus op het moment dat jij je niet meer in de club zal herkennen, misschien mede door zo'n nieuwe locatie, dat zou voor jou wel een reden zijn om je niet meer thuis te kunnen voelen daar.

T: Ja, dat zou kunnen. Dat zou kunnen.

I: En nog even iets anders, we zitten hier vlak bij het stadion. We kunnen het vanuit het raam zelfs zien hier. Stel dat stadion verdwijnt hier, de lichtmasten zijn weg, er is geen teken meer van vroeger, wat voor gevolgen zou dat voor de wijk hebben?

T: Ik denk dat dat heel negatief gevoel voor de wijk oplevert. Voor de mensen die er wonen natuurlijk in de eerste plaats. Het zou zelfs helemaal verkeerd kunnen gaan dat het een tokkiewijk wordt, maar dan op een heel andere manier dan hoe het nu is. Of dat de mensen er niet meer komen. Ik doe mijn boodschappen graag bij het Cambuurstadion, ook omdat ik het leuk vind om het Cambuurstadion te bezoeken. Dat speelt onbewust misschien meer mee. Maar ja, de Albert Heijn is hier dichterbij dan de C1000 Cambuurplein.

I: Ja. En uh, denk je ook dat uh, even zien, die mensen in de buurt, hoe zouden die er tegen aan kijken?

T: Die willen dat niet. Die vinden het hartstikke mooi. Er zou misschien een enkeling zijn die denkt nou zijn we ook van dat schorriemorrie af, van die bejaarden. Maar ik denk dat 90% van die wijk het mooi vindt, en zich zelfs trots voelt om in die wijk te wonen. Dat je op een zaterdag of zondag die mensen door de wijk ziet lopen, dat voelt ook gewoon gezellig. Ik denk dat die mensen dat ook mooi vinden. En als dat stadion weg wordt gehaald, dan is het gewoon een wijk.

I: Die club en die wijk horen bij elkaar?

T: Ja, ja. Want dat is al zó lang zo. Ik bedoel ik weet niet beter. De eerste keer dat ik naar de club ging, ik kan het me nog heel goed herinneren hoe jong ik ook was. Dan gingen we eerst met de auto langs de BP en dan mocht ik een zakje snoep uitkiezen. En vervolgens parkeerden we dan, en dan moesten we echt een stuk rijden want er stonden overal auto's. En dan parkeerden we ergens de auto, en dan zei Harry, dat ie het altijd maar spannend vond of z'n spiegels er na de wedstrijd niet afgetrapt waren. En dat zijn mooie dingen, volgens mij moet je dat zo laten. Als het even kan moet je het zo laten.

I: Ja, laten wij die kant anders even oplopen. Dan zet ik even de opname stil.

Deel II – Go Along Interview

Wat?	Wandeltocht van respondent zijn huis naar het Cambuurstadion
Wie?	Teun, Cambuursupporter
Waar?	Van de Vredemandevriesstraat naar het Cambuurplein, te Leeuwarden
Wanneer?	Bewolkte dinsdagmiddag, geen wedstrijddag

T: Dit zijn allemaal van die oude huisjes. Het is allemaal herkenbaar. Dat is het mooie.

I: Want waar lopen we nu?

T: We lopen nu eigenlijk uit de Wybrand de Gee straat richting het stadion. We komen zo meteen langs Braaksma. Een snackbar die hier volgens mij ook al 100 jaar zit, haha. Ja hier lopen we dan meestal als we van mijn huis vertrekken met een biertje nog in de hand. Dan is het ook druk. Dan zie je gewoon al die andere mensen die vanuit hun huis of vanuit de kroegen richting het stadion patrouilleren. Ja dat heeft zo iets...

I: Wat voor gevoel geeft dat?

T: Ja, bijna een euforisch gevoel zou ik zeggen. Je weet dat het zo meteen weer gaat beginnen. Je hebt een bepaalde spanning. Dat zijn allemaal mooie dingen. En weet je wat het is, iedereen heeft dat gevoel. Het nummer van Rommy, Waarvoor ik ga, dat beschrijft dat wel een beetje.

I: En dat zijn ook de mensen die je misschien niet kent maar waar je je wel verbonden mee voelt?

T: Precies. Ja je kent ze van gezicht soms wel, maar je komt ook mensen tegen die je wel kent. Dan begroet je die even. Maar de meeste die ken je niet, maar die delen dat gevoel wel.

I: Ja, en waar lopen we nu?

T: We lopen nu bij die school, lopen nu bijna bij Braaksma. En zo meteen als we hier weg zijn dan kun je de lichtmasten al zien. En of het nou donker is of niet, het allermooiste is natuurlijk als het donker is en je de lichten ziet. Dat heeft iets, ja, iets heel bijzonders eigenlijk.

I: Wat voor waarde heeft het dan voor jou?

T: Ja je bent er dan bijna. Het is, je hebt vroeger misschien wel de film Green Street gezien, wil niet zeggen dat ik me dan zo voel, maar je loopt wel gewoon met je hele groep vrienden loop je daar naar toe. En dan zie je het stadion, jouw stadion, want zo voelt het natuurlijk wel. En het is de drukte, de sfeer. Er hangt gewoon een soort sfeer in de lucht gewoon. Het is niet iets tastbaars of zo per sé. Het is gewoon iets, dat voel je allemaal en dat deel je ook allemaal.

I: Ja, en wat voor type huizen zien we hier?

T: Ja dat zijn ook allemaal oude huizen, die staan hier ook altijd al. Het is geen nieuwbouw wijk.

I: Arbeiderswoningen.

T: Ja. Het Vliet vind ik ook een heel mooi voorbeeld van Leeuwarden. Arbeiderswoningen inderdaad, hier ook.

I: Het Vliet zien we nu recht voor ons?

T: Ja, en hier Braaksma. Het Vliet vind ik ook echt een stukje Leeuwarden, écht een mooi stukje Leeuwarden.

I: Terwijl hier ook, ik zie de muren vol met graffiti staan. Toch kun je dat waarderen?

T: Ja zeker, ja.

I: Het is niet het meest mooie en moderne stuk stad.

T: Nee, maar bijvoorbeeld ik was laatst, waar was ik? Volgens mij was het Almere of Lelystad. En het was in een hele nieuwe wijk. En dat hebben zo architectonisch gezien best wel mooi opgeknapt. Alleen, daar zit geen gevoel in. Dat is het, er zit geen gevoel in.

I: En als je dat vergelijkt met stadions, met het huidige en een nieuw stadion?

T: Ja kijk, als je een nieuw stadion krijgt. Je hoort wel eens koekblik natuurlijk, zo'n rond stadion wat ze nu bijvoorbeeld geschetst hebben. Ja van mij hoeft dat niet. Ik vind dit juist mooi. Het klopt gewoon allemaal niet, die tribunes zijn niet even hoog, je ziet altijd van die oude stoeltjes waarvan sommige een beetje kapot getrapt zijn, dat is prachtig mooi. Dat is, doordat het niet helemaal perfect is, is het juist perfect voor ons.

I: En dat is dus eigenlijk qua stadion is dat een beetje hetzelfde als wat jij bij die stad had?

T: Ja, ja. Precies. Ik bedoel die huizen waren helemaal perfect, zonnepanelen op het dak. En dan zul je bij een nieuw stadion wel van die winkeltjes eronder krijgen en dit en dat. Nee, weet je, dan wordt het meteen al zo'n commercieel aanzicht.

I: Terwijl, hier is ook wel wat bedrijvigheid zie ik.

T: Jawel, jaaa maar ik bedoel; BandenTrend en Kapsalon Jannie, het is allemaal mooi Leeuwarders. Snap je? Het is, ja ik weet niet precies hoe ik het moet verwoorden. Het zit hier allemaal altijd al.

T: Ja nu is het echt, nu nader je het stadion.

I: We steken hier de weg over? Er wordt hier aan de weg gewerkt maar..

T: Ja lijkt me een goed plan.

* 33:05 – 33: 26 oversteken *

T: Daar kun je de eerste lichtmast al zien. En hier lopen we dan echt, hier wordt de stroom mensen steeds dikker als het ware.

I: Ja, maar waar komen al die mensen vandaan?

T: Ja, verschillende locaties. Bij mensen thuis bier gedronken, in de kroeg. De mensen die lopend zijn wonen meestal dichtbij logischerwijs. En nu gaan mensen zich samenvoegen. Nu wordt, hier woont die en die, en die komt dan ook mee. En je loopt dan met z'n allen richting het stadion. En als we daar zo dan komen dan hoor je normaal gesproken hoor je de stadionspeaker, ook een belangrijk element voor de sfeer, die hoor je dan bepaalde dingen omroepen. De reclame in de rust, maar ook voor de wedstrijd natuurlijk. De soms niet altijd even goed gekozen nummers van te voren. Ja geweldig is dat.

I: Hier lopen we de straat uit en dan gaan we naar rechts?

T: Ja. En dan weer naar links. En dan zijn we op het Cambuurplein. Ja het Cambuurplein heeft ook echt iets, iets bijzonders. Bijvoorbeeld, als je dan een groot stadion, de Amsterdam ArenA bijvoorbeeld, bent geweest. Dat is allemaal helemaal gericht, commercieel gericht op het verkopen van bepaalde dingen. Dit is gewoon, de Etos en de C1000 die zit hier gewoon omdat de mensen ook hun boodschapjes moeten doen. Dat heb je niet bij zo'n nieuw stadion. Daar is het allemaal veel meer gecontroleerd. Daar is veel meer over nagedacht. Dat is hier veel minder. Kijk bijvoorbeeld naar dit soort huisjes.

I: Dat zijn rijtjeswoningen en dat past wel in het beeld van de wijk?

T: Ja zeker weten. Ja, dit wordt dan altijd afgeschilderd als de tokkies. Ja die heb je hier in overvloed, dat vind ik hartstikke mooi. En die zitten dan ook wel vaak, je hebt hier aan het eind van de straat daar had je Auke vroeger nog. En Cafe Cambuur, altijd gezellig even een biertje doen.

I: Ja Auke dat is een beetje een cultheld hier.

T: Zeker weten, die woonde hier aan het einde van de straat.

T: Hier op links zien we het al, hier heb je dan het stadion. Dat is natuurlijk prachtig mooi om te zien. Je ziet natuurlijk het hert heel mooi op de voorkant staan, dat het echt Cambuur is.

I: En wat is hier nog?

T: Cafe Cambuur is dit. Is misschien ook wel even leuk om langs te lopen. Dat is doordeweeks ook regelmatig open om even een sapje te halen, een biertje te doen.

I: En hoe ziet het er dan uit?

T: Ja als Cambuur speelt dan is het hier hartstikke druk. Dan staat hier voor helemaal vol.

I: En wat voor gevoel geeft dat?

T: Ja gezelligheid. Ze zitten hier dan ook nog even gezellig wat te drinken.

I: En hier kunnen we ook van buiten door de hoek van het stadion naar binnen kijken zie ik.

T: Ja dat klopt, dan kijk je uit op Noord. Daar kunnen we wel even naar toe lopen. Kunnen we door het hek misschien.

I: Want het is hier druk.

T: Ja zeker.

T: Kijk, dit is natuurlijk prachtig. Helemaal in de kleuren van de club. Daar staat op Noord met de stoeltjes gemaakt groot 'Cambuur' en het Cambuurlogo. Ja, je ziet het zelf wel. Kijk naar de muren, het is allemaal wat oud. Plexiglas aan de zijkant. Het kan niet heel veel meer hebben, maar het is wel ons stadion he.

I: En de afscheiding tussen wijk en stadion is door middel van dat hek.

T: Ja, volgens mij heeft dat er altijd gezeten. Dat hoort er ook wel een beetje bij. En hier heb je de mast natuurlijk he. Ja, en die lichten zijn een aantal jaren terug nog vervangen. Omdat die lichten het ook niet helemaal goed deden. En die masten die staan hier ook altijd al. En dat is mooi van als je van buiten de stad komt, of buiten de stad in ieder geval een eindje hier vandaan. Dan zie je die lampen 's avonds ook schijnen. Dat geeft ook iets moois. Een baken in de verte.

I: Ja, laten we richting de tribune lopen waar jij altijd staat.

T: Ja, maar hier heb ik ook gezeten hoor vroeger, op Zuid. En Oost dat zie je hier mooi tussendoor, waar nu het uitvak zit daar zaten we vroeger altijd.

I: Wat vindt jij er van dat je van binnen naar buiten kan kijken en andersom?

T: Ja mooi. Bijvoorbeeld tegen dkv 26 januari, dan werd hier het vuurwerk voor afgeschoten. Dat kon je mooi zien omdat de hoeken open zijn. En je weet natuurlijk als supporter waar dat wegkomt. Voor die uitsupporters, die zullen ook wel denken, wat gebeurt hier allemaal.

I: Het geeft een bepaalde connectie met de wijk?

T: Ja zeker, precies. Want ik denk dat iedereen die in deze wijk woont ook gewoon voor Cambuur is. Jong en oud.

I: En wat zien we hier nog?

T: De C1000. Daar doe ik vaak de boodschappen. Dit hier tegen over, dat is voor mij wel oud maar volgens mij is dat maar een jaar of twintig dat daar mensen wonen. En kijk, daar is Siep Lijzenga. Dat is de materiaalman die komt even naar buiten.

I: Die lopen we toevallig tegen het lijf.

T: Ja, nou ja die loopt niet meer helemaal recht. Is ook wat ouder.

T: En dit is de voorkant, prachtig. En dit logo op de grond, dat ziet er niet uit maar dat is juist mooi. Dit doet je natuurlijk wel weer denken aan al die mooie momenten. Bijvoorbeeld vorig seizoen, dat de spelersbus aankwam en dat het hier ook een groot feest was. Dat iedereen hier met fakkels staat. Een grote groep. Maar ook wel de keren dat we hier verhaal gingen halen als er weer eens een wanprestatie geleverd was. Dat heeft zich hier allemaal afgespeeld. Dat zit hier in de grond. Een mooie SCC graffiti tag, dat zie je hier ook. Fitnesscenter, de Aldi, want de meeste mensen zijn hier niet zo rijk. Hier heb je ook altijd die geur van die worst he. Daar nog de Action.

I: Kom je altijd vanuit dezelfde richting naar het stadion?

T: Nee nee nee, want ik woon nu sinds een paar jaar op mezelf. En dan woon ik aan die kant van de stad, en ik woonde altijd daar. En dan kwamen we altijd op de fiets. Maar dit is ook nog maar sinds een jaar of twee zo. We kwamen met de fiets van die kant en dan zetten we hier de fiets neer.

I: En lopen ook altijd uit dezelfde richting?

T: Mja, ook wel verschillend. Kijk vroeger speelde zich daar nog wel eens wat af na de wedstrijd. Kunnen we ook zo nog wel even langs. En dit hier is mooie graffiti van verschillende dingen. Het oude logo nog, MI Side logo. En kijk daar hebben we hem weer, Siep Lijzenga, we zagen hem net al even. Vereeuwigd op de muur.

I: Zullen we hier even omheen? Denk er om het is daar een moeras. We lopen daar nog wel even heen. Maar als je uit een andere richting komt?

T: Ja, als we voor hebben gezeten bij een vriend van mij dan zitten we daar soms vanaf elf uur al bier te zuipen, een bierontbijt. Dat had je vroeger nog niet want toen was het altijd om 8 uur spelen. Dan lopen we met zijn allen van zijn huis, die woont ook echt zoals andere mensen het noemen in een pauper straat. En dat zit in het midden van de Cambuurwijk. En uh, dan lopen we zeg maar daarlangs naar het stadion. Dat is ook heel mooi, want dan zie je vanaf daar al mensen op de tribune zitten en dan kijk je recht het vak in. Dat geeft een mooi beeld.

I: En wat zit daar onder de tribune?

T: Dat is 't Hertsje, het supportershome. Oh we kunnen gewoon het terrein op, het hek is open. Kijk daar kijk je zo op Zuid uit. Daar loop je naar binnen toe en daar staat dan een hele rij. En je hoort de mensen dan al zingen. Als je hier naar toe loopt, dan hoor je de mensen al zingen.

I: En zo'n rij bijvoorbeeld, wat vindt je daarvan?

T: Dat hoort er bij. Weet je wat het mooie is, je hoort iedereen zeuren op elkaar en mekkeren dat het maar niet opschiet. En dan op zn Leeuwarders, skiet even op juh. Dat hoort er bij vind ik.

I: We kunnen hier ook nog door het hek zie ik.

T: Oh ja, zie het is open.

I: Dat is ook gebruikelijk dat het gewoon toegankelijk is?

T: Ja ik bedoel de brandweer heb je hier vaak. Die staat hier wel eens in de zoveel tijd. Volgens mij oefenen

die hier. En daar was die containerbrand.

I: Oh ja. En op links, wat zit daar achter nog?

T: Daar zitten de velden van VV Leeuwarden.

I: Dat wordt ook geopperd als mogelijke nieuwbouw locatie.

T: Ja dat klopt. Dat lijkt mij een prima locatie inderdaad. Want weet je wat het is, die locatie is hartstikke groot. Laat die lui maar opdoeken dan kun je daar het stadion neerzetten.

I: En normaal gesproken dan op een wedstrijddag dan loop je hier?

T: Ja en dan is het hek hier open en er staan dranghekken. Het is natuurlijk, dit is hét stadion.

I: Hier op links de Noordtribune?

T: Ja, en hier de Hoofdtribune. Ja, dit is het. De eerste wedstrijd was voor mij ook op Noord. Als kleine jongen. En ik kan me niet voorstellen de laatste wedstrijd, voor het laatst naar het stadion lopen. Nee, nee.

I: Okee. Dan stop ik hier de opname.

* Afsluiting en dankwoord *